

መሠረታዊ

የክርስቶስ

እምነቶች

ከዶ/ር አለማየሁ
መኮንን

Ethiopian Evangelical

Baptist Church

2822 S. Jupiter Rd.

Garland, TX 75041

Tel: (214) 703-0100 Fax: (214) 703-0161

WWW.EEBC-DALLAS.ORG

የክርስቲና መሠረታዊ እምነቶች

ክዶ/ር አለማየሁ መኮንን

ራዕይ አሳታሚ

አዲስ አበባ 1989 ዓ.ም.

ለታደሰ መኮንን

መታሰቢያ ይሁን

ይህን መጽሐፍ በክፍልም ይሁን በመብ-
ያለ ፈቃድ ማባዛት ክልክል ነው

ራዕይ አሳታሚ

የመልዕክት ሣጥን ቁጥር 101539

አዲስ አበባ ኢትዮጵያ

የመጀመሪያ እትም

ሰኔ 1989 ዓ.ም.

ንግድ ማተሚያ ቤት

ማ ው ጫ

ገጽ

መግቢያ	2
የመስረት አስፈላጊነት	8
ከሞተ ሥራ ገለጻ	11
እምነት	16
ጥምቀቶች	25
እጆችን መጫን	40
የሙታን ትንሳኤ	45
የትንሳኤ አውነተኛነት	50
የትንሳኤና የነብያት መልዕክት	57
የትንሳኤ ኃይል	64
መለኮታዊ ፍርድ	71

የአንድን ደብዳቤ መልዕክት በጥሩ ሁኔታ ስመረዳት ፀሃፊውንና የተፃፈላቸውን ሰዎች ጠንቅቆ ማወቅ ተገቢ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ባህልና ቋንቋ ላላቸው፣ በተለያዩ ፖለቲካና ኢኮኖሚ መዋቅር ውስጥ እየኖሩ ህያው እግዚአብሔርን ለሚያመለኩና ለማያመለኩም ሰዎች የተፃፈ ነው። ምንም እንኳን የዚህ መጽሐፍ ትኩረት በዕብ 6:1-2 ላይ ብቻ ያተኮረ ቢሆንም፣ ስለ ፀሃፊውና ስለ ተፃፈላቸው ሰዎች በጥቂቱ ማውሳት አስፈላጊ ነው። ለምሳሌ ፀሃፊው «ለሰዚህ የክርስቶስን ነገር መጀመሪያ የሚናገረውን ትተን ወደ ፍፃሜ እንሂድ፣ መሰረትን ደግመን አንመሰርት» (ዕብ5:1-2) ያለው ለምንድነው? ለምንድነው የዕብራውያን ክርስቲያኖች የክርስቲናን ሀሁ ጨርሰው አቡጊዳ ውስጥ መግባት ያልቻሉት? ፀሐፊው መሰረትን ደግመን አንመሰርት እስከማለት የደረሰው ሰዎችን የዕብራውያን ክርስቲያኖች ከጀማሪነት ወደ ፍፁምነት አለመሄዳቸውን የሚያሳዩ ምን ጥቅሶችን በመጽሐፉ ውስጥ እንመለከታለን? እነዚህን ጥያቄዎች ሳንመልስ «የእምነት መሰረት» የሚለውን ሃሳብ መረዳት አንችልም። እነዚህን ጥያቄዎች ለመመለስ ደግሞ የግድ ስለ ፀሀፊውና ስለ ተፃፈላቸው ሰዎች በጥቂቱም ቢሆን ማወቅ ይኖርብናል።

ጸሐፊው

የአዲስ ኪዳን ሊቃውንት እንደሚነግሩን እንደ ዕብራውያን መልዕክት በጠፈና ምሁራዊ ሀሳብን በሚያንፀባርቁ የግሪክ ቃላት የተፃፈ የአዲስ ኪዳን መልዕክት የለም። ፀሐፊው ግን እስከአሁን ድረስ በግልፅ አይታወቅም። መጽሀፉ ግን በመንፈስ ቅዱስ መሪነት የብሉይንም ሆነ የአዲስ ኪዳንን ሀሳብ ሳይቃረን እንደተፃፈ ግን ከመናፍቃን በስተቀር የሚጠራጠር የለም።

ፀሐፊውን ለማወቅ የምናደርገው ጥረት ሁሉ በውጫዊ ማስረጃዎች (External evidence) እና በውስጣዊ ማስረጃዎች (Internal evidence) ማለትም በመፅሀፉ ውስጥ በተጠቀሱ ቃላቶች ላይ ተመርኩዘን የምንሰጠው ግምት ነው።

I- ውጫዊ ማስረጃዎች (External Evidence)

ሐዋርያት ከሞቱ በኋላ በአስተማሪነቱና አብያተ ክርስቲያናትን በማደራጀት የታወቀው ሮማዊው ክሌመንት በ95 ዓ.ም ለቅሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን በፃፈው መልዕክቱ በምዕ 17:1 እና 5 ላይ ዕብ 3:21 11:37ን እንደጠቀሰ እንመለከታለን። የደራሲው አረኛ (The Shepherd of Hermas) ከ95-100 ዓ.ም በተፃፈው መፅሐፍ የዕብራውያን መልዕክት ተጠቅሶ እናገኘዋለን። ዊስትሮስት «በሁለተኛው ዓመተ ምህረት መጨረሻ ላይ የዕብራውያን መልዕክት በአስከንድርያ፣ በሰሜን አፍሪካ፣ በኢጣልያና በምዕራብ አውሮፓ አብያተ ክርስቲያናት ይጠቀሙበት እንደነበረ ብዙ ማስረጃዎች አሉ» ይላል።

የአስከንድርያ (Alexandria) ቤተ ክርስቲያን ደግሞ ፀሐፊው ጳውሎስ ነው ብላ ታምን ነበር። ይህንኑ ሃሳብ ከሰሜንትና አረጅን የሚባሉ የስነ መለኮት ምሁራን በተለያዩ መንገድ ይደግፉ ስለነበረ በምለራቅ ግሪክ ውስጥ የነበሩት አብያተ ክርስቲያናትም ጳውሎስ የዕብራውያን መልዕክት ፀሐፊ ነው ብለው ተቀብለውታል።

በዚሁ ወቅት በላቲን የተተረጎመው የዕብራውያን መልዕክት በሰሜን አፍሪካ ተቀባይነትን አግኝቶ ነበር። የምዕራብ አውሮፓ አብያተ ክርስቲያናት ግን የጳውሎስን ፀሐፊነት አልተቀበሉም። በኢጣልያና በምዕራብ አውሮፓም መልዕክቱ የጳውሎስ አይደለም ብለው ያምኑ ስለነበር ከቅዱሳት መጻህፍት እንደ አንዱ ለመቁጠር እንኳን ችግር ነበረባቸው። ዊስትሮስት የሰጠንን ሀሳብ በሶስት መንገድ ማጠቃለል እንችላለን።

1. በአስከንድርያ የዕብራውያን መልዕክት የጳውሎስ ነው። የግሪኩ ቋንቋ የጳውሎስን የእፃፃፍ ዘይቤ አለማንፀባረቅ ስለማያንፀባርቅ መልዕክቱ የተተረጎመ (Freetranslation) ወይም የጳውሎስ ሀሳብ በdictation መልክ በሌላ ሰው በመጻፉ ነው ብለው ያምኑ ነበር።

2. በሰሜን አፍሪካ የዕብራውያን መልዕክት በበርናባስ የተፃፈው ነው ብለው ያምኑ ስለነበር የጳውሎስን መልዕክቶች ያህል ክብደት አይሰጡትም ነበር።

3. በርምና በምዕራብ አውሮፓ መጽሐፍ ከአውሎስ መልዕክቶች እንደ አንዱ ተደርጎ ስላልተወለደ ብዙም ትኩረት አይሰጠውም ነበር።

አሁን ደግሞ የቤተክርስቲያን አባቶች (The Church Fathers) ተብለው የሚጠሩት ስለ መፅሐፍ የተናገሩትን እንመልከት።

የእስክንድርያው ክሌመንት (195 ዓ-ም)፡- የዕብራውያን መልዕክት ለአይሁድ ክርስቲያኖች በአውሎስ በዕብራይስጥና አራማይክ (Aramaic) ቋንቋ ተፅፎ በጳላ በሉቃስ ተተርጉሞ የታተመ መጽሐፍ ነው። አውሎስ ስሙ እንዳይጠቀስ የፈለገውም አይሁዶች ስለሚቃወሙት መጽሐፍ ተቀባይነት እንዳያጣ ነው በማለት ተናግሯል።² አውሎስ የዕብራውያንን መጽሐፍ ፅፍዋል ብለን ከመንን ለምን ስሙ እንዳልተጠቀሰ ከዚህ የተሻለ ግምት መስጠት አንችልም።

አሪጅን (220ዓ-ም) በጥንቷ ቤተክርስቲያን ለመጥር ከነበሩት የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት አንዱ እንዲህ ብሏል «ሀሳቦቹ የሐዋርያ ናቸው ቃላቶቹና አረፍተ ነገሮቹ ግን የሌላ ፀሐፊ ናቸው። በእርግጥ ይህንን መልዕክት ግን እንደፃፈው የሚያውቀው እግዚአብሔር ብቻ ነው።»³

በተሀድሶ ዘመን አረሰመሰ የዕብራውያንን መፅሐፍ ሳይሆን ፀህፊውን ተጠራጥሯል። ሉቃስ የአውሎስን ፀሐፊነት አልቀበለም ብሎ ፀሐፊው አፕሎስ እንደሚሆን የአረሱን ሃሳብና ግምት ለጥቷል። ካልፈለገ ሉቃስ ወይም ኬሌሜንት እንጂ አውሎስ ሊሆን አይችልም ብሏል።

II- ውስጣዊ ማስረጃዎች (Internal Evidence)

በአፃፃፉና በቃላት አጠቃቀም ሉቃስና ክሌመንት «ሮማዊው» ጋር በጣም ተመሳሳይነት ይታያል። በትምህርቱ መጽሐፍትን ጠንቅቆ በማወቁና በአንደበተ ርቱዕነቱ ሰንመለክት በሐዋ. 18፡24-25 የተጠቀሰው አጵሎስ የፃፈው ይመስላል። ይሁን እንጂ የጥንቷ ቤተክርስቲያን ለሰ አጵሎስ ፀህፊነት የተናገረችው ሀሳብ የለም። ስለዚህ ይህን ሀሳብ ሳንቋጥር ልንተውው ግድ ነው።

ብዙ ሊቃውንት በሌሎች የአውሎስ መልዕክቶች እና በዕብራውያን መልዕክት ግልፅ የሆነ ልዩነት እንዳለ ይምናሉ። የአውሎስ መልዕክቶች ግብታዊና ያልታጠሩ ቃላት (Broken diction) ይበዙ ባቸዋል። የዕብራውያን መልዕክት ግን በጣም የጠራ ግሪክ ከመሆኑም በላይ ዓረፍተ ነገሮቹ እንደ ግጥም ሰንኝ አላቸው ይላሉ።⁴

በይዘትም (Structure) በኩል ቢሆን ልዩነት አለ። አውሎስ በፅሁፎቹ መጀመሪያ ዶክትሪን ቀጥሎ በተግባር የሚተረጎም ሀሳብ ይሰጣል። የዕብራውያን ፀህፊ ግን ሁለቱን እያፈራረቀ ይጠቀማል።

በቲዎሎጂም ልዩነት አለ። የዕብራውያን መልዕክት ፅንሰ ሀሳብ የክርስቶስ ኢየሱስ ሊቀ ካህንነት ነው። አውሎስ ሰለ ክርስቶስ ብዙ ነገሮችን ፅፍዋል። ሰለ ሊቀካህንነቱ ግን ትኩረት ለጥቶት አንመለክትም።

እነዚህ ሃሳቦች አንድ ላይ ተጨምቀው ብዙ ሊቃውንትን ፀሃፊው አውሎስ አይደለም ወደሚለው ሀሳብ አምጥቷቸዋል። ዋይ ከን ህወዘር የተባለው የካቶሊክ ምሁር እንኳ «የዕብራውያን ፀሐፊ አውሎስ ሊሆን አይችልም» በማለቱ የረዥም ጊዜ የካቶሊኮችን አቋም ጥያቄ ላይ ጥሎታል።

III- የተፃፈበት ጊዜ

ኩሜሮስ የሚባል የአዲስ ኪዳን ምሁር «የዕብራውያን መልዕክት በ80 እና በ90 ዓ.ም መሐከል የተፃፈ ነው» በማለት ፅፏል። ብዙዎች ግን ዌስትኮስትም ጭምር ጋስዮስ ፍሎረስ ገዢ በነበረበት ከ84-87 ዓ.ም የአይሁድ ጦርነት ላይጀመር በታሪ ከም የተጠቀሰው ኃይለኛ ማዕበል ሳይነሳ ሰፊነት ነው ይላሉ።

IV- የተፃፈላቸው ሰዎች

የተለመደው ሀሳብ በፓልስታየን ለሚኖሩ አይሁዶች የተፃፈ ነበር የሚል ነው። ነገር ግን ቲዎደር ዘሃን በርም ላሉ አይሁድ ክርስቲያኖች ነው፤ ምክንያቱም በኢየሩሳሌም፤ ያሉ አይሁድ ክርስቲያኖች ድሆች ናቸው። ብዙ ጊዜ የሚኖሩት ክሌሎች በሚሉ በሰብ ምፅዋት ነበር። የዕብራውያን አይሁድ ክርስቲያኖች ግን በዕብ ፀ+10 እንደተጠቀሰው ብዙ ጊዜ ድሆችን ይረዱ እንደ ነበር እናያለን ይላል።

በ1836 ደግሞ ለመጀመሪያ ጊዜ የዕብራውያን መልዕክት የተፃፈው ክርስቲያን ለሆኑ አህዛብ ነው ተባለ። ብዙዎች የፕሮቴስ

ታንት ሊቃውንትም ይህንን ሀሳብ ይደግፋሉ። ፒክምቢር ግን «ፀሐፊው የአዲሱ ኪዳን ከብሉይ ኪዳን እንደሚበልጥ በከፍተኛ ትኩረት ስለገለፀ መጽሐፉ ለአይሁድ ክርስቲያኖች ነው ቢባል ትርጉም ይሰጣል» ። በሌላው ገለልተኛ ሆኖ ለሚመለከት ክርክሩ ማቆሚያ የለውም። ዶናልድ ጉተሬ እንዳለው «የዕብራውያን መልዕክት የመሲሁን መምጣት ለተቀበሉ ዕብራውያን ነው»⁷ ብንል መልዕክቱን በተሻለ ሁኔታ ለመረዳት ያመቻል። ሀሪስን ይህንን ሀሳብ ሲያረጋግጥ «የዕብራውያን ክርስትያኖች ባህሪ በሚገባ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ተገልፀዋል» ብሏል።

«ከኢጣልያ የሆኑት ሰላምታ ያቀርቡላችኋል» (ዕብ 13:24)። በ(RSV) ትርጉም «ከኢጣልያ የመጡት ሰላምታ ያቀርቡላችኋል» ይህ ጥቅስ ከክሌመንት መልእክት ጋር ሲታይ የዕብራውያን መልዕክት በርም ላሉ እይሁዶች እንደተፃፈ ከፍተኛ ግምት ያሳድራል። የብዙዎችም አቋም ይህ ነው። ጉተሬና ሃሪስን ጉዳዩን ከፍት አድርገው ትተውታል። ሀሪስን እንደውም የኢየሩሳሌም ክርስቲያኖች ይሆናሉ ወደሚለው ያደሳል።

V- የተፃፈበት ምክንያት

ምክንያታችን በቁጥር 4 በተገለፀው የሀሳብ ልዩነት እንደ ወለድነው አቋም ሊለያይ ይችላል። ለአይሁድ ክርስቲያኖች ነው ብለን የምናምን ከሆነ ይህ መጽሐፍ የተፃፈው አይሁድ ክርስቲያኖችን የመሴን ህግና ለርእት(Judaism) እንዲጠበቁ፤ በጌታ ያገኙትን ህይወትና እምነት እንዳይለቁ የሚያስጠነቅቅ ነው። የዕብራውያን መልዕክት ከአይሁዶች እምነት ይልቅ ክርስትና እንደሚበልጥ በግልፅ ያስረዳል። የመጀመርያዎቹ ጥቅሶችና ምዕራፎችም ክርስቶስ የእግዚአብሔር ፍፁምና የመጨረሻ መገለጥ እንደሆነ ይናገራሉ።

በዕብራውያን ቁልፍ የሆነው ቃል «የተሻለ» የሚለው ነው። ክርስቶስ ከመላዕክት የተሻለ ነው። ከመሴና ከእያሱም የተሻለ ነው። ክርስትና የተሻለ ቃል ኪዳን ነው። የተሻለ ዕረፍት፤ የተሻለ ሊቀ ካህን፤ የተሻለ መስዊያና መለዋዕት አለው። እነዚህ ሀሳቦች ከአህዛብ አማኝ ይልቅ ለአይሁድ ክርስቲያን የተሻለ መልዕክት ዓላቸው። ስለዚህ የዕብራውያን መልዕክት ለአይሁድ ክርስቲያኖች የተፃፈ ነው። ስናነብ የብሉይንና የህዲስን መሰረታዊ ትምህርቶች በአእምሮአችን ይዘን ልናነብ ይገባናል።

የቢ መጻሕፍት

1. B.F Westcott, The Epistle to the Hebrews (2nd ed.; London Macmillan and co Macmillan and co. 1892).
2. Eusebius, Ecclesiastical History, trans. C.F. Cruse (Grand Rapids: Baker Book House, 1955, p.234, VI.14)
3. Alfred Wiken Hanser, New Testament Introduction, trans J. Cunningham (New York: Herder & Herder, 1960) p.467
4. Paul Feine and Johannes Behm, Introduction to the New Testament, Completely reedited by W.G Kuemmel, trans. A.J. MaHill, Jr. (Nashville Abingdon press, 1966) p.282
- 5 The Epistle to the Hebrews, Introduction to the New Testament, ed. A Robert and A. Feuillet, translated from the french by p.w Skehan etal, (New York : Desclee co. 1965) ,p 529
- 6 New Testament Introduction; Hebrews to Revelation (Chicago, Intervarsity Press , 1962) p29
- 7 The Epistle to the Hebrews, Grand Rapids. Eerdmans Publishing Company 1975.
- 8 The New Bible Commentary (Inter-Varsity Fellow ship), p 1089

ምዕራፍ አንድ

የመሠረት አስፈላጊነት

ለአይሁድ አዕምሮ «መሠረት» የሚለው ቃል ከባድ መልዕክት ያዘለ ቃል ነው። ከልጅነት ጀምሮ የመሰረትን አስፈላጊነት በምሳሌም ሆነ በተግባር ከእግዚአብሔር ቃልና ከታሪክ ይማሩታል። የማይፈርስና የማይናወጥን ነገር ለመስራት ጠንካራ መሰረት ወለኝ እንደሆነ ያውቃሉ። ዳዊት ለሰዚህ ሲናገር «ለዘለዓለም እንዳትናወጥ ምድርን በመሰረቷ ላይ መሰረታት ስ» (መዝ 103(104)፡5) ኢስያስ የመሰረት አሰራርና የእግዚአብሔርን ማንነት ሲገልፅ «ያዕቆብ ሆይ የጠራሁህም እሰራኤል ሆይ ለማኝ እኔ ነን፤ እኔ ፊተኛው ነኝ እኔም ሕላኛው ነኝ። እጅም ምድርን መሰረታለች ቀኚም ለማያትን ዘርግታለች በጠራችው ጊዜ በአንድነት ይቆማሉ» (ኢሳ48፡12-13) ይላል።

በዳዊትና በኢሳያስ ጊዜ ብቻ ሳይሆን በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ዘመንም መሰረት በአይሁዶች አዕምሮ ከፍተኛ ቦታ ዓለው። በክረምት ጊዜ አሸዋ አዘል የሆነ ከፍተኛ ጎርፍ ሰላለ የሰዎች ቤት መሰረት ጥልቀትና ጥንካሬው የሚታወቀው ያንጊዜ ነው። የመሬት መንቀጥቀጥ ቢኖርም መሰረቱ ጥሩ የሆነ ቤት ብዙ ጊዜ አይፈርስም። ለቤቶች ብቻ ሳይሆን ለእምነትም ጥሩ መሰረት አስፈላጊ ነው። ጌታ ኢየሱስ ለሰዚህ ጉዳይ ሲናገር «ይህን ቃሌን ሰምቶ የሚያደርገው ቤቱን በዓለት ላይ የሰራ ልባም ሰውን ይመስላል። ዝናብም ወረደ ጎርፍም መጣ ነፋስም ነፈሰ ያንም ቤት ገፋው በዓለ ትም ላይ ሳለተመሰረተ አልወደቀም» (ማቴ.7፡24-25) ብሏል። እንደ ክርስቶስ አባባል ክርስትና የቲዎሪ ክምችት ብቻ ሳይሆን በተግባርና በባህሪ የሚገለፅ አምነት ነው። ይህ ተግባራዊ ገፅታ ጠንካራ መሰረት ነው።

ጳውሎስ ለቆሮንቶስ ሰዎች ሲፀፍ ሰሰ መንፈስ ቅዱስ ለወታ፤ ስለ ፍቅር፤ ስለ ቁርባን፤ ስለ ጋብቻ ወዘተ ከመናገሩ በፊት «የእግዚአብሔር ፀጋ እንደተሰጠኝ መጠን እንደ ብልሃተኛ የአናፂ አለቃ መሰረትን መሰረትሁ። ሌላውም በላዩ ያንፃል።— ከተመሰረተው በሰተቀር ማንም ሌላ መሰረት ሊመሰርት አይችልምና እርሱም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው» ብሏል (1ኛ ቆሮ3፡10፡12)። የግል አምነትንም ሆነ ቤተክርስቲያንን ለንጅምር መሰረት መጣል የተጣለውንም መሰረት ደግሞ ጠንካራ ማድረግ በጣም አስፈላጊ ነው። መነሻውን የማያውቅ መድረሻውን ሊያገኝ አይችልም። ለዚህ ነው ጳውሎስ እስከመ

ጨረሻው የህይወቱ ዘመን ይቅር የተባለ ኃጢአተኛ መሆኑን ያልዘነጋው (1ኛ ጢሞ1-15)። የአምልኮውና የአገልግሎቱ መሰረት የእግዚአብሔር ምህረትና ይቅርታ በጌታም ዳግም መወለዱ ነበር።

መሰረት በጣም አስፈላጊ ስለሆነ መሰረቱ ሲጣል ብዙ ጥንቃቄ፤ ብልሃትና ጥበብ ያስፈልጋል። ጠንካራ የአምነት መሰረት፤

- በትምህርት ነፋስ ከመፍገምገም ይጠብቃል።

- የሰደትን ዝናብና ጎርፍ ይቋቋማል።

- በላዩ ላይ የሚታነፀውን የመቀበልና የመያዝ ኃይል አለው።

ብዙ ጊዜ በአምነታቸው ቀጭጭ ወይም ህፃን ሆነው የሚቀሩ ክርስቲያኖች ጥሩ መሰረት የሌላቸው ናቸው። የዕብራውያን ክርስትያኖች በህይወት ያለማደግ ችግር ነበረባቸው። «ከጊዜው የተነሳ» ማለት ጌታን በማወቅ ከሚቆጥሩት ዘመን ብዙት የተነሳ «አስተማሪዎች መሆን ሲገባቸው አንድ ሰው ስለ እግዚአብሔር ቃላት መጀመሪያ ያለውን የህፃንነት ትምህርት እንዲያለ ተምራቸው ያስፈልጋቸዋል። ጠንካራ ምግብ መብላት በሚያስፈልጋቸው ጊዜ እንደህፃን ወተት ይጠጡ ነበር።» (ዕብ 5፡12-14) «ወደ ፍፃሜ ከመሄድ ይልቅ መሰረትን «ሀ» ተብሎ እንዲመሰረትላቸው ይፈልጉ ነበር።» (ዕብ6፡1-2)። ሽክምጥ ሁሉ ተሎም የሚከባቸውን ኃጢአት አለወግደው በፊታቸው ያለውን እሩጫ በትዕግስት ከመሮጥ (ዕብ12፡1) ይልቅ «ወደ ጥፋት ያፈገፍጉ» (ዕብ9፡39) ነበር። ስለሆነም የዕብራውያን ፀሐፊ ለመሰረት እንደገና ያላሰባቸዋል።

እነዚህን የአምነት መሰረቶች ለፋ አድርገን አንድ በአንድ እንመለከታቸዋለን። ይህ መጽሐፍ ተምሮ ለማስተማርያ ታቅዶ የተዘጋጀ ስለሆነ አንባቢ ለፋ ባለ ልብና ረጋ ባለ መንፈስ እንደሚያነበው ተስፋ አደርጋለሁ። ጥረቴ አንድን ዲኖሚኖሽን ለማን ፀባረቅ ሳይሆን በጌታ ኢየሱስ አምኖ፤ የኃጢአትን ይቅርታ ተቀብሎ፤ የእግዚአብሔርን ልጅነት ስልጣን ላገኘ ሁሉ መንፈሳዊ መና እንዲሆን ነው።

በዕብ 6:1-2 መሠረታዊ እምነቶች ተብለው የቀረቡ ነጥቦች!

- 1- ከሞተ ሥራ ንስሃ
- 2- እምነት
- 3- ጥምቀቶች
- 4- እጆችን መጫን
- 5- የሙታን ትንሳኤ
- 6- የዘላለም ፍርድ ናቸው። እነዚህን ነጥቦች ከዚህ በታች በቅደም ተከተል እንመለከታቸዋለን።

ምዕራፍ ሁለት
ከሞተ ሰራ ንስህ

የዕብራውያን መጽሐፍ የተፃፈላቸው ክርስቲያን አማኞች እይሁዶች እንደነበሩ ተነጋግረናል። ክርስቲያን ከመሆናቸው በፊት በሰማቸው ሕግና ደንብ መሰረት የአብርሃም የይሁዳ የያዕቆብን እምነት የሚያመልኩ እይሁዶች ነበሩ። ከዚህ እምነት ወደ ወንጌል ብርሃን ቢመጡም ከድሮው አምልኮቸው መቶ በመቶ እንዳልተሳቀቁ እንመለከታለን። ይህ የእነርሱ ችግር ብቻ ሳይሆን በዘመናችንም የብዙዎቻችን ችግር ነው። እንደ ፈረንጅ አቆጣጠር በ1985 ዓ.ም ናይሮቢ ከሰንበት ትምህርት ተግራምቼ አንዱ የህንድ ሀገር ሰው ነበር። እኔንና ባለቤቱን ቤቱ ለምሳ ጋበዘን «እኔ ጌታን በማወቁ ደስ ብሎኛል ነገር ግን ለብዙ ዘመን ሂንዱዝምን እከተል ስለነበር ምንም ዓይነት የአማልክት ቅርፅ ቤቱ ባለመኖሩ ቅር ይሰኛል።» አለን። የዕብራውያንም ክርስቲያኖች ከሞተ ሥራ ንስሃ ይገቡ ነበር። ለመሆኑ የሞተ ሰራ ምንድነው?

እነዚህ የሞቱ ሰራዎች በብሉይ ኪዳን ዘመን የጋጢአትን ክስና ወቀሳ ሰማስወገድ የሚደረጉ አምልኮዎች ናቸው። ለምሳሌ ያህል፤ የበግና የፍየል ደም ማፍሰስ፤ በሰንበት መልካምን እንኳ ላሰማድረግ መቆጠብ፤ በዓላትን ማክበር፤ መገረዝ፤ በየም ሰውነትን ያለ ልክ መጉዳት ወዘተ. . . ናቸው። እንዲህ ዓይነቱን ልማድ ነብዩ ኢሳያስ ሲቃወም «ይህ ሕዝብ በአፋ ወደ እኔ ይቀርባልና በከንፈ ሮቼም ያከብረኛል ልቡ ግን ከእኔ የራቀ ነውና በሰዎች ሥርዓትና ትምህርት ብቻ ያከብረኛል።» (ኢሳ29:13) ይላል። ጳውሎስ በልማድ ታስሮ ክርስቶስን ማምለክ እንደማ ያስፈልግ ሲገልፅ «ከዓለማዊ ከመጀመሪያ ትምህርት ርቃችሁ ከክርስቶስ ጋር ከምታችሁ እንደ ሰው ሥርዓትና ትምህርት አትያዝ፤ አትቅመስ፤ አትንካ፤ ለሚሉት ትዕዛዛት በዓለም እንደም ትኖሩ ለምን ትገዛላችሁ? እነዚህ ሁሉ በመደረግ ሊጠፉ ተወስነዋልና። ይህ እንደዝግ ፈቃድህ በማምለክና በትህትና ሥጋን ያለ ልክ እንዳይጠግብ ፤ ለመከላከል ምንም አይጠቅምም» (ቆላስያስ 2:20-23)

የዕብራውያን ፀሀፊ የብሉይ ኪዳንን መሰዋዕትና የሙሴን ሕግ እያመለከተ፤ ለፅድቅ እንዳልጠቀማቸውና ከሞተም ሰራ ህሊናቸውን እንዳላነፃው ያስገነዝባቸዋል። ይህንንም አስረግጦ ሲናገር «የኮርማ ዎችና የፍየሎች ደም በረከሱትም ላይ የተረጨ የገደር አመድ ለጋን

ለማንነት የሚቀድሱ ከሆኑ ነውር የሌለው ሆኖ በዘለዓለም መንፈስ ራሱን ለእግዚአብሔር ያቀረበ የክርስቶስ ደም እንዴት ይልቅ ሕያውን እግዚአብሔርን ልታመልኩ ከሞተ ሰራ ህሊናችሁን ያነፃ ይሆን? <ዕብ 9:14> ይላቸዋል። እነዚህ የሞቱ ሰራዎች በዘሌ 16:3-5፣ ኢሳ 45:17፣ ዘሌ 16:14-18 ፣ ዘኁ. 19:2-9 ተጠቅሰዋል። ይሁን እንጂ እነዚህን ሕጎች በመጠበቅ መስዋዕትንም በማቅረብ ሰዎች ነፃ መሆን አልቻሉም። «ሕጉ ሊመጣ ያለው የበጎ ነገር እውነተኛ አምስል ሰይሆን የነገር ጥላ አለውና ስለዚህ በየዓመቱ ዘወትር በሚያቀርቡት በዚያ መስዋዕት የሚቀርቡትን ሊፈፀም ከቶ አይቶ ልም። እንደዚህም ባይሆን የሚያ መልኩት አንድ ጊዜ ነፅተው ከዚያ በኋላ በህሊናቸው ኃጢአትን ሰላላውቁ ማቅረብን በተዉ አልነበረ ምን? ነገር ግን በዚያ መስዋዕት በየዓመቱ የኃጢአት መታሰቢያ አለ። የኮርማዎችና የፍየሎች ደም እንዲያስወግድ የማይቻል ነውና። <ዕብ 10:1-4>

እንግዲህ ይህንን ሕሊናን ከሃጢአት የማያነፃ የአምልኮ ሥርዓት ትተው፤ ከሞት ሥራ ህሊናን በሚያነፃ በክርስቶስ ደም ከተዋጁ የዕብራውያን ክርስቲያኖች ሰምን ወደ መጀመሪያ መሰረት <ከሞተ ሰራ ንስሃ> መግባት አስፈለጋቸው? ህግን በመጠበቅ መጽደቅ ይቻላል ብሎ ራሱን ያላመነ ሰው በምንም ዓይነት ነገር እግዚአብሔርን የሚያስደስት አይመስለውም። ሉተር ገዳም ከገባ በኋላ በቀን ከሶስት ጊዜ በላይ ካህኑ ዘንድ እየሄደ ይናዘዝ ነበር። ገዳም በቆየ መጠን ኮሚውም አየጨመረ ሄደ። ለነፍሱ እረፍትን ያገኘው መጽሐፍ ቅዱስን ሊያነብ «ሁሉ ኃጢአትን ሰርተዋልና የእግዚአብሔርም ከብር ጎድሏቸዋል በኢየሱስ ክርስቶስም በሆነው ቢዛነት በኩል እንዲያው በፀጋው ይፀድቃሉ» <ሮሜ 3:23> የሚለውን በእምነት ከተቀበለ በኋላ ነው። ይህ ፀጋ ኃጢአተኞችን ሊያድን የተገለጠ ፀጋ ነው <ቲተ 1:11>። ደህንነታችንም እግዚአብሔርን ወደ መምስል ይስውጠናል እንጂ ኃጢአትን እንድን ሰማመድ አያደርገንም። ፀጋው አንዳንድ ሰዎች እንደሚሉት ኃጢአትን ለማድረግ ፈቃድ የሚስጥ አይደለም። «ይህም ፀጋ ኃጢአተኝነትንና አለማዊ ምኞትን ከደን የተባረከውን ተስፋችንን እርሱም የታላቁን የአምላካችንንና የመድሃኒታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን ከብር መገለጥ እየጠበቅን ራሳችንን በመግዛትና በፅድቅ እግዚአብሔርንም በመምስል በአሁኑ ዘመን እንድንኖር ያስተምረናል።» /ቲተ1:12-13/ ከሃጢአት ባርነት አላቆ እግዚአብሔርን በማስ መስል የማያኖር ፀጋ ፀጋ አይደለም። እግዚአብሔር

ከብር የጎደለንን ሰዎች በፀጋው ከብር እንዲኖረን አድርጎ ያዳንን ኃጢአትን እንድንጠላ፤ ከሞት ሥራ ንስሃ ነፃ እንድንወጣ ነው።

እንግዲህ ለሞተ ሰራ ንስሃ መግባት ከሌለብን በፀጋ መዳናችን ስራን ይከስከላል? እግዚአብሔር ሥራን ሽሯል? በፀጋ ስንድን በተለይም የጳውሎስ መልዕክት በትክክል ካልገባን ቶሎ ስራን መቃወም እንጀምራለን። ሉተር በፀጋ መዳን ሊገባው የያዕቆብን መልዕክት ይተች ነበር። «የገለባ መልዕክት» (The gospale of straw) ይለው ነበር። እግዚአብሔር ማንኛውንም ለኃጢአት ይቅርታን ለማግኘት ሲባል የሚደረጉ ሰራዎችን ይቃወማል። በፀጋው ከመዳናችን የተነሳ ግን ማድረግ ያለብንን ብዙ ሥራዎች ይጠቁመናል። ስራችን እግዚአብሔርን ሊያስከብር ወይም ሊያስነቅፍ እንደሚችል መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል፤ «መልካሙን ሥራችሁን አይተው በሰማያት ያለውን አባታችሁን እንዲያከብሩ ብርሃናችሁ እንዲሁ በሰው ፊት ይብራ» <ማቴ 5:16> ይላል። የተራበን ማብላት የታረዘን ማለበስ፤ የታመመን መጠየቅ፤ ወላጅ የሌላቸውን ልጆች መርዳት መልካም ስራ ነው። ክርስቲያን መልካም ነገር ማድረግ እየቻለ በአካባቢው ላለው ችግር አይነን ቢጨፍን ጆሮውንም ቢዘጋ ኃጢአት ነው። ከጨለማ ወደ ሚደነቅ ብርሃን የተጠራነው መልካምን ሰማድረግ ነው። «መድኃኒታችንም ከአመፅ ሁሉ እንዲቤኹን መልካሙንም ለማድረግ የሚቀናውን ገንዘቡም የሚሆነውን ሕዝብ ለራሱ እንዲያነፃ ስለ እኛ ነፍሱን ስጥቷል» <ቲተ2:14>። ይህ መልካም ስራ የደህንነታችን ውጤት እንጂ ደህንነትን የምንሸምትበት አይደለም።

እምነታችን በስራ ካልተገለጠ ለሚመለከቱን ጥያቄ ይፈጥራል <ያዕቆብ 2:14-25>። በሕያው እግዚአብሔር ላይ ያለ እምነት፤ በክርስቶስ ኢየሱስም በኩል የተገኘ ፅድቅ መልካም ስራን እንድናደርግ ኃይልን ፈቃድንና መታዘዝን ይሰጠናል። ሕይወታችንና ተግባራችን በልባችን ያለውን እምነት ማንፀባረቅ መቻል ይኖር በታል። ያለበለዚያ ግን «ከነፍስ የተሰየ ስጋ የሞተ እንደሆነ እንዲሁ ደግሞ ከስራ የተለየ እምነት የሞተ ነው።» ያዕ 2:26 በስራ አንፀድቅም ስራችን ግን የፅድቅ ፍሬ ነው። ለመፅደቅ አንራብም፤ አንታስርም፤ አንስደብም፤ አንደበድብም፤ አንናቅም። በክርስቶስ ስለፀደቅን ግን እንገፋለን፤ እንታሰራለን፤ እንለደዳለን።

ክርስቲያን ከሞተ ሰራ ንስሃ ሊገባ አይገባውም። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ከህግ እርግጥን ዋጅተናል። «በእንጩት የሚሰ ቀል ሁሉ የተረገመ ነው። ተብሎ ተፅፎአልና ክርስቶስ ስለ እኛ እርግጥን ሆኖ

ከህግ እርግጥን ዋጀን» (ገላ3+13)። በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ሞት ከህግ እርግጥን ነፃ የወጣ ክርስቲያን በበአል አረሰኩ፤ አርብ እርብን በሳሁ፤ እስታዲዮም ገብቼ እግር ኳስ ሜወታ አየሁ፤ ታክ ሜማ አደረግሁ፤ ወዘተ ብሎ ህሊናውን በወቀሳ መጽሐፍ ሲገጽ መኖር የለበትም። በቤተ ክርስቲያን አካባቢ የዳበሩ ባህሎች የዕድቅ መለኪያ መሆን የለባቸውም። «በነፃነት ልንኖር ክርስቶስ ነፃነት አወጣገ፤ እንግዲህ ዐንታችሁ ቁሙ እንደ ገናም በባርነት ቀንበር አትያዙ» (ገላ5+1) አርነታችን ሰሰጋችን ፈቃድ እየሰጠ ከጌታ እስካላፈቀን ድረስ ቅድስናችንን እስካላገደ፤ ምስክርነታችንንም እስካለባላቸ ድረስ «ሁሉን ማድረግ ተፈቅዶልናል» ከተፈቀደልን ነገር አንዱ መልካም ማድረግ ነው።

መልካም ማድረግ የዕድቅ ፍሬ ከሆነና እንደ ክርስቲያን «በድር ለሚጠይቁን መስጠት ካለብን» (ማቴ7+12) ለሚለምንን ማካፈል፤ የተቸገረን መርዳት ካለብን (ያዕ 1+27) ይህንን ኃላፊነት እንዴት ነው የምንወጣው? ክርስቲያን የታረዘን ሁሉ ማለበስ አለበት ወይ? የተረበን ሁሉ ማብሳት አለበት ወይ? መልሱ በአጭሩ የለበትም ነው። እንደ ፈረንጆች አቆጣጠር በ1984 ዓ.ም ለስደስት ሳምንት ያህል አዲስ አበባ ነበርኩ። የመጀመሪያውን ሳምንት በኪሴ ያለውን ገንዘብ ውጭ ወጥቼ ይገዢው መመለስ አልቻልኩም። ህፃናት በቸግር በደቀቁ እናቱ ሾቸው ስር ያለምንም መጠለያ ተቀምጠው ላይ፤ የታረ ዙትን፤ የተረቡትን፤ በከባድ ህመም ውስጥ ሆነው መንገድ ላይ የተቸትን ለመለከት ያለኝን በኪሴ ማለቀመጥ ለህሊናዬ ከበደኝ። የመጀመሪያው ሳምንት መጨረሻ ላይ ግን ቁጭ ብዬ ማለብ ነበረብኝ። በዚያ ሁኔታ ከቀጠልኩ ለስድስት ሳምንት ያቆየኛል ያልኩት ገንዘብ ሁለት ሳምንትም የማያቆየኝ ሆነ። ሌሎችም በቤተ ሰብና በቤተክርስቲያን አካባቢ ያለብኝን ኃላፊነት ማድረግ እንደ ማለቸል ተረዳሁ። እኔም በአዲስ አበባ ውስጥ ሳሉ ችግሮች የማይርገው ውቅያኖስን በማንኪያ እንደ መጨለፍ ሆኖ ታየኝ። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ «ድሆች ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ይሆናሉ» (ዮሐ12+8) ያለው ቃልም ትዝ እለኝ። በላዚህ ምን ላድርግ? አልኩ። በቀን ለአስር ሰው እስጥ እንደሆነ ለአንድ ወይም ለሁለት እስጥ ጀመር። የምለጠውንም መጠንና ለምሳ ጠውም ሰው አይነት እየመረጥኩ ማድረግ ጀመርኩ። በመጀመሪያው ሳምንት ካደረግኩት ይልቅ በቀሩት ሳምንቶች ያደረግኩት እርካታና ትርጉም ለጥተውኛል። የማልረሳውን አንድ ትዝታ ላካፍሳችሁ። ጽ/ር አስቻለው፤ ጽ/ር እንዳለ ካለ፤ ፓስተር ተሾመ ወርቁና እኔ ምሳ በልተን ለንመለስ እኔን ትምህርት ቤቱ ጋ ማውረድ ነበረባቸው። ልክ

መኪናችንን ስናቆም ዕድሜው ወደ ሃያ ስምንት ዓመት አካባቢ የሚሆን ገመምተኛ የሚመስል ወጣት፤ መኪና የሚነዳው አስቻለው ስለነበር ጠጋ ብሎ ገንዘብ ይጠይቅ ጀመር። እኔ ከመኪና ለወርድ አለቻለው እርዳው ብሎኝ ሄደ። የተለመደ ችግር ስለሆነብኝ ቸላ ብዬው ወደ ትምህርት ቤቱ ግቢ መራመድ ጀመርኩ። ከጓላዬ የወጣቱ ድምፅና ንግግር አቆመኝና ዘወር ብዬ ችግሩን ማድመጥ ጀመርኩ። ከደብረዘይት ባልቻ ሆስፒታል ለህክምና የመጣ ሰው ነው። ከርዱን አሳየኝ ህመሙንም ነገረኝ። ለአውቶቡስ መላፈርያ የያዘውን ገንዘብ ሌቦች ሰርቀውታል። ካለው ህመም የተነሳ በእግሩ ተጉዞ ደብረ ዘይት መግባት አይችልም። የሚጠይቀኝ የአውቶቡስ መላፈርያ ነበር። ከዚህ ደብረዘይት ለአውቶቡስ ምን ያህል ነው አልኩት። 2. 50 ብቻ ነው አለኝ። አምላት ብር አውጥቼ ለስጠው አይነን ማመን አልቻለም። እያለቀለ እግሪ ላይ ወደቁ። ቀና አድርጌው በሰላም ሂድ አልኩት። ከፍሌ ገብቼ ከሃያ ዓመት በፊት እኔም በአዲስ አበባ መላፈርያ ገንዘብ እጥቼ ልገዛው ለፈለግሁት መፅሐፍ ገንዘብ እንዳይገድልብኝ ከመርከብ የቀድሞው ሜኖ የአሁኑ ኩራዝ መፅህፍት ቤት በእግሪ የተጓዝኩት ትዝ እለኝ።

መጽሐፍ ቅዱስ በተቻለን ሁሉ መልካም እንድናደርግ ይነግረናል። ክርስቲያን እጁ የሚታለር፤ በጭካኔም ልቡ የሚደ ነድን መሆን ግን የለበትም። እራሱንና ቤተሰቡን ማስተዳደር ሳይችል የጎረ ቤቱን ችግር ልፍታ የሚል መሆን ግን የለበትም። ሁለቱን በሚዛናዊ መንገድ ለማድረግ ማለቀቀልና ጥበብ ያስፈልጋል። «ቅዱሳንን በሚያስፈልጋቸው እርዳ እንግዶችን ለመቀበል ትጉ» (ሮሜ 12+13) ስለሚል መልካምን ለማድረግ አንታክት። ከሞተ ሰራ ገሰሃ ለመግባት ግን እራሳችንን አናስጩንቅ።

ዋቢ መግሃፍት

1. Wilhelm paucked Luther: Lecture On Romans . Philadelphia: Westminister Press, 1940
2. Bruce J. Nicholos ed., In word and Dead, Evangelism 1985 and Social Responsibility. Grand Rapids, Erdamans publishing Company.

ምዕራፍ ሶስት

እ ም ነ ት

የክርስትና ትምህርት እስተማሪዎች ስለ እግዚአብሔር ሁለት እብይ አመለካከት አላቸው። በአንድ በኩል እግዚአብሔር ከመታወቅና የሰው አዕምሮ ሊረዳው ከሚችለው በላይ ነው ይላሉ። በሌላ በኩል ደግሞ የለም እግዚአብሔር በሰው ቋንቋ ባህልና ባህርይ መገለፅ ይችላል ብለው ይናገራሉ። ንዕማታዊው ሶፋር ለኢየሱስ እንዳለው «የእግዚአብሔርን ጥልቅ ነገር ልትመረምር ትችላለህ? ወይስ ሁሉን የሚችል አምላክን ፈፅመህ ልትመረምር ትችላለህ? (ኢየሱስ 11:7) የሚለውን ጥያቄ ብንጠይቅ መልሳችን አንችልም ነው። እንደ ራሺያዊው ጠፈርተኛ ዩሪ ጋጋሪ በከህደት ደፋሮች ሆነን እግዚአብሔርን ጨረቃ ላይ ፈለግሁት አላገኘሁትም የምንል ካልሆነ በቀር ፍጡር ፈጣሪን፤ ውሱን አዕምሮ ወስን የሌለውን፤ ሟች ዘለዓለማዊን፤ ሥጋና ደም መንፈስን ፈፅሞ መመርመር አይችልም። ጥበበኞች ነን ብለው ይህንን የማይቻለውን ነገር ስለሞከሩት እውሉስ ሲናገር «ጥበበኞች ነን ሌላ ደንቆሮች ሆኑ የማይጠፋውንም የእግዚአብሔርን ክብር በሚጠፋ ሰውና በወፎች አራት እግር ባላቸውም በሚንቀ ሰቀሱትም መልክ መሰለው ለወጡ» (ሮሜ 1:22-23) ይላል። በእራሳችን እግዚአብሔርን ለማወቅ ስንጥር ብዙ ጊዜ የሚመስለንን፤ የምንመኘውንና የምን ፈልገውን አምላክ ነው የምንፈጥረው። ለዚህ ነው ኢሳያስ «እግዚአብሔርን በማን ትመስሉታላችሁ? ወይስ በምን ምሳሌ ታስተያ ይታላችሁ?» (40:18) እያለ አይሁዶችን የጠየቃቸው።

ይህ መመርመርና መታወቅ የማይቻል አምላክ የግሪክ ፈላስፎች እንደሚሉት እራሱን ለሰው ልጆች በአጠቃላይ ምስጢር አላደረገም ። መፅሀፍ ቅዱስ በብዙ ቦታ እግዚአብሔርን ማወቅ እንደምንችል ይነግረናል። ጌታ ኢየሱስ «እውነተኛ አምላክ የሆንህ እንተ የላከኸውንም ኢየሱስ ከርስቶስን ያውቁ ዘንድ ይህች የዘላለም ህይወት ናት» (ዮሐ 17:3) ይላል። እንግዲህ እንዴት ነው ይህንን እውነተኛ አምላክ ማወቅ የምንችለው? ብዙ እርሱን ማወቅ የምንችልበት መንገዶች አሉ። ከእነዚያ ውለጥ አንዱ እምነት ነው። እምነት ምንድን ነው? የዕብራውያን ፀሃፊ «እምነት ተስፋ ለለምና ደርገው ነገር የሚያስረግጥ የሚናወጥ ነገር የሚያስረዳ ነው» (ዕብ 11:1) ይላል። እምነትን ፈላስፎች ሳይንቲስቶችና የተለያዩ የስነ መለኮት ምሁራን ሊተረጉሙት ሞክረዋል። ከብዙዎች ይልቅ

የካልቪን እገላለፅ ስለተስማማኝ የካልቪንን አባባል ልጥቀስላችሁ። ለካልቪን 1«እምነት በነፃ በክርስቶስ ኢየሱስ በኩል በተሰጠ ተስፋ ላይ የተመሰረተ² ለአዕምሮአችን የተገለጠና³ በመንፈሱ ቅዱስ በልባችን የታተመ⁴ አረጋግጠንና ተረድተን ያወቅነው⁵ የእግዚአብሔር ፍቅር ነው።»¹ ይህ አባባል ቀላል ቢመስልም ብዙ ጠለቅ ያሉ ስነመለኮታዊ እውነቶችን የያዘ ነው። በአጭሩ አብራራዋለሁ።

አንደኛ :- እምነት በክርስቶስ ኢየሱስ በኩል በተሰጠ ተስፋ ላይ የተመሰረተ ነው። Evolution <በላይንስ> በአድባር፤ በአቴቲ ብናምን እምነታችን በእግዚአብሔር ቃል የተደገፈ የሚያድን እምነት ነው ማለት አይደለም። የሚያድን እምነት አለም ከመፈጠሩ በፊት ለሰዎች ደህንነት አድርጎ ባዘጋጀው በክርስቶስ ኢየሱስ ላይ ያለ እምነት ነው። መጽሐፍ ቅዱስ «መዳንም በሌላ በማንም የለም እንድንበት ዘንድ የሚገባን ለሰዎች የተሰጠ ስም ሌላ የለምና» (ሐዋ 4:12) የሚለው ጊዜ የማይቀይረው እውነት ነው። ዛሬ የምዕራባውያን ሆነ የአፍሪካን አህጉር እያሰጋ ያለው Universalism <ሁሉን አቀፋዊነት> እና Relativism <አንጻራዊነት> ነው። በአፍሪካ የጆን እምቢቲ ፅሁፎች በተለያየ አምልኮ እውነተኛውን አምላክ አፍሪካውያን ማወቅ ይቻላል፤ የግድ መፅሃፍ ቅዱስ የሚለውን ማመንና ማድረግ የሰባቸውም² የሚሰው ሃሳብ ብዙ ክርስቲያኖችን ግራ እጋ ብቷል። ሟች ብያን ካቶ የዩኒቨርሲቲዎችን ለስጊነትና ስነመለኮታዊ ችግሮችን በማስመልከት በብዙዎች ዘንድ ተወዳ ጅነትን ያተረፈውን "Theological pitfalls in Africa" የሚል መጽሐፍ ጽፍዋል። በመፅሐፉም ሲያስጠነቅቀን «አፍሪካዊነት፤ ባህልንና ልማድን በማ ጥበቅ የእግዚአብሔርን ቃልና የእግዚአብሔርን የማዳን መንገድ እንዳ ያስተውን³ » ብሏል። እንግዲህ የክርስቲያን እምነት በክርስቶስ ኢየሱስ በኩል በተሰጠ ተስፋ ላይ የተመሰረተ እንጂ በባህልና በወግ የተሞላ እምነት አይደለም።

ሁለተኛ :- እምነት ለአዕምሮአችን የተገለጠ ነው። እምነት የጭፍን እርምጃ ወይም መላ ምት አይደለም ። እግዚአብሔር ለአዕምሮአችን የገሰጠው እውነት ነው። ሰበዚህ ማሰብ (Reason) የሚባለውን ነገር ጠቅላላ እውነተኛ የምን ቀበለው ሕይወት ሳይሆን እግዚአብሔር አዕምሮአችንንም እርሱን በማወቅ ሞልተን በእምነት የምንቀበለው እውነት ነው። ጌታ ሰበዚህ ነገር ሲናገር «ግድቅ አባት ሆይ አለም አላወቀህም እኔ ግን አወቅሁህ እነዚህም እንተ እንደላ ከሽኝ አወቁ፤ እኔንም የወደድህባት ፍቅር በእነርሱ እንድትሆን እኔም በእነ

ርሱ ስምህን አስታውኳቸው አስታውቃቸውማለሁ» (ዮሐ17:24-26) ይህ ለአዕምሮአችን የተገለጠ የእግዚአብሔር እውቀት ለአዕምሮ እውቀት (Rationalism) ብቻ የተሰጠን አይደለም። ከሀሙስ የተነሳ የጎደፈውንና የደንዘዘውን ሀሊናችንን አድሶ እግዚአብሔርን ለመም ስለ የሚቀ ደረን መገለጥ ነው። «የእግዚአብሔር ፈቃድ እርሱም በጎና ደስ የሚያስኝ ፍፁምም የሆነው ነገር ምን እንደሆነ ፈትናችሁ ታውቁ ዘንድ በልባችሁ መታደስ (renewing of your mind) ተለ ወጡ እንጂ! ይህንን አለም እትምሰሱ» (ዮሐ12:23)። እግዚአብሔር በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ የኃጢአታችንና የበደላችንን ሥርየት ከሰጠን በኋላ በሰሜት ወይም በፈቃድ ብቻ እንድናመልከውና እንድንከተለው አላደረገንም። «ፀጋውንም በጥበብና በአእምሮ ሁሉ አበዛ ልን» (ኤፌ1:18)። ይህን በአዕምሮ በኩል የበዛልንን ፀጋ የምንረዳው የምናደንቀውና አክብረንም የምንይዘው በአዕምሮአችን በትክክል ለንረዳው ነው። ለዚህ ነው ጌታ «እግዚአብሔርን አምላ ከህን በፍፁም አዕምሮህ ውደድ (ሉቃ10:27) ያለው»

እምነት ለአዕምሮ የተገለጠ እውነት ከሆነ በመታደስ የተለወጠውን ሀሊናችንን እግዚአብሔርን ለማውቅ ብናስገዛውና ብናስራው ኃጢአት አይደለም። ፓውል ሊትል እንዳለ «አዕምሮው በትክክል ለሚያስብ ሰው መጠራጠርና መጠየቅ ጤናማ ነው፤ መስረታዊ ጥያቄዎች በብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት መስረታዊ መልስ አግኝተዋል። ክርስትና እውነትን የሚያበስር ስለሆነ እውነትን ለማወቅ አዕምሮን መጠቀም ከፋት የለውም» 4 ብሏል። ይህንን ለአዕምሮ የተገለጠ እውነት ማዳበር የምንችለው ቅዱሳት መጻሕፍትን በማንበብ ነው (2ኛ ጢዋቲዎስ 3:15-17)። የእምነታችን ዕድገት ከፈቀደልን ከመንፈሳዊ መጻሕፍት ውጭ ሳይንስና፤ ፍልስፍና፤ ሰነ መለኮታዊ መጻሕፍትን ማንበብ አይገዳም። በአብዮቱ ወቅት «እንካድ?» የሚለው ፅሁፍ ብዙዎችን እንደጠቀመ እንዘነጋም። የእግዚአብሔር እውቀት ለአዕምሮአችን እየተገለጠ በበዛ ቁጥር እምነታችንም እያደገ ይሄዳል። ስለዚህ እንደ ዳዊት «አቤቱ ህግህን እንደ ምን እጅግ ወደድሁ ቀኑን ሁሉ እርሱ ትዝታዬ ነው። ለዘላለም ለእኔ ነውና ትዕዛዝህ ከጠላቶቼ ይልቅ አስተዋይ አደረገኝ» (መዝ. 116:97-98) ለማለት የምንበቃ ደቀመዛሙርት ልንሆን ይገባናል።

ሶስተኛ ፡- እምነት በመንፈስ ቅዱስ በልባችን የታተመ እውነት ነው። ክርስትና ሰው በእራሱ ጥር፤ ተፈላሳፊና ተመራምር ይህ የምቆምለት ህቅ ነው የሚለው ቲዎሪ አይደለም። እግዚአብሔር በመንፈስ ቅዱስ በኩል በልባችን (ህልውናችን) ላይ የሚያትመው

እውነት ነው። ለዚህ ነው ብዙ በአለማዊ ነገር የተረቀቁ ሰዎች የእግዚአብሔር ነገር ሞኝነት የሚሆንባቸው መፅሐፍ ቅዱስ «ለፍጥረታዊ ሰው የእግዚአብሔር መንፈስ ነገር ሞኝነት ነውና አይቀበለውም፤ በመንፈስ የሚመረመር ስለሆነ ሊያውቀው አይችልም»-- የጌታን ልብ ማን እውቆት ነው? እኛ ግን የክርስቶስ ልብ አለን ። (1ኛ ቅር2:14-16) ይሳል። መንፈሳዊ ነገር በጥልቀትና በስፋት ቢገባን፤ እምነታችንም ጠንካራ እና ፅኑ ቢሆን፤ እግዚአብሔር ከፀጋው ባለጠግነት የተነሳ ስላደረገልን እንጂ ከሌሎች በልጠን አይደለም። ስለ ኃጢአት እየወቀስ፤ ወደ እውነት ሁሉ እየመራ፤ የቃሉን መገለጥ እየሰጠ፤ ተስፋችንንም ለአዕምሮአችን እያስረገጠ መንፈስ ቅዱስ እምነትን በህይወታችን ያትመዋል። ይህንን ማህተም የገንዘብ እና የእውቀት ብዛት፤ የስደትና የችግር ብዛት አይፍቀውም። ርክፌለር የገንዘብ ብዛት መንፈስ ቅዱስ ስለጌታ በልቡ ያተመውን እምነት አላስፋቀውም። ቁለ ጉዳና ቀምሳን እስከሞት ድረስ ያፀናቸው፤ እነ ተስፋዬ ጋቢዕን ከስባት ዓመት በላይ በወህኒ ቤት ሲሰቃዩ ሀሳባቸውን እንዲቀይሩ ያላደረጋቸው እግዚአብሔር በመንፈስ ቅዱስ በልባቸው ያተመው እውነት ነው። ይህ እይነቱ እምነት በላብራቶሪ ቴስት ተደርጎ ለማስረጃ የምናቀርበው አይደለም። ስለዚህ ነው ፓስካል ለተቃዋሚው ዴካርት ማስረዳት ሲቸግረው «ልብ አዕምሮ መረዳትና መግለፅ የማይችለው የእራሱ ምክንያትና እውነት አለው።» (The heart has its reason of which reason knows nothing) 8 ያለው።

መንፈስ ቅዱስን «የኢንጢዎች» ዶክትሪን ብቻ አድርገን ልንወስድ አይገባንም። አለምን ከመፍጠር ጀምሮ እስከ አዲሱ ሰማይና ምድር መገለጥ ድረስ መንፈስ ቅዱስ በሰው ልጆች የደህንነት ታሪክ ውስጥ ከፍተኛ ስፍራ አለው። መንፈስ ቅዱስ በግል ልምምድና በፀጋ ስጦታዎች ብቻ የምንወስነውም አይደለም። ከዛ በላይ ባሉ መለኮታዊ እውነቶች መንፈስ ቅዱስን ማወቅ የክርስትና እምነታችንን ያሳድጋል።

ሐረጉኛ ፡- እምነት አረጋግጠንና ተረድተን ያወቅነው ነገር ነው። እግዚአብሔር ከመጀመሪያዎቹ ሰዎች ጀምሮ በእራሱና በሚከተሉት መሃከል ድብብቆሽ እየተጫወተ አምልኮች ያሉ አምላክ አይደለም። ድምፁን እያሰማ፤ ክንዱን እየገለጠ፤ በፅሁፍ ሃሳቡን እያስቀመጠ፤ በማያወሳውል መንገድ እራሱን እያስረገጠና እያስረዳ ለሚያምኑበት እራሱን የገለጠ አምላክ ነው። «ከጥንት ጀምሮ እግዚአብሔር በብዙ አይነትና ጎዳና ለአባቶቻችን በነቢያት ተናግሮ ሁሉን

ወራሽ ባደረገው ደግሞም አለማትን በፈጠረበት በልጁ በዚህ ዘመን መጨረሻ ለእኛ ተናገረን።» (ዕብ 1:1-2) በመጨረሻው ዘመን የተገለጠልንን መገለጥ እንዳንጠራጠር «እግዚአብሔር እርሱ እራሱ እንደፈቀደ በምልክትና በድንቅ ነገር በልዩ ልዩ ተአምራትም መንፈስ ቅዱሱንም በማደል አብሮ መለክረለት።» (ዕብ 2:4)

የክርስቲና እምነት የማይጨበጥ፣ የማይታይ፣ የማይዳለለ ተምረታዊ አይደለም። ጥንትም ሆነ ዛሬ በማሰረጃዎች የሚደገፍ እውነት ነው። የአይን ምስክሮች የነበሩት ሐዋርያት ይህንን ሐቅ መለክረዋል። ሐዋርያው ዮሐንስ ለሐዚህ ነገር ሲናገር «ስለ ህይወት ቃል ከመጀመሪያው የነበረውንና የለማነውን በአይኖ ቻችንም የተመለከትነውን እጆቻችንም የዳለሱትን እናወራለን፤ ሕይወትም ተገለጠ አይተንማል እንመለከርማለን» (1ኛ ዮሐ 1:1-2) ብሏል። ሌግሮስ «የእርሱን ግርማ አይተን እንጂ በብልሃት የተፈጠረውን ተረት ሳንከተል የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስ ኃይልና መምጣት አስታውቅናችሁ።» (2ኛ ሉጥ 1:16) በማለት ያየውን እንደመለከረና እንደተናገረ ዕፍዋል። በዘመናችንም ቢሆን እምነት ማሰብ ለማይችሉ፣ ሳይንሳዊ ሀቅ ለማይዋጥላቸው፣ ደካማ አዕምሮ ላላቸው የተወሰነ ሳይሆን፤ እግዚአብሔር የገለጠላቸውን እውነት በብዙ ማሰረጃዎች አፅንተው የያዙ ሰዎች የተቀበሉት ህይወት ነው። አንድ ሰው ሕይወቱን የለወጠውን ነገር፣ አዕምሮውም የተረዳውን በክፉም ሆነ በደግ ጊዜ ያለ ነቀፋ ጠብቆ ሲይዝ በእግዚአብሔርም በለውም ፊት ያስከብረዋል።

አምስተኛ፦ እምነት ወደ እግዚአብሔር ፍቅር አመልካች ነው። እምነት ወደ ህያው እግዚአብሔር ከመረዳትም በላይ ወደ ሆነው ፍቅር የሚያመለክት እንጂ በእራሱ መደምደሚያ አይደለም። ዛሬ በምዕራቡ አለም በአንዳንድ ሰባኪዎችና አስተማሪዎች አቀራረብ የተነሳ እምነት እግዚአብሔርን የምናመልክበት መንገድ መሆኑ ቀርቶ እምነት እራሱ ወደ መመለክ ደረጃ ሳይለየደረሰ ነው። ተአምር ሰራው እግዚአብሔር መሆኑ ቀርቶ ተአምር ሰራው እምነታችን ሆኗል። ትክክለኛና ጤናማ እምነት ከምንም ነገር በላይ ወደ ክርስቶስ መለቀል የሚያመለክተን መሆን አለበት። የእግዚአብሔር ፍቅር የተገለጠው በዚያ ነው። «ፍቅር የሌለው ደግሞ እግዚአብሔርን አያውቅም እግዚአብሔር ፍቅር ነውና።» (1ኛ ዮሐ 4:8)

የእምነት አይነቶች

እምነት ከላይ የተመለከትነው ገፅታ ቢኖረውም የተለያየ ነው። እነዚህን የተለያዩ እምነቶች እንደሚከተለው አቀርባቸዋለሁ።

1. በታሪክ ላይ የተመሰረተ እምነት (HISTORICAL FAITH)

መንፈሳዊ ሆኖ ወይም በመገለጥ ላይ ሳይመሰረት ከታሪክ አንብበንም ሆነ ከቀደሙት ሰዎች የምናምነው እውነት ነው። ይህ የኒቅዴሞስ ዓይነት እምነት ነው። (ዮሐ3:2) ኒቅዴሞስ መንፈሳዊ ህይወቱ አልተለወጠም። የደህንነት ሚሰጢኑ አልገባውም። ነገር ግን ክርስቶስ ከእግዚአብሔር ተልኮ እንደመጣ ያውቃል። በሃገራችን ያለ እምነትም በታሪክ ላይ የተመሰረተ ነገር ግን ህይወትን የማይለውጥ የፅድቅንም ፍሬ የማያሳይ ነው። ብዙዎች ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ከድንግል ማርያም እንደተወለደ፣ እንደሞተ፣ እንደተቀበረ፣ ከሙታንም እንደተነሳ ያምናሉ። እምነቱ በታሪክ ላይ የተመሰረተ ታሪካዊ ክስተት እንጂ በግል ህይወታቸው በአሁኑ ጊዜ ያደረገው ውጤት በጉልህ የለም። አለማትና መተት የሚሰራውም፣ ሰካራውም፣ ሌባውም፣ በግፍ የሰውን ህይወት የሚያጠፋውም፣ ለመንዝራውም ስለ ክርስቶስ ታሪካዊ እምነት አለው። ይህ አይነቱ ስለ ኢየሱስ ያለን ታሪካዊ እምነት ስለ አፄ ዮሐንስ፣ አፄ ቴዎድሮስና አፄ ምኒልክ ካለን አይለይም። ጌታ ፊት ለፊት ቢገናኘን «እውነት እልሃለሁ ለውዳግመኛ ካልተወለደ በስተቀር የእግዚአብሔርን መንግስት መውረስ አይችልም» (ዮሃ 3:33) የሚለን ኢትዮጵያውያን ኒቅዴሞሶች ብዙ ነን። እኔም ከእነዚያ አንዱ ነበርኩ።

እንዲህ ዓይነቱ እምነት ከባህል፣ ከልማድና ከወግ የመጣ ሊሆን ይችላል። ንጉሰ አግራኢ እንዲህ ዓይነት እምነት ነበረው። ጳውሎስ «ንጉሰ አግራኢ ሆይ ነብያትን ታምናለህን እንድ ታምናቸው አውቃለሁ» (ሐዋ 26:27) ሲለው አግራኢ «ታሪካዊ እምነት ብቻ» ነበር ያለው። ምክንያቱም አግራኢ ክርስቲያን መሆን እንደማይፈልግ በሐዋ 26:28 ሲናገር እናየዋለን። ይህ በታሪክና በልማድ ላይ የተመሰረተ እምነት ለደህንነት አይጠቅምም ብዙ ጊዜ እንደውም ወደ መዳን እንዳንመጣ እንቅፋት ይሆንብናል። አይሁዶች መሲህ እንደሚመጣ ታሪካዊ እምነት ነበራቸው። ከሮማውያን ይልቅ የህይወትን እራስ ኢየሱስን ያስገደሉና የገደሉ እነርሱ ነበሩ። ለለክርስቶስ ያለን እምነት በታሪክ ላይ ብቻ የተመሰረተ ከሆነ እምነታችንን ልንጠይቅና ልንመረምር ያለፈልጋል።

2. ተዓምርን የማድረግ እምነት (MIRACULOUS FAITH)

ይህ አይነት እምነት ስጦታ ነው። «እግዚአብሔር ለእያንዳንዱ የእምነትን መጠን አካፍሏል» (ሮሜ 12:3) አንዳንድ እግዚአብሔር በሰጠው እምነት መጠን ትንቢትን ይናገራል። ሌላው ደግሞ ድንቅና ተዓምራትን ያደርጋል። በዕብ 11 ተጠቅሰው የምና ያቸው የእሳትን ጋይል የማጥፋት፣ የአንበሳን አፍ የመዝጋት ሙታንን የማስነሳት እያኑት ተዓምርን የማድረግ እምነት ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለዚህ አይነት እምነት ሲናገር «የሰናፍጭ ቅንጣት ያህል እምነት ቢኖራችሁ ይህንን ተራራ ከዚህ ወደዚያ እስክ ብትሉት ያልፋል የሚላችሁም ነገር የለም» (ማቴ 17:20)። ይህንን ጥቅስ ቃል በቃል ወስደው የጭላሎን ተራራ የገሰፁ አይጠሉም። ጌታ ግን ተአምራትን የማድረግ ስጦታ ቢኖረን አንደ አልሳዕ መራራን ውሃ ጣፋጭ፣ እንደ ሙሴ የኤርትራን ባህር መክፈል፣ እንደ ኢያሱም ዮር ዳናስን ማቆም እንችላለን ማለት ነው። ይህ አይነት ተአምር የማድረግ ስጦታ ከእግዚአብሔር የሚሰጥ ስለሆነ ካሌስን ባንጥር መልክ ም ነው።

አንዲህ ዓይነት ስጦታ በህክምና የሚገኘውን ፈውስ አይቃ ወምም። ለዚህ ነው ባለመድሃኒት ሉቃስ የአውሎስ ጓደኛ የነበረው። በሃገራችንም በእግዚአብሔር ድንቅ ስራ የሚያምኑ ብዙ የህክምና ባለሙያዎች ያሉን በእምነታቸውና በሙያቸው ብዙ ተቃራኒ ነገር ስለሌለ ነው።

3. ጊዜያዊና ሥር የሌለው እምነት (TEMPORAL FAITH)

በተለወጠና በታደለ የእግዚአብሔርን እውነት በማወቅ ላይ የተመሰረተ እምነት ላይሆን እንደ ቡቃያ ብቅ ብሎ የሚጠፋ እምነት ነው (ማቴ 13:20-21)። ብዙ የሚያተኩረው በስሜት ላይ ነው። በአዝማች ደግለሃን ት/ቤት በእንግሊዝኛ አስተማሪነት የተደነቀና የተወደደ ህንድ አስተማሪ ነበር። ይህ ሰው ኢትዮጵያዊ ሚስት አግብቶ ወደ አምስት ልጆች አካባቢ ወልዷል። ጥሩ ኑሮ ሊያኖረው የሚያስችል ጥሩ ደጋዝ ነበረው። ነገር ግን የመጠጥና የቁማር ችግር ስለነበረው ሁልጊዜ በዕዳ ነበር የሚኖረው። ወንድሞች ስለ ጌታ መስክረውለት ተለወጠ ። በቅርብ ሆኖ በእምነት እንዲያድግ አረዳው ነበር። በዕድሜው አጠራቅሞ የማያውቀውን ወደ አምስት ሺህ ብር በባንክ ማጠራቀም ችለ። ዕዳውንም ከፈለ። መጠጥ ሲጀራና ቁማር አቆመ። ቤተሰቡም ሳይሳቀቅ መኖር ችለ። ሊትሬቸር ሙያው ስለሆነ መጽሐፍ ቅዱስን ከእኔ በተሻለ ሁኔታ ይተነትነው ጀመር። የእርሱ መለወጥ የከተማው ዜና ነበር። አንድ ቀን «ለክርስቶስ ተስቃየሁ»

የሚለውን የሪፖርት ወርቃብራንድን መጽሐፍ ሳነብ አይቶ ስትጫርሽ ማንበብ አፈላጋለሁ አለኝ። ላውለው ሳልፈልግ ከንዝነዛው ብዛት የተነሳ አዋስኩት። አንብቦ ሲጫርሽ «ክርስቶስን በማመኔ በማርክ ሊስት ሃገር የሚጠብቀኝ ይህ ከሆነ ዓለማየሁ ክርስትና ለእኔ አይደለም ደህና ሁን» አለኝ። ይህ ሰው ጌታን ከተቀበለ አንድ ዓመት ያህል ነበር። ይናገርና ያደርግ የነበረው ሁሉ እግዚአብሔርን የሚያስከብር ስለነበር ደስታችን ከፍተኛ ነበር። ያልተረዳነው ግን ደስታው መብቀል አለመብቀሉን በማናውቀው የእምነት ቡቃያ ላይ መሆኑን ነው።

4. የሚያድን እምነት (SAVING FAITH)

የሚያድን እምነት በተለወጠ ልብ ላይ የተመሰረተ ባህር ይንና ተግባርን የሚቀይር እምነት ነው። ይህ እምነት አብዛኛውን ጊዜ የሚመጣው የእግዚአብሔርን ቃል ከመስማት ነው። «እምነት ከመስማት ነው መስማትም ከእግዚአብሔር ቃል ነው።» (ሮሜ 10:17) ይህ አይነት እምነት በመንፈስ ቅዱስ አማካኝነት እግዚአብሔር በህይወታችን ውስጥ የሚሰራው የህይወት ለውጥ ነው። ይህ እምነት የዘላለምን ሕይወት የሚያስጠን፣ የእግዚአብሔር ልጅነት ስልጣን የሚያስገኝ ነው። (ዮሐንስ 3:16; 1:12)

አ ም ኑ ት ፤

- ሀ. ስለእግዚአብሔር አዳኝነትና የሰው ልጆች ኃጢአተኝነት ከእግዚአብሔር ቃል የምንማረውና የምንረዳው እውቀት ነው። ይህ የአዕምሮአችንን ጥያቄ ይመልሳል። ህይወታችንንም ይለው ጣል። መጽሐፍ ቅዱስ «በፍፁም አዕምሮህ አምላክህን ውደድ» የሚለን ለዚህ ነው።
- ለ. እምነት በዕውቀት ላይ የሚመሰረት ብቻ ሳይሆን ስሜትንም ያጠቃልላል። በእግዚአብሔር በማመን ስለሚገኝ ሰላም፣ ፍቅር፣ ደስታና እርካታ መጽሐፍ ቅዱስ የሚናገረው እምነት ስሜትንም ስለሚያጠቃልል ነው። እግዚአብሔር እኛን እንደሚወደን እኛም እግዚአብሔርን እንደምንወደው ብዙ ጊዜ ከጌታ ቃል የምናነበውም ለዚህ ነው። «በፍፁም ልብህ አምላክህን ውደድ» የሚለው ትዕዛዝ የተሰጠን እምነት ስሜትንም ስለሚያጠቃልል ነው።
- ሐ. እምነት በእውቀትና በስሜት ላይ ብቻ ሳይሆን በፈቃዳ ችንም ላይ ጥልቅ ግንኙነት አለው። እምነት ፈቃዳችንን ሲነካና ሲለውጥ የህይወት አቅጣጫን ከእግዚአብሔር ጋር ለዘሰለለም ይለውጣል።

ከክርስቶስ ውጭ መልካም ለማድረግ ፈቃድ አያለን ለማድረግ ግን ብዙ ጊዜ አቅም እናጣለን። በእምነት ግን ጌታ ወደ ልባችን ሲገባ ፈቃዳችን ለእግዚአብሔር ፈቃድ ይገዛል።

- መ. እምነት አዕምሮአችንን ፈቃዳችንንና ስሜታችንን ሲለውጥ ከህግ በታች እንዳሉ ሰዎች

ስዋተ ስራ ንስሃ አንግባ አንግባ የሚለው የመጀመሪያ መሰረት ላይ አንቆይም ወደ እግዚአብሔር ፍፁም ሙላት ግን እናድጋለን።

ዋቢ መግህፍት

1. John T. McNeill, Calvin: Institutes of the Christian Religion Philadelphia: The Westminster Press, 1918
2. John S Mbiti, African Religions and Philosophy.
London: Heinmann, 1984 (reprinted).
3. Bayang H.Kato, Theological Pitfalls in Africa, Kenya Evangel Publishing House, 1975.
4. Paul & Little, Know Why You Believe, Marydebone, London: Scripture Union, 1977 (reprinted).
5. Bernard L.Ramm, A Christian Appeal To Reason. Waco, Texas: Word Books Publisher.
6. Hans Kiing, Does God exist? An Answer for today. Translated by Edward quinn. London: Colling St James Place, 1980.
7. Albert Barnes, Barnes' Notes on the New Testament. Grand. rapids, Kregel Publications.

ምዕራፍ አራት

ጥምቀቶች

ስለ ጥምቀት ዓይነቶችና የውሃ ጥምቀት አስፈላጊነት ከመናገሪያ በፊት፤ በቤተክርስቲያን ታሪክና በሃገራችን አወዛጋቢ የሆነውን የአዋቂዎችና የህፃናቶችን ጥምቀት ጉዳይ በጥቂቱ እገልጻለሁ። ጥምቀትን ስፋ አድርገን እንድናይና በአብያተ ክርስቲያናት መካከል መቀራረብና መረዳዳትን እንድናገኝ የነገሮችን መነሻ ምክንያት ማወቅ ይጠቅማል። እንዲህ ዓይነቱን ጉዳይ አጥርተን ስመረዳት የግድ ወደ ጥንቷ ቤተክርስቲያን ሥርዓት ፤ ወደ ሐዋርያትና የቤተክርስቲያን አባቶች ቴዎሎጂና አገልግሎት ልንሄድ ያስፈልጋል።

ከመፅሐፍ ቅዱስ እንደምንረዳው ከትንሳኤ በፊት ሐዋርያትም ሆኑ ክርስቶስ ኢየሱስ እንደሚሉት ያመኑትን አላጠመቁም /ዮሐ3:5/ ከትንሳኤ በኋላም ስለ ጥምቀቶች ከጌታ የተሰጠው ትዕዛዝ በማርቆስ 16:15 የተጠቀሰው ከጊዜ በኋላ መፅሐፉ ውስጥ የተጨመረ ክፍል እንደሆነ የአዲስ ኪዳን ሊቃውንት ይናገራሉ። 1 በዮሐ. 3:5 ላይም የተጠቀሰው «ከውሃና . . . ካልተወለደ» የሚለው ግልፅ የሆነ ሀሳብ ስላልሆነ እርግጠኛ ሆኖ ይህ ክፍል ስለ ጥምቀት የሚናገር ነው ማለት አይቻልም። በማቴዎስ ወንጌል መጨረሻ ላይም የተጠቀሰው በስላሴዎች ስም የማጥመቅ ትዕዛዝ ከኢንጄቆስጢ ቀን በኋላ ቤተክርስቲያን የተጠቀመችበት እንጂ ጌታ ከሐዋርያት ጋር እያሰ በተግባር ላይ የዋለ ትዕዛዝ አይደለም። ብዙዎች የክርስቶስ ደቀመዛሙርት በየሃገሩ ጥምቀት እንደተጠመቁ አንመስክታለን። ከብዙ ጥናቶች እንደም ንረዳው ቤተክርስቲያን የማጥመቅን ሥርዓት የጀመረችው ከትንሳኤ በኋላ ነው። 2

የህፃናት ጥምቀትና የጥንቷ ቤተክርስቲያን ልምምድ

እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር ሐሙስ ጥር 29. 1523 ዓ.ም በሊውዘርላንድ ሃገር በዙሪክ ከተማ የሕዝብ አዳራሽ ውስጥ ስድስት መቶ ሰዎች ያህል ተሰብስበው ነበር። የተሰበሰቡትም በካቶሊኮች የሰነ መለኮት ምሁራንና ከተሐድሶ መሪ እንዱ በሆነው በቫልድሪክ

ዝወንግሊ መሐከል ስለክርስቲና የሚደረገውን ውይይት ለመስማት ነበር። ዝወንግሊ በላቲን በግሪክና በዕብራይስጥ የተገኙትን መጽሐፍ ቅዱሳን ፊቱ ባለው ጠረጴዛ ላይ አስቀምጦ እምነቱን ማለትም ከካቶሊኮች የሚለይበትን አሰራር። የዙሪክም አብያተክርስቲያናት ጉባኤና የክተማው መሪዎች ከሁለቱም ወገን የቀረበውን ሃሳብ ካዳመጡ በኋላ ዝወንግሊን እምነቱን እንዲሰብክና እንዲያስተምር ፈቀዱለት።

ይህ ድል ብዙዎችን የዝወንግሊን ተከታዮች ስለ አስደለታቸው ብዙዎች መንኲሰው የነበሩ አገሱ ጥምቀትን በአራላቸው አካሄዱ፤ የካቶሊኮችንም አምልኮ አወገዙ። ይህ ሁኔታ ካቶሊኮችን የበለጠ ስለ አስቆጣቸው በዝወንግሊና በካቶሊኮች መሐከል ሌላ የውይይትና የክርክር ጊዜ የግድ አስፈላጊ ሆነ።

በጥቅምት 26. 1523 ዓ.ም /እ.ኤ.አ/ 350 የቤተክርስቲያን መሪዎችና የቲዎሎጂ አስተማሪዎች ባሉበት ሌላ ክርክር ሆነ። የዝወንግሊ አቋም ግልፅ እየሆነ ሲመጣ በለዘብተኞችና በአክራሪዎች ተቃውሞ ገጠመው። ዝወንግሊም ሕዝቡ የበሰጠ አስኪ ነቃ ድረስ ቤተክርስቲያን እንዳትከፈል እምነቱን በአደባባይ እንዳ ያስተምር ተነገረው። ዝወንግሊም ጊዜያዊ ውሳኔውን ተቀበለ።

የዝወንግሊ አቋም ያናደዳቸው አሥራ አምስት ያህል ተከታዮች በኮንጋሮ ግራብል መሪነት ተገንጥለው ዙሪክ ከተማ ውስጥ መስብሰብ ጀመሩ። የህፃናትን ጥምቀት (paedobaptism) ተቃውመው የአዋቂዎችን ጥምቀቶች ስለደገፉ (Anabaptist) ተባሉ። በግሪክ እንደገና ማጥመፅ ማለት ነው።³ በጥር ወር 1525 ዓ.ም /እ.ኤ.አ/ በተደረገው ውይይት በመጀመሪያ የህፃናትን ጥምቀት ይቃወም የነበረው ዝወንግሊ ምርመራና ጥናት ካደረገ በኋላ በዚህ ላይ ያለኝን አቋም ቀይራል። በማለቱ አናባጥቲስቶች ብቻ ከካሮሊክ ለብሰባ እንዲወጡ ተጠየቁ።

ዝወንግሊና ከእርሱ ጋር አቋም የወሰዱ የህፃናትን ጥምቀት የመጀመሪያቸው ቤተክርስቲያን ታደርገው የነበረና በመጽሐፍ ቅዱስም ውስጥ ያለ ነው ብለው ጠንካራ አቋም ወሰዱ። ለለዚህ ጉዳይ ወደኋላ በሰፊው እንመለከታለን። በተሐድሶ ዘመን አዕማድ ሆነው ከሚታዩት መሃከል አንዱ የሆነው ካለቪንም አናባጥቲስቶችን በመቃወም «ክትንሳኤ በኋላ የጥንቷ ቤተክርስቲያን ህፃናትን አላጠመቀችም እያሉ ባልተማሩ መሐከል አናባጥቲስቶች የሚያስ ተጋቡት ነገር የሚያላፍርና እውነትን የሚቃረን ነው። የህፃናትን ጥምቅት ከሐዋ

ርያት አገልግሎት ጋር የማያገናኝ የቤተክርስቲያን ታሪክ ፀሐፊ አይኖርም»⁴ ብሏል።

የተለያዩ ጥናቶች እየተደረጉ ጊዜም እያለፈ ሲመጣ የህፃናቶችን ጥምቀት በታሪክ ላይ ተደግፎ የመቀበሉ ሁኔታ እየተዳከመ መጣ። አዶልፍ ሽን ሐርናክ ያደረገው ጥናት ከእርሱ በፊት የተደረጉትን የህፃናትን ጥምቀት የሚደግፉትን ጥናቶች ጥያቄ ላይ ጣላቸው።⁵ በቅርቡ ግን ጀኦኪም ጄርመያስ የእነ ካለቪንና ዝወንግሊን አቋም በማፅናት የህፃናት ጥምቀት በሐዋርያት አገልግሎትም ውስጥ በተግባር ላይ ሊውል የሚያላዩ ማስረጃዎችንና ጥናቶችን አቅርቦ የብዙዎችን አመለካከት ተቀይሯል። ፕሮፌሰር ቲ ኤፍ.ቶረንስም ይህንን ሃሳብ በማፅናት በ1955 ዓ.ም ለፋ ያለ ጥናት አቅርቧል።⁶

የህፃናትን ጥምቀት የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ብትደግፍም የተሃድሶና የፕሮቴስታንት ቲዎሎጂያን የሚቀበሉት ሃሳብ ቢሆንም በግልፅ አዲስ ኪዳን ይህንን ነገር አያስረዳንም። ስለሆነም አቋሙ በታሪካዊ መላምት (Historical hypothesis) ላይ የተደገፈ እንጂ ቁልጭ ያለ የክርስቶስና የሐዋርያት ትምህርት ነው ማለት ያስችግራል።

የህፃናት ጥምቀት በምዕራቡ ቤተክርስቲያን

1. ቅዱስ አግስቲን/ 400ዓ.ም/

አግስቲን ከደህንነቱ በኋላ የተጠመቀ ቢሆንም በዘመኑ የህፃናትን ጥምቀት የተቀበለ ነበር። ብብዙ ፅሁፎቹ አግስቲን የህፃናትን ጥምቀት በመደገፍ ፅፍዋል። በአንድ መጽሐፉ «ማንም የህፃናትን ጥምቀት ቢጠራጠር በሐዋርያት ሥልጣንና በጥንቷ ቤተክርስቲያን የተደገፈ መሆኑን ይወቅ። ጥምቀት ለህፃናት ምን ይጠቅማቸዋል? የአብርሃምን ቃል ኪዳን? የሙሴንም ህግ ሳያውቁ ነው ይገረዙ የነበረው»⁷ ብሏል። ይህንን የሚመለሉ ብዙ ሐሳቦች በአገስቲን ፅሁፍ ውስጥ እናገኛለን። ሆኖም የህፃናት ጥምቀት በሐዋርያት ዘንድ ተቀባይነት ነበረው የሚለው ማስረጃ የመነመነ ነው። በምስራቅ የግሪክ አብያተ ክርስቲያናት ይደረግ የነበረውን የህፃናትን ጥምቀት በሐዋርያት የተደገፈ ነበር የሚለው ሃሳብ ደካማ ነው።

2. ሳይፔርያን/ 251-253ዓ.ም/

የካርቲጽ ኤጲስቆጶስ የህፃናትን ጥምቀት ይደገፍ ነበር። በ2519.ም የአብያተ ክርስቲያናትን መሪዎች ለብሰቦ የህፃናት ጥምቀት በተወለዱ በስምንተኛው ቀን እንዲሆን በዘፍ 17:12 ላይ ያለውን ክመገረዝ ቃልዚዳን ጋር በማመሳከር ጠይቋል። 8 ሳይፔርያን የሰውነት ማደግና ያለማደግ ልዩነት የሚያመጣው ስዓለም እንጂ ለእግዚአብሔር አይደለም ። እግዚአብሔር በአዋቂ ዎችም ሆነ በህፃናት ላይ እኩል ፀጋውን መንፈሱንና ምህረቱን ያበዛል ብሎ ያምን ነበር።

3. ቴርቱልያን / 200-208/

የቤተክርስቲያን ታሪክ ፀሐፊዎች ክርስትና በ100 ዓ.ም አካባቢ በአፍሪካ እንደተመሰረተና ሥር እንደሰደደ ይናገራሉ። የቤተክርስቲያን አባቶች (Church Fathers) ተብለው ከሚታ ወቅት የሰነ መለኮት ምሁራን እንደ ቴርቱልያን ነበር። በዘመኑ ከነበሩ ሰዎችና ክቀደሙትም ጭምር ለመጀመሪያ ጊዜ የህፃናትን ጥምቀት በመቃወም ያስተማረና የፃፈ ቴርቱልያን ነው። በሰሜን አፍሪካ ያገለግል የነበረው ቴርቱልያን ህፃናትን ለማጥመቅ መጣደፍ ሰው ያልጠየቀውን ለመስጠት መቻኩል ነው። ከኃጢያት የተነሳ የህሊና ክስ የሌለባቸውን ህፃናት ለምን እናጠምቃቸዋለን? የጌታን አዳኝነት፣ ሞትና ትንሳኤውን እስከሚያውቁ ድረስ እንጠብቅ። ጌታ «ወደ እኔ ይመጡ ዘንድ ህፃናትን እትከል ከሏቸው» ቢልም ያንን ለጥምቀት ወስደን ያላመነን ማጥመቅ ተገቢ አይደለም ይል ነበር። እንደ ሰው ስምን እንደሚጠመቅ አውቆ እምነቱን መናገር እስከ ሚችልበት ጊዜ ድረስ መቆየት አለበት ብሎ ቴርቱልያን ያምናል።

እንግዲህ በአፍሪካ አብያተ ክርስቲያናት መሃከል ስለ ጥምቀት ያለውን ሁኔታ ስንመለከት፤ እገለጥን በ400 ዓ.ም የህፃናት ጥምቀት በሐዋርያትም የተደገፈ ነው ብሎ ያምን ነበር። ሳይፔርያን በ250 ዓ.ም ህፃናትን ማጥመቅ ትክክል ነው ብሎ ያምን ነበር። ቴርቱልያን በ200 ዓ.ም የህፃናትን ጥምቀት በመቃወም እንደሚገልጽ እንደሚያስተምር እናያለን።

4. ሂፓሊተስ / 215-217 ዓ.ም/

አሁን አፍሪካን ትተን ወደ ኢጣልያ እንሄዳለን። በዚህ ከሶስተኛው መቶ ዓመት ጀምሮ አብያተክርስቲያናት የህፃናትን ጥምቀት እንደሚያደርጉ እንመለከታለን። ኢጣልያ ከሰሜን አፍሪካ ብዙም እሩቅ ስላልሆነች በዚያ ከተረዳነው ውጭ ብዙም አዲስ ነገር በኢጣልያ አናይም። ከሂፓሊተስ የምናገኘው በጣም ጠቃሚ ነገር

ከብዙ ጥናት በኋላ የፃፈው «የሐዋርያት ሥርዓት» (The Apostolic Tradition) የሚለው

መጽሐፉ ነው። «የሐዋርያት ሥርዓት» ለቤተክርስቲያን መዋቅር መመሪያ (Handbook) ነው። መጽሐፉ ለሰላገልጋዮች ለአገልግሎት መሰጠት (Ordination)፣ ስለ ጥምቀት፣ የጌታ እራት፣ እምልክ፣ የቤተክርስቲያን አስተዳደር ይናገራል። በላቲን ላሂድቅ በሚባል ቋንቋ በተፃፈው «የሐዋርያት ሥርዓት» በሚለው መፅሐፍ ውስጥ ስለ ጥምቀት እንዲህ ተብሎ ተፅፍዋል። በመጀመሪያ ትንንሾቹን አትም ቃቸው። ስለ እራሳቸው መናገር ከቻሉ መልካም ካልቻሉ ግን ወላጆቻቸው ወይም ዘመዶቻቸው ይናገሩላቸው። ከዛ በኋላ ወንዶችን በመጨረሻም ሴቶችን አጥምቃቸው። 9 የሚል ትዕዛዝ እንመለከታለን።

የሂፓሊተስን መጽሐፍ ብዙዎች ቢወዱትም ስለ ጥምቀት በፃፈው ላይ « በመጀመሪያ ትንንሾቹን አጥምቃቸው» የሚለውን ከጊዜ በኋላ የተጨመረ ነው ብለው ያምናሉ። ከዚህ ዓረፍተ ነገር በፊትም ሆነ በኋላ የፃፈው፤ እግዚአብሔርን የሚያምኑና የሚያውቁ አዋቂ ሰዎች መጠመቅ እንዳለባቸው፤ ለመጠመቅ የሶስት ዓመት ትምህርት መክታተል እንደሚያስፈልግ፤ የሕይወት ምላ ሌነት እንደሚያስፈልግ፤ ሰው እራሱን ማጠብ መቻል አንዳለበት፤ መያምና መፀለይ እንደሚያስፈልገው ይናገራል። ለጥምቀት በሚመጣበት ቀን አማኙ መስዋዕት (Offering) ይዞ መምጣት እንዳለበት የሚገልፅ ሃሳብም አለ። በእነዚህ ሃሳቦች መሰረት «ትንንሾቹን አጥምቃቸው» የሚለው ሃሳብ መግባት ከጊዜ በኋላ ሌሎች እንደጨመሩት ያስገምታል። ሂፓሊተስን የመሰለ አስተማሪና ፀሐፊ እራሱን በእራሱ የሚቃረን ነገር አይፀፍም የሚሉ አሉ። 10 ሂፓሊተስ የእራሱ እምነት በይሆንም በርም ቤተክርስቲያን አካባቢ እያየ ያደገውን ነገር ከሐዋርያት ሥርዓትና ደንብ ጋር እገናኝቶ ፅፎ ነው የሚሉ ብዙ ናቸው።

5. ኢራንዮስ / 180 ዓ.ም/

ወደ ገላትያ አብያተክርስቲያናት ዘወር ስንል የሂፓሊተስ አስተማሪ የነበረውን፤ በላይኖስ ኤጵስ ቆጶስ የነበረውን ኢራንዮስን እናገኛለን። ኢራንዮስ የተወሰደው በሰመርና ሲሆን የሐዋርያው የሐንሳ ተማሪ የነበረው ፓሊካርፕ ዓደኛው እንደነበር ታሪክ ይናገራል። ወደ ዕድሜው መጨረሻ አካባቢ ኢራንዮስ አምስት

ጥራዞች (Volume) ያሉት የቲዎሎጂ መጽሐፍ ፅፎ ነበር ። በመጽሐፉ ውስጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ስለ ጥምቀት ምንም አልተናገረም። ሰዎች በማመን በክርስቶስ ኢየሱስ በኩል የዘለዓለምን ህይወት እንደሚያገኙ ግን አብራርቶ ፅፍዋል። የጌታ የማዳን ኃይል ለአዋቂዎችም ለህፃናትም እንደሆነ በመጽሐፉ አስፍሯል።

6. አርሰቲድስ/ 117-138 ዓ.ም/

አርሰቲድስ ከሌሎች ግልፅና የተለየ አቋም በጥምቀት ላይ አልነበረውም። በአቴን አካባቢ ተወልዶ ያደገ የታወቀ (Apologist) <የሰህተት ሀሳቦችን ተቃዋሚ> ቢሆንም በፅሁፎቹ ስለ ጥምቀት ብዙ ትኩረት አልሰጠም።

የህፃናት ጥምቀት በምስራቅ አብያተ ክርስቲያናት

ለሰ ቤተክርስቲያን ታሪክ ጥቂት እውቀት ያለው ሰው እንኳን ከምዕራቡ ዓለም ይልቅ የምስራቅ በሐዋርያት የተፃፈ ስለ ህፃናት ጥምቀት የሚናገር ቅፅ ይኖረዋል ብሎ መገመት ይቻላል። ምክንያቱም ሐዋርያት አገልግለው ያለፉት በምስራቅ ዓለም ነበር። ነገር ግን ይህ ግምት እውነት ሆኖ አናገኘውም። በምዕራቡ አብያተ ክርስቲያናት ቲርቱልያን ለመጀመሪያ ጊዜ በ250 ዓ.ም በመጽሐፉ ስለ ጥምቀት ሲጠቅሰ፤ በምስራቅ ግን ግሪጎሪ ናዛንዚን ጥምቀትን የጠከለው በ381 ዓ.ም በኮንስታንቲኖፕል በሰበከው ሰብከቱ ነው። በዛም መልዕክቱ ህፃናት ለሚጠየቁት በጥቂቱም ቢሆን መመለስ እስከ ሚችሉበት እስከ ሶስት ዓመት ድረስ ባይጠመቁ መልካም ነው በማለት ተናግሯል። 11

ስለ ህፃናት ጥምቀት እንዲሁ ተመሳሳይ የሆነ የጊዜ ልዩነት እናያለን ። በምዕራቡ ሂፓሊተስ በ217 ዓ.ም ስለ ሕፃናት ጥምቀት ሥነ ሥርዓት ሊፅፍ፤ ምስራቁ ግን ከ370-380 ዓ.ም ባለው ጊዜ ወስጥ በሰባተኛው ጥራዝ« የሐዋርያት ደንብ » (Apostolic Constitution) በሚለው መጽሐፍ ውስጥ ነው የተጠቀለው።

በምስራቁ አብያተ ክርስቲያናት በትምህርታቸውና በፅሁፋቸው ጎላ ያለ አስተዋፅኦ ያደረጉትን ሰዎች ደግሞ ተራ በተራ እንመልከት።

1. አሪድ/ 233-234/

ለማንኛውም የቤተክርስቲያን ታሪክ ተማሪ ሰውና ሥራው በአድናቆት የሚታወቀው አሪድን «ሆሚስስ» በሚለው መጽሐፉ ብዙ ጊዜ ለሚጠየቀው ጥያቄ «ህፃናት ኃጢአት ሳያደርጉ ለምን መጠመቅ ያስፈልጋቸዋል?» ለሚለው መልስ ሲሰጥ በዚህ ዓለም የአንድ ቀን ዕድሜ ያለው እንኳ ቢሆን ለው ሆኖ ከሃጢአት ነፃ የሆነ የለም። ስለዚህ ጥምቀት ከአዳም በመወለድ የወረሰውን የነፍስ ጉድፍ ያጠራልናል። ብሏል። ጥምቀትን በማለመልከት በሮሜ ላይ የለጠው ሃሳብ እንደሚ መለከተው ነው።

«ከአዳምና ከሄዋን በሚወረስ ኃጢአት ምክንያት ሐዋርያት የህፃናትን ጥምቀት አካሂደዋል። የመንግሥተ ለማያት ምስጢር የተገለጠላቸው እነዚህ አገልጋዮች የሰው ነፍስ አዋቂና ህፃን ሳይል በሃጢአት እንደ ተበከለ ያምናሉ። ይህም መበከል በውሃና በመንፈስ መፅዳት እንዳለበት ያምኑ ነበረ» 12 ብሏል ። ቅዱስ ዳዊት «በሃጢአት ተፀነሰሁ በዓመፃም ተወለድሁ» (መዝ 51:5) የሚለውን በመጥቀስ ለዎች ከልጅነታቸው ኃጢአተኞች ናቸው። ስለዚህ ጥምቀት ኃጢአትን ያለወግዳል በማለት ፅፍዋል።

2. ያለስክንድርያው ክሌመንት (195 ዓ.ም)

የያለስክንድርያው ክሌመንት ከታወቁ አስተማሪዎች ሥር ሆኖ የበነመለኮትን ትምህርት ለመማር ወደ ምሥራቅና ምዕራቡ ዓለም ዘሯል። «ፔዳጎግ» በተባለው መጽሐፉ ብዙ ዶክትሪን አዘል ነገሮችን ቢጽፍም ስለ ጥምቀት የጠቀለው ነገር የለም። በጌታ የዳኑ ሁሉ ደግሞ በመወለድ የእግዚአብሔር ልጆች እንደሆኑ ፅፍዋል።

በአጭሩ በምስራቅና በምዕራብ አብያተ ክርስቲያናት መሐከል ስለ ህፃናት ጥምቀት የነበረውን እምነትና ልምምድ ተመልክተናል። ከታሪክ እንደምንረዳው ሐዋርያት ከሞቱ በኋላ በአብዛኛው ቤተ ክርስቲያን ማለትም የአዲስ ኪዳንን የወንጌል ምሥራች የምትለብከ፤ የክርስቶስ ኢየሱስን አዳኝነት የምታምን ፤ ህፃናትን ታጠምቅ እንደነበረ ነው። ይህንን እውነት ደግሞ በሰነመለኮት ትምህርት እውቀታቸው፤ በአስተማሪነታቸውና በአገልግሎታቸው፤ በአብያተ ክርስቲያናት ብቻ ሳይሆን እስከዛሬ ድረስ ሰራቸውና ታሪካቸው የሚጠራው የቤተክርስቲያን አባቶችም ተቀብለውት ነበር። የእነርሱ መቀበል የህፃናትን ጥምቀት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ያደርገዋል ማለት ሳይሆን የህፃናትን ጥምቀት ከቶሊኮችና ኦርቶዶክሶች ብቻ ሳይሆኑ ዛሬ ፕሮቴስታንት ወይም ኢንጢ ብለን የምንጠራቸው ክርስቲ

ያኖችና አብያተ ክርስቲያናትም ህፃናትን ያጠምቁ ነበር። እንደ መዘንጋት የሌለብን ነገር እነዚህ ሰዎች ህፃናትን ቢያጠምቁም ጥምቀት ሰውን ክርስቲያን ያደርጋል ወይም በህፃንነት መጠመቅ ሰውን ጥሩ ክርስቲያን አድርጎ በጌታ ያሳድጋል ብለው እያምኑም ነበር።

በህፃናት ጥምቀት የሚያምኑ ሰዎች የሚሰጡት ምክንያት

ምንም እንኳን የህፃናት ጥምቀት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንዳልተጠቀሰ ቢያውቁም በህፃናት ጥምቀት የሚያምኑ ክርስቲያኖች የሚሰጧቸው ምክንያቶች አሏቸው።

1. ከአብረሃም ጋር የተደረገው ቃል ኪዳን-

በሰዚህ ቃል ኪዳን በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በዘፀ. 2+24 ፤ ዘሌ28+42፤ 2ኛ ነገሰት 13+23፤ 1ኛ ዜና 18+18፤ መዝ. 105+9 ተጠቅሰዋል። ይህ ቃል ኪዳን መንፈሳዊ መልዕክት አለው። መልዕክቱም በአዲስ ኪዳን በሮሜ 4+16-18፤ ገላ3+8-9 ፤ 14፤ 18፤ ዕባ8+10፤ 11+9-10፤13 ተጠቅሷል። «አብርሃም በእግዚ አብሄር አመነና ፅድቅ ሆኖ ተቆጣሪላት። እንከያስ ከእምነት የሆኑት እነዚህ የአብረሃም ልጆች እንደሆኑ አወቁ። መጽሐፍም እግዚአብሔር አህዛብን በእምነት እንዲያፀድቅ አስቀድሞ አይቶ በአንተ አህዛብ ሁሉ ይባረከሉ ብሎ ወንጌልን ለአብረሃም አስቀድሞ ለበክ። እንደዚህ ከእምነት የሆኑት ከመነው ከአብርሃም ጋር ይባረከሉ (ገላ3 +8-10)። ከአብረሃም ጋር ከተባረከን እንደ እርሱ ቤተሰብ ባችንም ይባረከል። ቤተሰባችን ከተባረከ ደግሞ ልጆቻችንም የተባረኩ ናቸው። ስለዚህ ይሰሃቅ በልጅነቱ እንደተገረዘ ልጆቻችንም በልጅነት መጠመቅ ይችላሉ ብለው ያምናሉ።

2. ይህ ቃል ኪዳን በአዲስ ኪዳንም አልተሻረም ።

የማይለወጥ ቃል ኪዳን ነው። ሮሜ 4+18-17፤ገላ3+14

3. እንደ እግዚአብሔር ቃል ኪዳን ህፃናትም የአዲስ ኪዳን በሪከት ተካፋዮች ናቸው።

እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን ህዝብ እንደነበረው በአዲስ ኪዳንም የእራሱ ሕዝብ አለው። «የእግዚአብሔር መንግሥት ከእናንተ ቸወሰዳለች ፍሪዋንም ለሚያደርግ ህዝብ ትሰጣለች /ማቴ21+43/

እግዚአብሔር ሕዝብ ካለው ቤተሰብ አለው ቤተሰብ ካለው ደግሞ ልጆች አለው ብለው ያምናሉ።

4. ህፃናት በብሉይ ኪዳን ከአዋቂዎች ጋር በመቆጣር እንደ እግዚአብሔር ህዝብ ታይተዋል።

እግዚአብሔር ቃል ኪዳንን በሚያድሰበት ጊዜ ህፃናትም ከሕዝቡ ጋር ቆመው ነበር። ዘዳ29+10-11፤ 13፤ ኢያሱ 8+35፤ 2ኛ ዜና 20+11-13 ኢዮሌል 2+28፤ ኢሳ54+13፤ ኤር31+34 ያለውን የእግዚአብሔርን ተስፋ በብሉይ ኪዳን ሰንመሰከት እግዚአብሔር በሀዲስ ክዚህ ያነሰ ያደርጋል ብለን አንገምትም።

የህፃናት ጥምቀትና የሐዋርያት አገልግሎት

በሰ ቤተክርስቲያን አባቶች የጠየቅነውን ጥያቄና ያደረገውን የታሪክ ጥናት በሐዋርያትም ማድረግ እንችላለን። ሐዋርያት በህፃናት ጥምቀት ያምኑ ነበር? ህፃናትንስ አጥምቀው ያውቃሉ? የሐዋርያትን ምሳሌ ድጋፍ የሚያደርጉና በህፃናት ጥምቀት የሚያምኑ አብያተክርስቲያናት ከሚሰጡት ምክንያት አንዱ ሐዋርያት ቤተሰብን (Household) አጥምቀዋል የሚል ነው።

ሁሉም የአዲስ ኪዳን ሊቃውንት፤ ከመጽሐፍ ቅዱስም ሆነ ከታሪክ ፀሐፊዎች ተረድተው የሚናገሩት ሐዋርያት እንዳ ሳጠመቁ ነው። የባፕቲስት አማኞች ይህንን በመደገፍ ነው አጥብቀው የህፃናትን ጥምቀት የሚቃወሙት። ሌሎች ግን ሐዋርያት ቤተሰብን ካጠመቁ ህፃናትንስ ትተዋል ወይ? ብለው ይጠይቃሉ። አሁን ደግሞ ሐዋርያት ያጠመቁቸውን ቤተሰቦች በተራ እንመልከት።

1. የቆርኔሌዎስ ቤተሰብ (ሐዋ.10)

ይህ ቤተሰብ የእግዚአብሔርን ቃል ሰምቶ እንደተለወጠ (ሐዋ. 10+33)፤ በሰሙትም ሁሉ ላይ መንፈስ ቅዱስ እንደወረደ (ሐዋ.10+44) መፅሐፍ ቅዱስ ይናገራል። ስመጠመቅም ምክንያት የሆነው ይህ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ እንደሆነ ከኢፕሮስ ንግግር እንረዳለን። «እነዚህ እንደ እኛ ደግሞ መንፈስ ቅዱስን የተቀበሉ እንዳይጠመቁ ውሃን ይከለከላቸው ዘንድ የሚችል ማን ነው? አለ። በኢየሱስ ክርስቶስ ስምም ይጠመቁ ዘንድ አዘዘቸው።» (ሐዋ. 10+47-48)

ከዚህ ከፍል እንደምንረዳው ቃሉን መሰማት የሚችሉት የቆርኔሌዎስ ቤተሰቦች በሙሉ በመንፈስና በውሃ እንደተጠመቁ እንመሰክራለን። በቤተሰቡ ውስጥ አዋቂ ብቻ ነው የዳነው? ቢያንሰ

ቢያንስ የሰባት፣ የሰምንትና የዘጠኝ ዓመት ልጆች አልነበሩም ማለት አይቻልም። በጠንካራ አቋም ግን ይህ ክፍል አንድ ሳምንት ስለሞላው የሀፃን ጥምቀት እንደማይናገር ማሰራት ይቻላል።

2. የልድያ ቤተሰብ(ሐዋ 16:15)

መጽሐፍ ቅዱስ ልድያ በጌታ እንዳመነች እንጂ ባልና ልጆች አንዳሏት አይናገርም። ከአራት መቶ እስከ አምስት መቶ ኪሎሜትር እየተጓዙ የምትነግድ ሳጤ እንደነበረች ከታሪክ መረዳት ይቻላል። ስለዚህ ቤተሰቧ ተጠመቀ የሚል ቃል ብናይም ልጆች እንዳሏት መናገር አንችልም።

3. የወህኒ ቤቱ ዘበኛ (ሐዋ 16:25-34)

ይህ ክፍል ህፃናት ሊኖሩ ይችላሉ የሚለውን ግምት ከፍተኛ ያደርገዋል። ያመነው የቤቱ ባለቤት ነው ቤተሰቡ የወንጌልን ቃል እንደሰማ የሚናገር ክፍል ቢኖርም (ሐዋ. 16:32) «በክርስቶስ ኢየሱስ እመን አንተና ቤተሰቦችህም ትድናላችሁ» የሚለው ቃል ልጆችንም ይጨምራል የሚለውን ሃሳብ ያገለጻል።

4. የእስጢፋኖስ ቤተሰብ/ 1ኛ ቆሮ 1:16፣ 16:15/

ይህ ቤተሰብ በአውሎስ እንደተጠመቀ እንመለከታለን። ምናልባት ወላጆች ሊድኑ ህፃናትም ተጠምቀው ይሆናል ብንል እንኳ ቤተሰቡ የነበረው አምልኮና የአገልግሎት ምሳሌነት እስከዛሬ ድረስ የሚነገር ነው። «የእስጢፋኖስ ቤተሰቦች የአካይያ በኩራት እንደሆኑ ቅዱሳንንም ለማገልገል እራሳቸውን እንደሰጡ ታውቃላችሁ» 1ኛ ቆሮ 16:15። እነዚህ ቤተሰቦች ለህፃናት ጥምቀት ብቻ በምሳሌነት የሚጠቀሱ ሳይሆኑ፣ ለቅዱሳን ባላቸው አገልግሎትና በህይወት ምሳሌነታቸውም የጎደለንን የሚሞሉ፣ የቅዱሳንን መንፈስ የሚያሳርፉ በመሆናቸው መጠቀሱ የሚገባቸው ናቸው።

እነዚህ የተጠቀሱት ቤተሰቦች ሐዋርያት ህፃናትን አጥምቀው ነበር ለሚሉ በቂ ማስረጃዎች አይሆኑም። እነዚህ ክፍሎች ስለ ህፃናት መጠመቅ አስመጠመቅ የሚናገሩ ሳይሆኑ ለአዋቂዎች ወንጌል እንደተነገረና ቤተሰቦቻቸውም እንዴት እንደተለወጡ የሚያስረዱ ክፍሎች ናቸው።

የጥምቀት መነሻና ትርጉም

የጥምቀት ሥርና መሰረት ከአይሁዶች አምልኮና ባህል እንደመጣ ከታሪክም ከመፅሀፍ ቅዱስም መረዳት እንችላለን። የመጥምቁ የሐንስ የጥምቀት አገልግሎት <ማር1:9-11> ሲዚህ ጥሩ ምሳሌ ነው። ይህንን ጥምቀት የእግዚአብሔር ልጅ ኢየሱስ ክርስቶስ እራሱ በመጠመቁ በመለኮታዊ ትዕዛዝ ላይ የተመሰረተ መሆኑን አረጋግጧል።

የሐንስ! ሰዎች ንስሃ እየገቡ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ማድረጋቸውና የውሃ ጥምቀት መውሰዳቸው ወደ እግዚአብሔር መንግስት እንደሚያስገባቸው መስበኩን ከወንጌሎች እንረዳለን። ከትንሳኤ በኋላ ለቤተክርስቲያን ይህ የንስህ ጥምቀት ምሳሌ እንደ ሆናት ከሐዋርያት አገልግሎት መረዳት ይቻላል። ይህንነት በክርስቶስ ኢየሱስ ሞትና ትንሳኤ መሆኑ ግልፅ ከሆነ በኋላ ጥምቀት ለይቅጅታ የሚደረግ ንስሃ ሆነ። እግዚአብሔር እየሱስን «ጌታም ክርስቶስም ስላደረገው» (ሐዋ2:36) ሐዋርያት በኢየሱስ ክርስቶስ ስም (ሐዋ10:48) ያጠምቁ ነበር። ስለሆነም ጥምቀትና ንስህ በአንድነት ይጠቀሱ ጀመር። ንስህም ወደ ክርስቶስ ኢየሱስ መመለስ ሆነ። የኃጢአትም ይቅርታ የጌታን አዳኝነትና የበላይነት ያስረዳል። እግዚአብሔርም ለሰዎች ይህንነት ያዘጋጀው የአዲስ ኪዳን በግ ጌታ እንደሆነ በቃሉና በመንፈሱ ይመስክርለት ነበር። የሐዋርያት ጥምቀት «በጌታ በኢየሱስ ስም» በመሆኑ (ሐዋ2:38፣ 8:16፣ 10:48) እና <1ኛ ቆሮ 1:13-15፣ ገላ3:27፣ ሮሜ6:3> የእነርሱ ጥምቀት ከየሐንስ ጥምቀት ይለይ ነበር። አንድ ለው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በመጠመቁ የክርስቶስ ኢየሱስ ተገዢ ነው። ለትዕዛዙም ታዛዥ ይሆናል። ከሙታን ለተነሳው ጌታ ንብረት ይሆናል። የጌታውንም ህልውና፣ ሕይወት፣ መንፈስና የእግዚአብሔር ልጅነትን ይካፈላል። በ<ማቴ 26:19> የምንመለከተው በሰላሌዎች ስም የማጥመቅ ትዕዛዝ በጌታ ስም ለረዥም ጊዜ ሐዋርያት ሲያጠምቁ ከቆዩ በኋላ የተሰፋፋ ሀሳብ ነው።

ከእግዚአብሔር ቃል እንደምንረዳው ጥምቀት በክርስቶስ ያለንን እምነት መግለጫ እንጂ እምነትን ማግኛ አይደለም። ቃል የሌለው ምልክት ሳይሆን ቃልን የሚደግፍና የሚያፀና ምልክት ነው። ለዚህ ነው መጽሐፍ ቅዱስ(ያመነ) የተጠመቀ ይድናል። የላመነ ግን

ይፈረድበታል» (ማር 16:16) የሚለው ስለዚህ ጥምቀት ከእምነት ይመጣል እምነት ደግሞ ወደ ጥምቀት ይመራል።

ከሰው አንፃር ጥምቀት ንስሃ ነው። እራስን ለእግዚአብሔር አሳልፎ መስጠትና በእግዚአብሔር ላይ መታመን ነው። ከእግዚአብሔር አንፃር ጥምቀት ለሰው ልጆች የተገለጠ የእግዚአብሔር የፀጋው፣ የማዳኑና የምህረቱ መግለጫ ነው። እንግዲህ ጥምቀት ሰው ብቻውን የሚያደርገው ሳይሆን የእግዚአብሔር እጅ፣ የማዳን ከንዱም እብሮ መኖር ይኖርበታል። የእግዚአብሔር እጅ የሚገለጥበት ሥነ ሥርዓት ቢሆንም ጥምቀት በእራሱ ምትሃት ኖሮት በእምነታችን ሲያቆመን አይችልም። «ማንም የቆመ ቢመስለው እንዳይወድቅ ይጠንቀቅ» (1ኛ ቆሮ10:12) በዚህ ማስጠንቀቂያ በምድረ በዳ የነበሩ አይሁዶች በደመናና በባህር ተጠምቀው (1ኛ ቆሮ1-11) እንኳ የተስፋውን ምድር አልወረሱምና ብትጠመቁም ተጠንቀቁ ነበር ጳውሎስ የሚላቸው። መጠመቅ ጥሩ ክርስቲያን ለመሆን ወይም መንግስተ ስማያት ለመግባት ዋስትና አይሆንም። በክርስቶስ ለማመናችን ግን ምስክርነት መስጫ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ «ከክርስቶስ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ የተጠመቅን ሁላችን ከሞቱ ጋር እንድ እንሆን ዘንድ በጥምቀት ከእርሱ ጋር ተቀበርን» (ሮሜ 6:3-8) ይላል። በጥምቀት አሁን የምንኖረው አዲስ ህይወትና ወደፊት ከጌታ ጋር የምንኖረው ተገልጧል። የወደፊቱ ሕይወት አሁን የሚጀምር ስለሆነ በአሁኑ እደጀራችን ላይ ለውጥን ማሳየት ይጠይቃል። «እንዲሁም እናንተ ደግሞ ለጋጢያት እንደሞታችሁ ግን በክርስቶስ ኢየሱስ በጌታችን ሆናችሁ ለእግዚአብሔር ህያዋን እንደ ሆናችሁ እራሳችሁን ቁጠሩ» (ሮሜ 8:11) «ማንም በክርስቶስ ቢሆን አዲስ ፍጥረት ነው /2ኛ ቆሮ5:17/ እንግዲህ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንደምንመለከተው (ቲቶ 3:5፣ 1ኛ ጴጥ. 1:3፣ 23፣ ዮሐ. 3:3-5) ጥምቀት ከዳግም መወለድ ወይም ከአዲስ ሕይወት ጋር የተያያዘ እንደሆነ ነው።

ጥምቀት የግል ደህንነታችን ምስክርነት ብቻ ሳይሆን ከእግዚአብሔር ህዝብ ጋር አንድ የምንሆንበትም መንገድ ነው። የአዲስ ኪዳን እንድንነት፣ የሰፈር ማህበርተኛ አባል ወይም የእንድ ክለብ አባል እንደምንሆነው እይነት ሳይሆን፣ ክርስቶስን በማመን ከሚመጣ የሕይወት ለውጥና በጥምቀት ሥርዓትም በምንፈፀመው ተግባራዊ መታዘዝ ጋር የምናደርገው መንፈሳዊ አንድነት ነው። መፅሐፍ ቅዱስ ይህንን ያረጋግጣልናል። «በእምነት በኩል ሁላችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጆች ናችሁና» ከክርስቶስ ጋር አንድ ትሆኑ ዘንድ

የተጠመቃችሁ ሁሉ ክርስቶስን ለብላችኋልና አይሁዳዊ ወይም የግሪክ ሰው የለም፤ ባሪያ ወይም ጤዋ ሰው የለም። ወንድም ሴትም የለም። ሁላችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ እንድ ሰው ናችሁና» (ገላ. 3:26-28 1ኛ ቆሮ. 12:13) እግዚአብሔር ዘርን፣ ነጣን፣ ቋንቋን፣ ባህልን እሳልፎ እንድ ያደረገውን ህዝብ ለው አይለየው።

የዕብራውያን ፅህፈ ስለ መለረታዊ የእምነት ትምህርት ሲናገር «ጥምቀት» ላይሆን «ጥምቀቶች» ነው ያለው። ስለዚህ ከውሃ ጥምቀት ሌላ አይነትም ጥምቀት አለ ማለት ነው። ያም ጥምቀት የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ነው። (ሐዋ 1:5)። ስለዚህ ጉዳይ በዚህ ስፍራ ብዙ አልፅፍም። በሃሳቡ ስፋ ያለ ግንዛቤ ለምትፈልጉ ግን የሚከተሉትን ዕሁፎች እንድታነቡ አደፋፍ ፈችኋለሁ።

1. መንፈስ ቅዱስ ማነው? በዶ/ር ንጉሴ ተፈሪ
2. ፓስተር መርዕድ ለማና ያድቁ አብዱ «በወንጌል ሥርዓትና መንፈሳዊ መነቃቃት» በሚል መፅሐፍ ውስጥ የፃፉትን።
3. What The bible Says About The Holy Spirit, 1976 by Stanley M. Horton Springfield, Mo: Gospel Publisging House
4. The Person & work of the Holy Sprit. R.A. Torrey Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House.

እነዚህንና ሌሎችንም በመንፈስ ቅዱስ ሥራና ስጦታዎች ላይ የተፃፉትን ብታነቡ የበለጠ መረዳትን ታገኛላችሁ።

መደምደሚያ

ከታሪክ፣ ከቤተክርስቲያን መሪዎች፣ ትምህርትና እቋም እንደተመለከትነው ጥምቀት በእምነታችን ውስጥ የማይናቅ ሥፍራ አለው። በአዋቂም ሆነ በህፃናት ጥምቀት የሚያምኑ ለስርዓት እክብሮት አላቸው። ነገር ግን እክብሮት ብቻውን በቂ አይደለም። ሥርዓቱን መረዳትና ለሥርዓቱ ምክንያት የሆነውን ክርስቶስን ማወቅ በእርሱም ማመን አስፈላጊ ነው። ሳናምን የምናደረገው ነገር

ለዕድቃችን አለተዋፅኦ ሊኖረው አይችልም። ያለ እምነት ጥምቀት ብቻውን የእግዚአብሔር ልጆች አያደርገንም።

ይህንን አወዛጋቢ ጉዳይ የኢትዮጵያ ኦብያተክርስቲያናት መሪዎች አለተማሪዎችና ለባህያት በማለተዋልና በጥበብ ሊይዙት ያስፈልጋል። የጥምቀት ጥያቄ ለፋ ባለ ጥናትና ውይይት እየታየ ወደ ጋራ መረዳት መምጣት የሚቻልበት ነጥብ እንጂ የመለያየትን ግድግዳ የምንፈጥርበት አይደለም። በመሰረቱ እውነተኛ ጥምቀት ተግባሩ እንደ ማድረግ እንጂ <ገላ3:26-28> መለያየት አይደለም።

ዋቢ(Reference) መፃህፍት

1. Werner George Kiimmel, Introduction to the New Testament Nashville, Abingdon press, 1973.
2. Hans Kiing, the Church Garden City New york, Doubleday and company Inc, 1976.
3. Latourette,k Scott, A History of the expansion of Christianity, The Great Century: The Americas Australasia and Africa Vol. 5. Grand Rapids, MI, Zondervan Publishing House.
4. Calvin, The Institute of Christian Religion, IV, VII,6
5. Die Mission and Ausbreitung des Christentums in den ersten drei Jahrhunderten, p 399.
6. As quated by R.G Bratcher, "Church of Scotland Report on Baptism," Review and Expositor, April 1957, p. 206 The original report, written in 1955, was revivsed and published under the title the biblical doctrine of Baptism.
7. De baptismo, Contra Donatistus (A.D400).Iv, xxii- xxiv, as quoted in w. wall, the History of Infant Baptism, I, 159, wall's History first appeased in 1705.
8. De peccatonium meritis, I, xxxiv, as quated by wall, history, I 633.

9. The Apostolic Tradition of Hippolytus p.45

10. Paul k. Jewett, Infant Baptism and the covenant of Grace, 1975 (reprinted 1980) Grand Rapids, Eerdmans publishing company.

11. Oratio XL, in santub baptisma ; see sections 17(p.367) ,26(p.370), in The Nicene and post Nicene Fathers, Second series, vol VII (New York 1894)

12. Origen, Connentary on Romans , as cites in wall History (Griffith), p51

ምዕራፍ አምስት

እጆችን መጫን

እግዚአብሔር አዕምሮአችንን፣ ዐይኖቻችንን፣ ልባችንን፣ ከእርሱ ጋር ላለን ግንኙነቶችና አገልግሎቶች እንደሚጠቀምባቸው ሁሉ እጆቻችንንም ይጠቀምባቸዋል። አውሎስ «እንግዲህ ወንዶች በሰፍራ ሁሉ አስ ቁጣና አስ ከፋ አላብ የተቀደሱትን እጆች እያነሱ እንዲፀልዩ አፈቅዳለሁ» (1ኛ ጢሞ 2:8) ይላል። በእግዚአብሔር ፊት የተቀደሱ እጆች ለመባረክ፣ ለመፈወስ፣ ለመቀደስ፣ ለመለየት፣ የአገልግሎትን ፀጋ ለማቀጣጠል ሊያገለግሉ እንመስከታለን።

የእግዚአብሔር ሰዎች እጆችን መጫን በብሉይም ሆነ በሃዲስ ሲሰሩ እናያለን። የሚከተሉት ጥቂቶቹ ናቸው።

1ኛ . ለመባረክ (ዘፍ 48:13-14) .

ያዕቆብ ልጁ ዮሴፍ በግብፅ ሀገር የወለዳቸውን የልጅ ልጆቹን እጆቹን በመጫን ባረካቸው። በዚህ ሥፍራ እንደምን መስከተው እጅ መጫን ብቻ ሳይሆን የቀኝና የግራ እጆች የራሳቸው መልዕክት (implication) እንዳላቸው ነው። የእግዚ አብሔር በረከት ከያዕቆብ እጆች ጋር የተያያዘ ነበር። እንደ ያዕቆብ እጅ አቀማመጥ «ታናሹ ከታላቁ በላይ ዘናም የአህዛብ መላት ሆነ» (ዘፍ. 48:19) ያዕቆብም «አባቶቼ አብርሃምና ይስሃቅ በፊቱ የሄዱለት እርሱ እግዚአብሔር ከታናሹነቴ ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ እኔን የመገበኝ እግዚአብሔር ከከፋ ነገር ሁሉ ያዳኝ መልአክ እርሱ እነዚህን ብላቴኖች ይባርኩ» ስሜም የአባቶቼ የአብርሃምና የይስሃቅ ስም በእነርሱ ይጠራ፤ በምድርም መካከል ይጠኩ» (ዘፍ 48:18) ብሎ ባረካቸው። ይህ በረከት ዛሬ ብዙ ወላጆች ስልጆቻቸው አጠራቅመው ከሚያወርሱት ንብረት የበለጠ ነው። ያዕቆብ በግሉ እግዚአብሔር ምን ያህል ታማኝ እንደነበረለት ያውቃል። ይናገራልም «ከትንሽነቴ ጀምሮ እስከዛሬ ድረስ የመገበኝ እግዚአብሔር ከከፋ ሁሉ ያዳኝ

የአባቶቼ የአብርሃምና የይስሃቅ አምላክ . . . ይባርካቸው» ነው ያላቸው። ይህ አምላክ ምን ማድረግ እንደሚችል ያውቃል። ምውት ከሆነው ከእያቱ ማሕፀን አባቱ ይስሃቅ እንደተገኘ ያውቃል። እርሱንም ገና በእናቱ ማህፀን ላለ ከወንድሙ ከጌላው እንደሚበልጥ ሰዛም እግዚአብሔር እንደለየው ያውቃል። በተራበ ጊዜ ሁሉ እንዳ በላው፤ በሥጋም ሆነ በመንፈስ እንደባረከው ያዕቆብ ያውቃል። በዚህ ፅኑ እምነትና ተስፋ እጆቹን በመጫን የልጅ ልጆቹን ባረካቸው።

በአዲስ ኪዳን ጌታ ኢየሱስ ከርስቶስ እጆቹን በመጫን ህፃናትን እንደባረከ ማቴዎስ ይነግረናል። «እኛን እንዲጭ ንባቸውና እንዲፀልዩ ህፃናትን ወደ እርሱ አመጡ ደቀመ ዛመርትም ገበጽ ዋቸው። ነገር ግን ኢየሱስ ህፃናትን ተውአቸው ወደ እኔም ይመጡ ዘንድ አትከልከሏቸው መንግስተ ሰማያት እንደ እነርሱ ላሉ ናትና አለ እኛንም ጫንባቸውና ከዚያ ሄደ» (ማቴ 19:13-14) ጌታም ታላቅና መልካም በሆነ እጁ ህፃናትን ባረካል።

2. በሚለዉ እንሰሳት ላይ እጅ አያተጫን ሰዎች የኃጢአታቸውን በደል ይቅርታ ያገኙ ነበር።

በብሉይ ኪዳን እግዚአብሔር የሰዎችን ኃጢአት ይቅር ከሚለበት መንገድ አንዱ በሊቀ ካህኑ በኩል በደላቸውን በእንሰሳ ላይ በማኖር ነው። ስለዚህም ጉዳይ መጽሐፍ ቅዱስ ሲናገር እንዲህ ይላል። «አርንም ሁለቱን እጆቹን በሕያው ፍየል አራስ ላይ ይጭናል። በላዩም የእስራኤልን ልጆች ፤ደል ሁሉ መተላለፋቸውንም ሁሉ ኃጢአታቸውንም ሁሉ ይናዘዛል። በፍየሉም ራስ ላይ ያሸከመዋል።» (ዘሌ 18:21) በሌላ ሥፍራም «ሌዋውያኑም በወይ ፈኖቹ ራሶች ላይ እጆቻቸውን ይጫኑ ስሌዋውያኑም ስለማ ስተሰርያ እንዱን ስኃጢአት መስዋዕት ሁለተኛውንም ስሚቃጠል መስዋዕት ስእግዚአብሔር አቅርብ» (ዘጉ 8:12) በማለት ሙሴ የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ ያስተላልፋል።

በዚህ ሥፍራ እንደምንመስከተው የሊቀ ካህኑና የሌዋውያን እጆችን በእንሰሳ ላይ መጫን የሰዎችን በደል እንደሚ ያስተሰርዩ ነው። እንዲህ ሰንል የማንም ሰው እጅ ማስታችን አይደለም። እግዚአብሔር ስዚህ አይነት አገሎትና ሥራ የሰያቸውን ሰዎች እጅ ነው።

3. እግዚአብሔር የሞት ፍርድ በፈረደባቸው ሰዎች ላይ እጅ ያስጭን ነበር።

የእግዚአብሔርን ስም በመስደቡ ከእግዚአብሔር የሞት ፍርድን ስለተቀበለ አንድ ሰው መጽሐፍ ቅዱስ እንዲህ ይላል። «ተሳዳቢውን ከሰፈሩ ወደ ውጭ አውጣው የሰሙትም ሁሉ እጃቸውን በአራሱ ላይ ይጫኑበት ማኅበሩም ሁሉ ይውገረው» (ዘሌ 24:14) እኛ መጫን በረከትን ማምጣት በደልንም ማስወገድ ብቻ ሳይሆን የሞት ፍርድንም ያመለክታል።

4. ድውያንን ለመፈወስ በሚደረግ ፀሎት እኛ እየተጫነ ይፀለያል።

በማርቆስ 6:22-23፣ ማቴ 9:16፣ ሐዋ 26:6፣ ማር 16:18 በድውያን ላይ እኛ ተጭኖ የሚደረገውን ፀሎት ጌታና ሐዋርያት ሲያደርጉት እናያለን። ይህ እኛን ጭኖ ለህመምተኞች መፀለይ በጥንቷ ቤተክርስቲያን በጣም የተለመደ ነበር። በቀጥታ እኛን ስለመጫን ባይናገርም ሐዋርያው ያዕቆብ እጆች በሥራ ላይ የሚውሉበትን ነገር እየጠቆመ ሰድውያን እንዲፀለዩ ያሳስባል። «ከእናንተ የታመመ ማንም ቢኖር የቤተክርስቲያንን ሽማግሌዎች ወደ እርሱ ይጥራ በጌታም ስም እርሱን ዘይት ቀብተው ይፀለዩበት» (ያዕ 4:14)

ምንም እንኳን ጌታና ሐዋርያት ብቻ እጆቻቸውን ለፈውስ ቢጭኑም፤ የእኛ መጫን በተለይም ለፈውስ አገልግሎት ለጥቂቶች ብቻ የተወሰነ አይደለም። የእግዚአብሔር የማዳን ኃይል የገባቸው፤ በቃልና በኑሮ መልካም ምስክርነታቸውን የጠበቁ ክርስቲያኖች ሁኔታው በሚጠይቅባቸው ጊዜ ሁሉ እጆቻቸውን ጭነው መፀለይ ይችላሉ። ሽማግሌ፣ ፓስተር ወይም ወንጌላዊ እስኪመጣ ድረስ መጠበቅ የለባቸውም።

5. ሰዎች በአገልግሎት ቢለዩና ቢሾሙ እኛ ይጫናል

በኢየሩሳሌም ቤተክርስቲያን በአገልግሎት የሚረዳቸውን «በመልካም የተመሰከረላቸውን፤ መንፈስ ቅዱስና ጥበብ የሞላባቸውን ሰባት ሰዎች ከእናንተ ምረጡ» (ሐዋ 6:3) ብለው ሐዋርያት ህዝቡን ጠየቁ። ህዝቡም በተሰማቸው መመሪያ መሰረት ሰባት ሰዎች መረጡ። ምርጫው ሲፈፀም ሐዋርያት ሰኢነ አስጢ ፋኖስ የአገልግሎት (ordination) ዲፕሎማ ወይም «የምስክር ወረቀት» አልሰጧቸውም። ነገር ግን «በሐዋርያት ፊት አቆሙ ዋቸው ከፀለዩም በኋላ እጃቸውን ጫኑባቸው» (ሐዋ 6:6)። የህዝቡም ምርጫ

የሐዋርያትም እኛ መጫን ትክክል እንደነበረ እኛ ከተጫነላቸው ሰዎች የአገልግሎት ፍሬ መረዳት እንችላለን። የሁሉም አገልግሎት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ባይጠቀስም የተጠቀሱት እግዚአብሔርን የሚያስከብር፤ የመረጧቸውን ሰዎች ደስ የሚያሰኝ ፤ እኛ የጫኑላቸውን የሐዋርያት ልብ የሚያሰርፍ ስራ እንደሰሩ እንረዳለን።

እውሎስ እኛ መጫን የሚያስከትለው ውጤት ስላለ ነው ጢሞቴዎስን «በማንም ላይ ፈጥነህ እኛህን እትጫን» (1ኛ ጢሞ 5:22) ያለው።

6. ለመንፈስ ቅዱስ መላት።

በሐዋርያት ፊት ቆመው እኛ ከተጫነላቸው ከሰባቱ ሰዎች አንዱ ፊልፖስ ነበር። (ሐዋ 6:5-6)። በዚህ ሰው አገልግሎት በሰማርያ ህገር እግዚአብሔር በአገልግሎቱ ብዙ ድንቅ ነገሮችን አድርጎ ብዙ ሰዎችም በጌታ አምነው ተጠመቁ (ሐዋ 8:4-13)። በአገልግሎቱ ለጋ ስለነበር የአንጋፋ መሪዎች እርዳታ ስላስ ፈለገው የኢየሩሳሌም ቤተክርስቲያን ዲፕሎማንና የሐንሰን ሳክሶት። «እነርሱም በወረዱ ጊዜ መንፈስ ቅዱስን ይቀበሉ ዘንድ ፀለዩ ላቸው። በጌታ በኢየሱስ ስም ብቻ ተጠምቀው ነበር እንጂ ከእነርሱ በአንዱስ እንኳ ገና አልወረደም ነበርና። በዚያን ጊዜ እጃቸውን ጫኑባቸው መንፈስ ቅዱስንም ተሞሉ» (ሐዋ 8:15-17)

ይህ የእኛ መጫን ነገር ያስደነቀውና ያስገረመው ካሙኑት መካከል የሆነ ስምዖን የሚባል ሰው ነበር። ይህ ሰው በሰማርያ በጥንቆላ ሥራው የተደነቀ «እኔ ታላቅ ነኝ ብሎ እየጠነቀለ የሰማርያንም ወገን እያሰገረመ» (ሐዋ 8:9) የኖረ ሰው ነበር። በፊልፖስ የሚደረገውን ድንቅና ተዓምር ሲያይ «አመነ ተጠምቆም ከፊልፖስ ጋር ይተባበር ነበር» (ሐዋ 8:13)። እምነቱ ግን በጌታ ላይ ሳይሆን በተዓምር ላይ እንደሆነ ከምኞቱና ሐዋርያትን ከጠየቀው ጥያቄ መረዳት እንችላለን። «ስምዖንም በሐዋርያት እኛ መጫን መንፈስ ቅዱስ እንዲሰጥ ባየ ጊዜ ገንዘብ አመጣላቸውና እኛን የምጭንበት ሁሉ መንፈስ ቅዱስን ይቀበል ዘንድ ለእኔ ደግሞ ይህንን ስልጣን ሰጠኝ» (ሐዋ 8:18) አላቸው።

ሁለት ነገር እናያለን። 1. መንፈስ ቅዱስን በማደል ትልቅ ንግድ (business) ሊከፍት ፈልጓል። እነዚህ ሐዋርያት «በከንቱ ተቀበላችሁ በከንቱ ስጡ» (ማቴ 10:6) እንደተባሉ አያውቅም። 2. «ስልጣን ስጡኝ» ነው ያለው። እኛን በመጫን መፈወስ፤ መሰረከም ሆነ ሰዎች

በመንፈስ ቅዱስ እንዲሞሉ ማድረግ ግን ከጌታ የሚሰጥ መንፈሳዊ ስልጣን ነው።

ለሰዎች ማመኑ መጠመቁም ሆነ ከፈሊግስ ጋር መተባበሩ እልጠቀመውም። «በመራራ መርዝና በአመፀ እስራት ውስጥ ነበር» (ሐዋ 8+23) ልቡ ቀና ጥያቄውም ትክክል ስላልነበር ሐዋርያት በነፃ ከጌታ የተቀበሉትን የእጅ መጫንን ስልጣን ለምና አጣ።

7. እጅ መጫን የፀጋን ስጦታ ያነሳላል።

አንዳንድ ጊዜ ከልምምድ ጉድለት፣ ከችግርና ከፈተና ብዛት በውስጣችን ያለው ፀጋ እንደተዳፈነ እሳት ይሆናል። በአካባቢ ቢያችን ያሉ አንዳንዶች ደግሞ የፀጋው እሳት ከሚቀጣጠልና ለሌሎች ከሚያበራ ይልቅ ተዳፍኖ በአመድ ቢሸፈን ደለታና እርካታን ይሰጣቸዋል። ሕይወታቸው ከርለቶስ የሆነ ደስታቸው የአገልጋዮች ማደግና መብዛት የሆነ እንደ ጳውሎስ አይነቶች ግን የተዳፈነን ፀጋ ማቀጣጠል ይወዳሉ። የሚያቀጣጥሉትም እጃቸውን በመጫን ነው። ለሚወደው ሰጢዎቹም እንዲህ ይለዋል «እሳት እንደሚያቀጣጥል ለው እጆቼን በመጫኔ በአንተ ያለውን የእግዚ አብሄርን ለጦታ እንድታነሳለ አሳሰብሃለሁ» (1ኛ ጢሞ 1+8) በጢሞቲዎስ ውስጥ ያለው ፀጋ «ግብዝነት የሌለበት እምነት» (2ኛ ጢሞ 1+5) ነው። ለሌሎችም ፀጋዎች በትንቢት ለጢሞ ቲዎስ ተነግሮለታል (1ኛ ጢሞ 1+18) ያንን ለማነቃነቅ ጳውሎስ እጆቹን እጭናለሁ ይላል። እውነተኛ የእግዚአብሔር ለው በማንም ላይ እጆቹን አይጭንም። ጳውሎስ ሄምናስንና እስክን ድረስን ለሰይጣን አላልፎ ለጥቷቸዋል (1ኛ ጢሞ 1+20)፤ ጢሞቲዎስን ግን እሳት እንደሚያቀጣጥል ለው እጆቹን በመጫን በውስጡ ያለውን ፀጋ ማነሳሳት ይፈልጋል። እጅ ይህንን ያህል አገልግሎት ካለው የእኔና የእናንተ እጆች ዛሬ ምን ይሠራሉ? እንደ ኢሳብስ ከደሙ ጉፁህ ነኝ ብለን በህዝብ ፊት የምናጥበው እጅ (ማቴ 27+24) ነው ያለን? ወይስ በእግዚአብሔር ፊት የምናነሳቸው እጆች በድውያን ላይ የምንጭ ናቸው እጆች? የሚባርኩ እጆች ነው ያለን? እጅ መጫን መንፈሳዊ ስልጣን ነው። ይህንን የተሰጠንን ሥልጣን በትህትናና በንፁህና መጠቀም አለፈላጊ ነው። እጆቻችን የሌላውን ፀጋ ማቀጣጠል የሚችሉ ከሆነ የሰዎች ፀጋ ሲዳፈን እያየን ዝም አንበል።

ምዕራፍ ስድስት

የሙታን ትንሳኤ

«አባት ሆይ ፈቃድህ ቢሆን ይህ ፀዋ ከእኔ ይለፍ» (ማር 14+28)። ሞት መራራ ፀዋ ነው። እንደ አውሮፓውያን አቆጣጠር በ1984 በሐምሌና በነሐሴ ወር ውስጥ ለስድስት ላምንት ያህል በSIM እንግዶች ማረፊያ (Guest house) ነበርኩ። ለጥቁር አንበሳ ሆለፒታል ቅርብ ስለነበር ቢያንስ በላምንት ለስት ጊዜ ሌሊት የሰዎች ልቅሮ ይቀላቅላችኋል ነበር። አሳቃቀላቸው ዘመድና ጓደኛን ቀርቶ እኔን በአይኔ አይቼ የማላውቃቸውን እንኳ አልፎ አልፎ ያስለቅላችኋል ነበር። ለኢትዮጵያውያን ሞት የከፍተኛ ህዘን የመንፈስ ስብራት፣ የደረት መምታት፣ የፊትና የፀጉር መነጫት፣ የዋይታ፣ የለቅሶ፣ የማቅና የሐዘን ጨርቅ መልበሻ ጊዜ ነው። ሞት መራራ ነው። ሳይጋበዝ የሚመጣ እንግዳ ነው። ሚቹን ወደ አፈር ከማስገባቱም በላይ ቋሚዎችን ከፍተኛ ህዘንና ጉዳት ላይ ይጥላል። ለዚህ ይመስለኛል ፀጋዬ ገብረመድህን ስለሞት የሚከተለውን ስነ ግጥም የፃፈው።

እባካችሁ ዘመዶቼ ሰዎት ሞትም አብሮኝ ይሙት

በሳቅ በደስታ ግደሉት

በሀሴት በዕልልታ ውገሩት

ከአጥንቱ በታች ቅበሩት፤

እባካችሁ ዘመዶቼ ለሞት የልብ ልብ አትሰጡት

ናቁት አጥላሉት አውግዙት

በመሆኑ ግንን አትበሉት

በሞቱ እንዳታለደስቱት

ሞትን የጥበብ ሰዎች፣ ፈላስፋዎች፣ ሳይንቲስቶች፣ የተለያዩ የታይማኖት ሰዎች ሊገነዘቡትና መፍትሄ ሊሰጡት ሞክረዋል። ነገር ግን ሞት ለእያንዳንዱ ቀን እየቆጠረ የህይወት በራቸውን እያንኳኳ የጀመሩትን ሳይጨርሱ፣ የሕይወትን ምስጢር በክፍል እንኳ ሳይረዱ፣ ከመኖር ወደ አለመኖር <በግዙፍ ዓለም ውስጥ ማለቱነው> ወስዷቸዋል። ሞት ምንድን ነው? እንዴትስ ተከሰተ? መፍትሄውስ ምንድን ነው? እነዚህን ጥያቄዎች ሰፋ አድርጌ ትንሳኤን በማጥላት ለመልስ እሞክራለሁ። ለክርስቲያንና ለክርስትና ትንሳኤ ከፍተኛ ቦታ መሰጠት ያለበት ዶክትሪን ስለሆነ ይህንን ምዕራፍ ያንኑ ያህል ትኩረት እሰጣለሁ። ጳውሎስ እንዳለው «መታን የማይነሱ ከሆነ . . . በዚህ ሕይወት ብቻ ክርስቶስን ተስፋ ያደረግን ከሆነ ከሰው ሁሉ ይልቅ ምስኪኖች ነን» <1ኛ ቆሮ 15:19> ተስፋ ስላለን ከሞትም ተነስተን በእግዚአብሔር መንግስት ሰዘላለም ስለምንኖር ይህንን ተስፋችንን በስፋት እንመልከት። የትንሳኤን ክቡር ሥራና ቦታ ለማወቅ ሞትንና መውጊያውን መረዳት ያስፈልጋል። የግሪክ ፈላስፋዎች እንደ ሚሉት ሞት ነፍስን ከእስራት የሚፈታ አይደለም። ሞት የሰው ልጆች ጠላት ነው። ይህንን እያነፃፀርን በመረዳት ለቅራጥስና ክርስቶስ ስለ ሞት የነበራቸውን አመለካከት እናያለን።

ሞት ጠላታችን ነው።

ፈላስፋው ፕላቶ ፌይዳ በተባለው መጽሐፉ ስለሞት ከፍተኛ ትንተና ሊሰጥ የሰቅራጥስን አመለካከትና አሟሟት እየተ ጠቀመ ነበር። ፕላቶም ሆነ ለቅራጥስ ነፍስ ስለአለማዊናት (Soul is immortal) ሥጋችን የነፍሳችን ልብስ ነው። በዚህ ምድር እስከላን ድረስ ነፍሳችን በነፃነት እንዳትንቀሳቀስና መኖር እንደሚገባትም እንዳትኖር ሥጋችን ይወስናታል። ሥጋችንም በነፍሳችን ሳይ ከፈቃድዋ ውጭ እንድትኖር ሕግን ይጭንባታል። በዚህ ምድር ነፍስ ከእራሷ ባዕድ በሆነ እስር ቤት <ሥጋችን ማለት ነው> ውስጥ ትኖራለች። ስለሆነም ሞት የነፍስ ነፃ አውጪ (Great liberator) ነው። ነፍስን ከታሰረችበት ሰንሰለት ፈትቶ በመልቀቅ ስለአለማዊ የሆነ ህልውናዋን ያቀዳጃታል። ሥጋና ነፍስ ሁለት ተቃራኒ ነገሮች ስለሆኑ መኖር የሚችሉት በተለያዩ ዓለም ነው። ይህንን እውነት

የምንረዳውና ነፍስን ከሥጋ ባርነት ነፃ የምናወጣት በፍልስፍና ነው። ለቅራጥስ ይህንን አርነት የሚያወጣ ፍልስፍና ተምሮ ብቻ አላለፈም። በህይወቱም ኖሮታል። ሞትን ሳይፈራ፣ በደስታና በረጋ መንፈስ በተዘናና ሁኔታ ነው የሞተው። ሞትን የሚፈራ ሁሉ የሥጋን ዓለም የሚወድ ነው። በሚታይ፣ በሚዳስስ፣ በሚሰማና በሚሸተት የሰሜት ህዋሳት ከሚታወቁት ዓለም ጋር የታሰረ ነው። ሞት የነፍስ ጠላት ሳይሆን ታላቅ ዓደኛዋ ነው ብሏል።

እስቲ ክርስቶስ ሊየሱስ ሞትን እንዴት እንዳስተናገደው ደግሞ እንመልከት። ሊየሱስ ክርስቶስ በጌቲሴማኒ ሞት በፈቱ እንደቆመ ያውቃል። ሶስቱ ወንጌሎች (Synoptic Gospels) ከሞላ ጎደል ስለሁኔታው የሚሰጡን ተመሳሳይ ሪፖርት ነው። « . . . ሊደነግጥና ሊተክዝም ጀመረና . . . ነፍሴ እስከሞት ድረስ እጅግ አዘነች . . . አላቸው» <ማርቆስ 14:33-34> ። ጌታ ሊየሱስ ክርስቶስ ለቅራጥስ ሞትን በደስታና በመዝናናት እንዳስተናገደው አሳስተናገደውም። ለደቀመዛሙርቱ «ነፍሴ እስከሞት ድረስ አዘነች» ብሎ ነገራቸው። ጌታ እንደማንኛውም ሰው በሞት ፍርሃት ተይዞ ነበር። ሊየሱስ ሊቀ ካህንን ቀያፋን፣ ሲሳጦስን፣ የሚገርፉትን፣ በጦር የሚወጉትን፣ የእሾህ አክሊል የሚጭ ኑበትን፣ የሚለቅሉትንና የሚቀብሩትን አልፈራም። የጠላውና የፈራው ሞትን እራሱን ነበር። እንደ ለቅራጥ ለሊየሱስ ሞት አርነት የሚያወጣ አልነበረም። የሚያዋርድና ብቸኛ የሚያደርግ እንጂ። ጌታ ገና ጌቲሴማኒ ሳይደርስ መሞቱን ያውቅ ነበር። ስለሞቱም ሊያስብ ጭንቀት እንደ ነበረበት « ገና የምጠመቃት ጥምቀት አለችኝ እስከትፈፀምም ድረስ እንዴት እጨነቃለሁ» <ሉቃ 12:50> በማለት የውስጥ ስሜቱን በግልፅ ተናግሯል። በመጨረሻም ይህ የሚያሳፍር፣ የሚያለደነግጥና የሚያለጨንቅ ሞት አፍጥሮ ሲመጣ፣ ሊየሱስ እንደ ለቅራጥስ «ሞት የነፍስ ታላቅ ዓደኛ እንኳን ደህና መጣህ» አሳለውም። ነገር ግን «አባ አባት ሆይ ሁሉ ይቻልሃል ይህችን ፅዋ ከእኔ ውስድ» <ማርቆስ 14:36> አለ። ጌታ ሞት የእግዚአብሔር ጠላት እንደሆነ ያውቃል። መሞትም ከእግዚአብሔር መለየት እንደሆነ ስለሚ ያውቅ ብቸኝነቱን አልፈለገውም። ስለዚህ በእግዚአብሔር ጠላት ፈት ወደ እግዚአብሔር ጮኸ ። በሞት መዳፍ ውስጥ የገባ ሁሉ ከእግዚአ ብሔር እጅ ወጥቷል። ሊየሱስ ክርስቶስ በዚህ እስጢናቂ ወቅት የስማይ አባቱን አርዳታ ብቻ ሳይሆን የደቀመዛሙርቱንም እጅግ

ፈልጎ ነበር። «ዊንቀቱንና የነፍሱን ሀዘን ይነግራቸውና አብረውት እንዲፀልዩ ይነግራቸው ነበር። በፀሎት ትግል በሞትም ፍርሀት እራሱን ብቸኛ ሆኖ ሲያገኘው « ስምዖን ሆይ ተኝተሃልን? አንዲት ለፃት እንኳን ልትተጋ አልቻልህምን? » (ማርቆስ 14:37) ብሎ ሲናገረው እንመ ለከታሰን።

በለቅራጥስና በክርስቶስ መካከል ትልቅ ልዩነት እናያለን። ለቅራጥስ ሊሞት ሊል ደቀመዛሙርቱን ስለ ነፍስ ዘለአለማዊነት ያስተምር ነበር። በረጋም መንፈስ ውስጥ ነበር። ክርስቶስ ግን አዝኖና ደንግጦ ደቀመዛሙርቱን ብቻውን እንዳይተውት ያተጋቸው ነበር። የዕብራውያን ፀሐፊ ከማንኛውም የአዲስ ኪዳን ፀሐፊዎች የክርስቶስን ፍፁም አምላካነት እና (ዕብ 1:10) ፍፁም ሰውነት በማስረዳቱ ይህንን የሞት ፍርሃት ምስጢር እንድንረዳ ያደርገናል። ለለጌታ ሰውነት ሊገልፅ «እርሱም በሥጋው ወራት ከሞት ሊያድነው ወደሚችል ከብርቱ ጩኸትና ከዕንባ ጋር ፀሎትንና ምልጃን አቀረበ » (ዕብ 5:7) ይላል። ከዕብራውያን ፀሐፊ እንደምንረዳው ጌታ ሞትን በማለብ ብርቱ ጩኸት፣ ዕንባ፣ ፀሎትንና ምልጃን አቅርቧል። እንደለቅራጥስ አልነበረም።

ለቅራጥስ ተዝናንቶና ተረጋግቶ በደቀመዛሙርቱ ፊት ሄምሎስን የሚባለውን የሚገድለውን መርዝ ጠጣ። ጌታ ግን ገና ሆምጣጢውም ወደ አቶ ሳይደርስ «በታላቅ ድምፅ ጮኽ አምላኪ አምላኪ ስለምን ተውኸኝ አለሁ» (ማር 15:34) በመጨረሻም «በታላቅ ድምፅ ጮኽ ነፍሱን ሰጠ» (ማርቆስ 15:37)። ሞት ለክርስቶስ ጓደኛ ሳይሆን አስቃቂና አስፈሪ ጠላት ነው። ዳውሎስ ለዚህ ነው በ1ኛቆሮ 15:28 «የኋለኛው ጠላት» (The last enemy) የሚለው። በዚህም አባባሉ ክርስቲያኖች ከግሪኮች ፍልስፍና ስለሞት የተለየ አመለካከት እንዳላቸው ያሳያል። ሞት ጓደኛ ሳይሆን ጠላት ነው። የሞት የመጨረሻ ዕድሉም በእሳት ባህር ውስጥ መጣል ነው። (ራዕ 20:14)።

ሞት ነፍስን ዘለዓለማዊ አያደርጋትም። ስጋችንን አበሰብሰ ለዘለዓለም ነፍሳችንን ከእግዚአብሔር ይለያታል። ከአብ ጋር በባህርይም በመለኮትነቱም አንድ የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ በሞት ተለይቶ ብቸኛ መሆኑን ስላልወደደው ነበር። «አባት ሆይ ለምን ተውኸኝ» ይል የነበረው።

በሁለተኛው መቶ ዓመት አክባቢ ኖላቲክስ የሚባሉት የጌታን ሞትና ስቃይ ዊንቀቱንም ከለቅራጥስ ጋር እያወዳደሩ ሞትንና

ትንላኤን ያከፉ እንደነበረ ከቤተክርስቲያን ታሪክ መረዳት ይቻላል። ግሪኮች ሞትን ማሸነፍ ስላልቻሉ ሞት ነፍስን ዘለዓለማዊነት የሚለጣት ጓደኛው ነው። አሉ። ክርስቶስ ግን ሞት የእግዚአብሔርም የሰዎችም ጠላት ነው። ሞት የሚሸነፈውም በሞትና በትንላኤ ነው አለ። አንድን ጠላት ለማሸነፍ ፣ ሙሉ በሙሉ ከቁጥጥር ሥር ለማድረግ ግዛቱ ውስጥ ልንገባ ያስፈልጋል። ስለዚህ ክርስቶስ ሞትን ለማሸነፍ መሞት ነበረበት። መሞቱ ብቻውን በቂ አይደለም። በትንላኤ በሥጋና በነፍስ ሕያው ሆኖ መነሳት ነበረበት። «ልጄክ በሥጋና በደም ለለሚካፈሉ እርሱ ደግሞ በሞት ላይ ሥልጣን ያለውን በሞት እንዲሻር ይኸውም ዲያብሎስ ነው በሕይወታቸውም ሁሉ ስለሞት ፍርሃት በባርነት ይታላሩ የነበሩትን ሁሉ ነፃ እንዲያወጣ በሥጋና በደም እንዲሁ ተካፈለ።» (ዕብ 2:14-15) በሞት ላይ ሥልጣን ያለውን በሞት እንዴት እንደሚሻር ዳውሎስ ሲናገር «ይህ የሚበሰብለው የማይበሰብለውን ሊሰብስ ይህ የሚሞተው የማይሞተውን ሊሰብስ በዚያን ጊዜ ሞት ድል በመነሳት ተዋጠ ተብሎ የተፃፈው የእግዚአብሔር ቃል ይፈፀማል» (1ኛ ቆሮ 15:54) ይላል።

የኃጢያት ደመወዝ ሞት ነው።

እንደ ግሪኮች ለክርስቲያኖች ሞት የተፈጥሮ ሕግ አይደለም። እንደ እግዚአብሔር ፈቃድም በሰው ሕይወት ላይ የሚፈፀም ነገር አይደለም። በዘፍጥረት መጽሐፍ እንደምን መለከተው ሞት በኃጢያት ምክንያት ወደዚህ ዓለም የገባ ነው። ለው ኃጢያትን በማድረጉ የተቀበለው መርገም እንጂ ሞት የነፍስ ጓደኛ አይደለም። ሞትም የሚጠቃው ኃጢያት ሲጠቃና ሲሸነፍ ብቻ ነው። «የኃጢያት ደሞዝ ሞት ነውና» (ሮሜ 6:23)።

ክርስቲያኖች እግዚአብሔር የፈጠረው ሁሉ መልካም እንደሆነ ያምናሉ። እንደ ግሪኮች ፍልስፍና ሥጋችን ወህኒ ቤት፣ ነፍሳችንም እስረኛ አይደለችም። ለጋችን የነፍሳችን ብቻ ላይሆን የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ እንደሆነ ያምናሉ። (1ኛ ቆሮ 6:19) ሥጋና ነፍስ ተቃራኒዎች፣ አብረው ሊኖሩ የማይችሉ አይደሉም። አዲስ ኪዳን በነፍስና በሥጋ መሐከል ወይም በውስጡ ለውነትና በውጭው ሰውነት መሐከል ልዩነት እንዳለ ቢያውቅም ልዩነቱ አብሮ መኖር የማያስችል ነው ብሎ አያስተምርም። ሥጋም ሆነ ነፍስ በመጀመሪያ በእግዚአብሔር ሲፈጠሩ መልካም እንደነበሩ መጽሐፍ ቅዱስ ያስረዳል። «የኢየሱስ ሞትም ሆነ ሕይወት በሥጋችን

ይገለግል» (2ኛ ቆሮ 4:10-11)። በመጨረሻም የሚበሰብሰው የማይበሰብ ይሆናል እንጂ ሥጋ የሚባል ነገር ጠፍቶ ነፍሱ ብቻ ለበለጸገው ትኖራለች ማለት አይደለም። ለዚህ ወላጅ ትንሳኤ ነው።

ምዕራፍ ሰባት

የትንሳኤ እውነትኛነት

«አኔ ደግሞ የተቀበልኩትን ክሁሉ በፊት አላልፈ ስጠኋችሁ። እንዲህ ብዬ መጽሐፉ እንደሚል ክርስቶስ ለሰ ሪጢኦቻችን ሞተ ተቀበረም መጽሐፍም እንደሚል በሰለተኛው ቀን ተነሳ ለኪፋም ታየ፤ በኋላም ለአሥራ ሁለቱ፤ ከዚያም በኋላ ከአምስት መቶ ለሚበዙ ወንድሞች በአንድ ጊዜ ታየ፤ ከእነርሱም የሚበዙት እስካሁን አሉ... ከዚያም በኋላ ስያዕቆብ ኋላም ለሐዋርያት ሁሉ ታየ። ከሁሉም በኋላ እንደ ጭንጋፍ ለምሆን ለአኔ ደግሞ ታየኝ (1ኛ ቆሮ 15: 3-8)»

ክርስትና በእግዚአብሔር መኖር፤ በክርስቶስ ፍፁም ሰውና ፍፁም አምላክ መሆን፤ ከድንግል ማርያም መወለዱን፤ ሞቱንና ትንሳኤውን፤ እርገቱንና ምጽአቱን፤ የመንፈስ ቅዱስንም ሥራ መሰረታዊ ትምህርት አድርጎ የሚያስተምር እምነት ነው። ከእነዚህ ሁሉ ዶክትሪኖች የክርስትና ህልውና የተመሰረተው በክርስቶስ ኢየሱስ ከሙታን መነሳት ላይ ነው። ያለ ትንሳኤ ክርስትና ከሌሎች ኃይማኖቶች ሊለይ አይችልም። የማዳንም ኃይል አይኖረውም። ክርስቶስ ከድንግል ማርያም ተወልዶ፤ ያንን ሁሉ ድንቅና ተአምራት አድርጎ፤ አስደናቂ የሆነውን የእግዚአብሔርን ፍቅርና ምህረት በሞቱ በመስቀል ላይ ገልጦ፤ እንደ ማንኛውም ሰው ተራ ሞት ሞቶ ቢቀር ኖሮ ተከታዮቹም «ከሰው ሁሉ ይልቅ ምስኪኖች» ሆነው በቅሩ ነበር። ያለ ትንሳኤ ከድን ግል መወለድ ትርጉም አይሰጥም። ያለ ትንሳኤም ሞት ብቻውን ለሰዎች ደህንነት አያስገኝም። ክርስቶስ ስንና

ሥራውን ከቀደሙትም ሆነ ከተከተሉት ይልቅ ልዩ ያደረገው ትንሳኤው ነው።

የትንሳኤን አስፈላጊነት ከሐዋርያት ትምህርትና ስብከት መረዳት እንችላለን። ያለ ትንሳኤ እምነት ያለ ትንሳኤም ድህንነት እንደሌለ በግልፅ ይናገሩ ነበር። በሐዋርያት ሥራ ውስጥ ላላመኑ ሰዎች ከተሰበኩ አሥራ ሶስት መልዕክቶች ውስጥ ስምንቱ የትንሳኤን አስፈላጊነትና ጠቃሚነት የሚናገሩ ነበሩ።⁴

ትንሳኤ በጊዜና በቦታ የእግዚአብሔርን መስከታዊ ህልውና በሰዎች ውስጥ የሚገልጥ ኃይል ነው። የትንሳኤም ኃይል በሕይወታችን ሲገባ ልናስተብብለውና ልንክደው የማንችል እውነት ይሆናል። ለስሆነም ትንሳኤ የክርስትና የማዕዘን ራስ ነው። ጳውሎስ ይህንን ታላቅ ኃይል የሚያረጋግጡ አምስት ምስክሮችን ይጠራል።

1. ያለን ፅሁፍ ማስረጃዎች

በብዙ መንገድ ተፈትነው ለትንሳኤ ማስረጃ የቀረቡት አራቱ ወንጌሎች ማቴዎስ፤ ማርቆስ፤ ሉቃስና ዮሐንስ ናቸው። በጣም አነስተኛ ልዩነቶች ቢኖራቸውም ሁሉም ክርስቶስ እንደሞተ፤ በሶስተኛውም ቀን ከሙታን እንደተላና ለሐዋርያት እንደታየ ይመስከራሉ። ልዩነቶቹ ጥርጥርን የሚፈጥሩ ሳይሆኑ አመስከክትንና ትኩረትን የሚያንፀባርቁ ናቸው። አንድ ሰው ሲገደል ያዩ አራት የዓይን ምስክሮች ፍርድ ቤት ቀርበው ቢጠየቁና የሁሉም አገላለጽ፤ ቋንቋ፤ ሀሳብ አንድ አይነት ቢሆን ምስክርነታቸውን የማይጠራጠር ዳኛ ቢኖር ልምምድ የሌለው ብቻ ነው። የትንሳኤውም ምስክሮች እንደዚሁ ናቸው። የጌታ ከሞት መነሳት፤ በጠላ ቶቹም ሆነ በወዳጆቹ የባደው መቃብር መታየት፤ ለሐዋርያት መገለጥ የትንሳኤው መሰረታዊ ክፍሎች ስለሆኑ ሁሉም ገልፀውታል።

2. ህያዊን ምስክሮች

ፅሁፍ ሊገለበጥ ፤ በውሸት ሊጻፍ ይችላል ብንል 1ኛ ቆሮ. 15ን ጳውሎስ በ54 ዓ.ም ሲፅፍ ያልሞቱ ሕያዊን ምስክሮች እንዳሉ ይጠቅሳል። በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ጳውሎስ አምስት እማኞችን ይጠራል።

• ሀ. ኪፋ

ኢጥሮስ ሰከርስቶስ ኢየሱስ በጣም ቅርብ ከሆኑት ደቀመዛሙርት አንዱ ነው። ከሞት የተነሳው ኢየሱስ ከሞት በፊት የሚያውቀው መሆኑንና አለመሆኑን መለየት የሚቻለው ሰው አይደለም። መላክ ወይም ልዩ ፍጡር ክርስቶስን ተመስሎ ኢጥሮስን ቢያናግረው ኖሮ ኢጥሮስ የተነሳው ክርስቶስ አይደለም ብሎ የኢየሱስን ትንሳኤ ያስተባብራል ነበር። ነገር ግን ለአይሁዶች ትንሳኤውን በማለረገጥ «ራሳችሁ እንደምታውቁ የናዝሬት ኢየሱስ እግዚአብሔር በመካከላችሁ በእርሱ በኩል ባደረገው ተፃምራትና በድንቅቅ በምልክቶችም ከእግዚአብሔር ዘንድ ለእናንተ የተገለጠ ሰው ነበር፤ እርሱንም በእግዚአብሔር በተወሰነው አላቡና በቀደመው እውቀቱ ተስጥቶት በአመፀኞች እጅ ሰቅላችሁ ገደላችሁት። እግዚአብሔር ግን የሞትን ጣፅ አጥፍቶ አስነሳው ሞት ይይዘው ዘንድ አልቻለምና» (ሐዋ 2+22-24) ይላቸው ነበር። ለአይሁድ ብቻ ሳይሆን ለአህዛብም «ከሙታን ከተነሳ በኋላ ከእርሱ ጋር የበላን የጣጣንም እኛ ነን» (ሐዋ 10+41) በማለት ኪፋ ስለትንሳኤው ይመሰክራል። ስለዚህ እውሉስ የሙታን ትንሳኤን ሰሚታወሙ ዋስቲክስ ኪፋን እንደ አንደኛ ህያው ምስክር ቢቆጥረው በቆሮንቶስም አገልግሎ በሰነበረ አልተላሳተም።

ለ. አሥራ ሁለቱ ምስክሮች

አንዳንድ ክህዲዎች እንደሚሉት ኢጥሮስ ያየው እውነት ሳይሆን ብዥታ (Illusion) ቢሆን አሥራ ሁለት ሰዎች ያዩት ግን ውሸት ሊሆን አይችልም። ከእነዚህ ከአሥራ ሁለቱ ውስጥ ደግሞ በዓይኑ ካሳየ በእጁ ካልዳሰሰ (ዮሐ 20+29) ግመን የማይሆን ሆኑት ቶማስም አለ። እነዚህ ደቀመዛሙርት ክርስቶስ ከሞት ይነሳል ብለው ቢያምኑና ተስፋ ቢያደርጉ ኖሮ ምኞታቸውን በቁም ቅኝት እያዩት ነው ብለን መገመት ይቻላል። ነገር ግን «ከሙታን ይነሳ ዘንድ እንዲገባው የሚለውን የመጽሐፉን ቃል ገና አላወቁም ነበር» (ዮሐ 20+9)። ስለሆነም ግማሹ አሳ ለማጥመድ ወደ ቀድሞው ሙያ፤ ግማሹ ወደየቤቱ፤ ግማሹም ጣውል፤ ተስፋ በቆረጠ መንፈስና ህፍረት በተሞላበት ስሜት ወደየመንገዱ አዘንብሎ ነበር። ስቅለት ከህደትን፤ ሽሽትን፤ ፍርሃትንና መበተንን እንጂ ተስፋንና ድልን በደቀ መዛሙርት ልብ ውስጥ አልጣለም።

የሐዋርያት በቅፅበት ተለውጦ በድፍረት፤ በኃይልና በሰላ ጣን «ኢየሱስ ጌታ ነው» ብሎ በኢየሩሳሌም ከተማ ለመናገር፤ ሳይኮሎጂስቶችና ፈላስፋዎች ከሚሰጡት ምክንያት በላይ በሕይ

ወታቸው የተከሰተ ነገር መኖር አለበት። የካደው፤ የፈራው፤ የሸሸው፤ ከጥርጥሩ የተነሳ ለግመን የተቸገረው ሁሉ በአንድ ድምፅ «ኢየሱስን እግዚአብሔር አስነሳው ለዚህም ነገር እኛ ሁላችን ምስክሮች ነን» (ሐዋ 2+32) ብሎ ለመናገር የሚያስደፍር የትንሳኤ ኃይል ብቻ ነው። ምናልባትም መንፈስ ቅዱስ ሲወርድባቸው ኃይልን ስለተቀበሉ ነው። (ሐዋ 1+8) የሚል ይኖር ይሆናል። መንፈስ ቅዱስ ውሸት ለሆነ ነገር ኃይልን አይሰጥም። ውሸት ለሆነው ነገር ኃይልንና ድፍረትን የሚሰጥ ሀሰተኛና የሀሰት አባት የሆነው ዲያብሎስ ብቻ ነው (ዮሐ 8+44)። መንፈስ ቅዱስ እውነት ስለሆነ የሚመራውም ወደ እውነት ብቻ ነው (ዮሐ 16+13)። ምስክሩም ደግሞ እውነት ነው (ዮሐ 15+28)። ይህ ስለ እውነት የሚመስክር መንፈስ ቅዱስ በሐዋርያት ላይ በወረደ ጊዜ ያዩትን፤ የሰሙትን እጆቻቸውም የዳሰሱትን እንዲመሰክሩ ኃይልና ሰላጣን ሰጣቸው። በድንቅና በታምራትም ምስክርነታቸውን አፀና። ለዚህ ነው ሐዋርያት ለአይሁዶች «የህይወትን ራስ ገደላችሁት እርሱን ግን እግዚአብሔር ከሙታን አስነሳው ለዚህም ነገር እኛ ምስክሮች ነን» በማለት በድፍረት የተናገሩት (ሐዋ 3+15)። እኛ ብቻ ሳንሆን እናንተ የምታከብሩትና የምታምኑት ቅዱስ ዳዊትም አስቀድሞ ስለ ክርስቶስ ከሞት መነሳት ተናግሯል (መዝ 15+8-11)። «እንግዲህ ይህ እናንተ የሰቀላችሁትን ኢየሱስን እግዚአብሔር ጌታም ክርስቶስም እንዳደረገው የአስራኤል ወገን ሁሉ በእርግጥ ይወቅ» (ሐዋ 2+38) እያሉ የትንሳኤ ምስክርነታቸውን ይፈፅሙ ነበር።

ሐ. ከአምስት መቶ የሚበልጡ ሰዎች

አብርሃም ሊንክን «ጥቂት ሰዎችን ሁልጊዜ ማሞኘት ይቻላል፤ ብዙ ሰዎችን ለጥቂት ጊዜ ማሞኘት ይቻላል፤ ብዙ ሰዎችን ግን ሁልጊዜ ማሞኘት አይቻልም» ብሎ ነበር። ካህናትና ሽማግሌዎች የሮማውያንም ወታደሮች እንዳስወፉት፤ ክርስቶስ ከሞት ላይነሳ ደቀመዛሙርት ሰርቀውት ከሆነ (ማቴ 28+11-15)፤ በውሸትም ከሞት ተነስቷል እያሉ መታሰርን፤ መደብደብንና መገደልን ሳይፈሩ የሚመሰክሩ ከሆነ አምስት መቶ ሰዎችን ማን አስገድዷቸው ማንስ ጉቦ ሰጥቷቸው ነው ክርስቶስ ከሞት ተነስቷል ብለው የሚመሰክሩት? አንዳንዶች እንደሚሉት የክርስቶስ ከሞት መነሳት ብዥታ (Illusion) ከሆነ እንዴት አምስት መቶ ሰው በአንድ ጊዜ (Illusion) ውስጥ ይገባል?

እንዴት ለብዙ ዓመታት የአይሁዶችንና የሮማውያንን ስደት፣ የግሪኮችንም ፊዝና ንቀት ተቋቁሞ ኢየሱስ ክርስቶስ ከሞት ተነስቷል ማለት ይቻላል? እነዚህ ሰዎች የክርስቶስን ትንሳኤ የመሰከሩት እውነት ስለሆነ፤ ሰላዩትና ሰለሰሙት ዐይናቸውም እየተመለከተ ወደ ሰማይ ስለአረገ ነው።

• መ. አራተኛው ምስክር ያዕቆብ ነው።

ያዕቆብ የጌታ ወንድም ነበር። የዮሐንስ ወንጌል እንደ ሚነግረን ያዕቆብና ወንድሞቹ ክርስቶስ በእደባባይ አገል ግሉቱን ሲጀምር እንዳላመኑበት ይነግረናል። ዳዊትም እሱን ሲመለከቱ ብዙ ጊዜ ምስክርነታቸው እውነት ሲሆንም በፍቅር በይሉኝታና በውለታ የተሸፈነ ነው። ዘመዶቻችንም ስለእኛ እውነት ሲናገሩ ንግግሩ በቀላል ሲወሰድ አይገባውም። ያዕቆብ የክርስቶስ ወንድም ሲሆንም በመሲህነቱና በአምላክነቱ አያምንም ነበር። እንደሚነኛውም ልጅ ኢየሱስ ከያዕቆብ ጋር ስላደገ፤ ሲራብ፤ ሲላክ፤ ሲሰደብና ሲናቅ ስላየው ለያዕቆብና ለወንድሞቹ የኢየሱስን እምላክነት መቀበል ከባድ ነበር። ዛሬ ግን ያዕቆብ በሕይወት እያለ እውሎስ ለምስክርነት ይቆጥረዋል። ከእናቱ ከማርያም ይልቅ የያዕቆብ ምስክርነት ከብደት አለው። የማያምንበትን ክርስቶስን ከትንሳኤ በኋላ አምናበታልና።

• ሠ. ሐዋርያው እውሎስ።

እውሎስ «ከሁሉም በኋላ እንደ ጭንጋፍ ለምሆን ለእኔ ደግሞ ታየኝ» (1ኛ ቆሮ 15:8) ይላል። እውሎስ በደማስቆ መንገድ ላይ (ሐዋ 9) ስላየውና ስለሰማው ነው የሚናገረው። ይህ ሰው በግሪኮች ዩኒቨርሲቲ የተማረ፤ የአባቶቹን እምነት ከታወቀው ምሁር ከገማልያል እግር ሥር ሆኖ ያጠና፤ ሕግን ጠንቀቆ የሚያውቅ ፈሪሳዊ፤ በስምንተኛው ቀን የተገረዘ እስራኤላዊ፤ ሕግን በመጠበቅ ስለሚገኝ ፅድቅ ነቀፋ የሌለበት፤ ቤተክርስቲያንን እስከሚያሳድድ ድረስ ለኃይማኖቱ የሚቀና ሰው ነበር። ይህንን ሕይወቱን በትዝታ ሲገልፅ «በአይሁድ ሥርዓት በፊት እንዴት እንደኖርሁ ሰምታችኋልና፤ የእግዚአብሔርን ቤተክርስቲያን ያለልክ አሳድድና አጠፋ ነበር ለአባቶችም ወግ ከመጠን ይልቅ እየቀናሁ በወገኔ ዘንድ በዘመኔ ካሉት ብዙዎችን በአይሁድ ሥርዓት እበልጥ ነበር።» (1ኛ 1:13) ይላል። ይህንን ሃህል በእምነቱ ፅኑ ለአገልግሎቱም ቀናተኛ የሆነ ሰው እንዴት በአንድ ጊዜ ተለውጦ ቀድሞ ያሳድዳቸው የነበረውን መውደድ፤ ያጠፋው የነበረውንም ኃይማኖት መስበክ

ጀመረ? (1ኛ 1:23) ለዚህ ለውጥ ምክንያቱ ከሞት የተነሳውና የተገለጠለት ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ለእውሎስ የክርስቶስ ኢየሱስ ትንሳኤ ምስክር ለመሆን መመለን ቀላል ነገር አልነበረም። ጌታ ቢቀበለው እንኳ እራሱን መቀበል ተቸግሮ ነበር። እንዲህ ይላል። «ወደ ኢየሩሳሌም ከተመለሰሁ በኋላ በመቅደስ ስፀልይ ተመስጦ መጣብኝ እሱም ፍጠን ከኢየሩሳሌም ቶሎ ውጣ ስለ እኔ የምትመስክረውን አይቀ በሉህምና ሲለኝ አየሁት። እኔም ጌታ ሆይ በአንተ የሚያምኑትን በምኩራብ ሁሉ እኔ በወህኔ አገባና እደበድብ እንደነበርሁ እነርሱ ያውቃሉ የሰማዕትህንም የእስጢፋኖስን ደም ባፈሰሱ ጊዜ ራሴ ደግሞ ባጠገባቸው ስቆም ተስማምቼ የገዳዮችን ልብስ ለጠብቅ ነበር አልሁ። እርሱም ሂድ እኔም ወደ አሕዛብ ከዚህ ወደ ሩቅ እልክሃለሁና አለኝ (ሐዋ. 22:17-20)። የእውሎስ የክርስቶስ ትንሳኤ ምስክር መሆን ለእራሱም ለሰሚም ግራ የሚያጋባ ነበር። ነገር ግን ሰድብን፤ ረሃብን፤ እራራትን፤ መደብደብን አልፎ አንገቱ እስከሚሰዋ ድረስ በመፅናት የኢየሱስ ክርስቶስ ምስክር ሆነ። ይህንን አይነቱን ለውጥ ማምጣት የሚችል ከሞት የተነሳው ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው።

የክርስቶስ ኢየሱስ ትንሳኤ ምስክሮች እነዚህ ብቻ አይደሉም። ከእነርሱ በኋላ ያለፉት ሰማዕታት ሁሉ ምስክሮች ናቸው። የክርስቶስ ትንሳኤ ምስክሮች አንድ፤ አስራ ሁለት፤ ወይም አምስት መቶ ብቻ ሳይሆኑ በብዙ ሺህና ሚሊዮን የሚቆጠሩ ናቸው። በእግዚአብሔር መንፈስ መሪነት ተፅፎ ከፀሐይ መውጫ እስከ መጥለቂያው ድረስ ይሰበክ ዘንድ የተላከው ወንጌልም ምስክር ነው። «ይህም ወንጌል በስጋ ከዳዊት ዘር ስለተወለደ እንደ ቅድስና መንፈስ ግን ከሙታን መነሳት የተነሳ በኃይል የእግዚአብሔር ልጅ ሆኖ ስለተገለጠ ስለ ልጁ ነው እርሱም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው» (ሮሜ 1:4)።

ክርስቶስ ከሞት በተነሳው በክርስቶስ ኢየሱስ ላይ የተመሰረተ እምነት ነው። ሰለክንድ ትንሳኤን መጠራጠር አንችልም። ያለ ትንሳኤ ኃይል እምነታችን ባዶ ነውና። (1ኛ ቆሮ 15:17) ይላል። መጽሐፍ ቅዱስ የጌታን ትንሳኤ በአያሌ ምስክሮች አጽንቶ አስተላልፎልናል። «እንግዲህ እነዚህን የሚያህሉ ምስክሮች በዙሪያችን ካሉን እኛ ደግሞ ሸክምን ሁሉ ቶሎም የሚከበንን ኃጢአት አስወግደን የእምነታችንንም ራስና ፈፃሚ ውን ኢየሱስን ተመልክተን በፊታችን ያለውን ሩጫ በትዕግስት እንሩጥ (ዕብ 12:1-2)።

ምዕራፍ ስድስትና ሰባት

ዋቢ መጽሐፍት

1. ይጋዩ ገብረመድህን እስት ወይ አበባ። አዲስ አበባ 1986 ዓ.ም
2. Plato, Great Dialogues of Plato: Apology, Crito, Phaedo, Ion, Meno, Symposium. Translated by W.H.D Rose, Edited by Eric H. Warmington and Philip G. Rouse, A Mentor book New York, 1956.
3. F.F Bruce, Paul the Apostle of the Heart Set Free, Eerdmans Publishing company, 1977, Grand Rapids.
4. F.F Bruce, the book of Acts, Gard Rapids, Eerdmans, Publssing Company, 1979.
5. life After Death, paul's Argument for the Resurrection of the Dead in I cor 15, CWK Greerup Lund Sweden.
6. John Fox, Fox's Books of Martyrs, springdale, PA, Whitaker House, 1981.

ምዕራፍ ስምንት

ትንሳኤና የነብያት መልዕክት

«ክርስቶስ መከራ ይቀበላል በዕስተኛውም ቀን ከሙታን ይነሳል። በስሙም ንስሃና የኃጢያት ሥርየት ከኢየሩሳሌም ጀምሮ በአህዛብ ሁሉ ይሰበካል ተብሎ እንዲሁ ተፅፎአል» (ሉቃ 24:46) ክርስቶስ በተሰቀለ ከሳምንቱ በመጀመሪያው ቀን ሁለት ለዎች ጠውሏቸው ከኢየሩሳሌም ወደ ኤማሆስ መንገድ ይሄዱ ነበር። «ላለሆነውም ነገር ሁሉ እርስ በእርሳቸው ይነጋገሩ ነበር። ሲነጋገሩና ሊመራመሩም ኢየሱስ እራሱ ቀርቦ ከእነርሱ ጋር ይሄድ ነበር (ሉቃስ 24:13-15)። ስለሚወያዩት ነገር ጌታ ሲጠይቃቸው ለሰሞኑ ርዕሰ ዜና እንግዳ በመሆኑ ቀልዮች የሚባለው ሰው ተገርሞ «አንተ በኢየሩሳሌም እንግዳ ሆነህ ትኖራለህን? በእነዚህ ቀኖች በዚያ የሆነውን አታውቅምን? አሰው» (ሉቃ 24:18)። ጌታም «ምንድን ነው?» ብሎ ሲጠይቃቸው ሊለማቸውና ህዘናቸውን ሊካፈል የተዘጋጀ ስለመሰላቸው ተስፋ የቆረጡበትን ጉዳይ አሟወቁት። «በእግዚአብሔርና በሰው ፊት ታላቅ ነገርን ያደርግ የነበረውን የናዝሬቱ ኢየሱስን የካህናት አለቆች ገደሉት። እኛ ግን እስራኤልን እንዲቤኹ ያለው እርሱ እንደሆነ ተስፋ አድርገን ነበር» (ሉቃ 24:21) አሉት። ሊመጣ ያለው መሲህ እርሱ ነው ብለው፤ ከፖለቲካና ከኢኮኖሚም ባርነት ያወጣናል ብለው ተስፋ አድርገውት ነበር። መስቀል ግን ያንን የተስፋ ብርሃን ወደ ጨለማ ለወጠው የውርደትን ሞት በመስቀል ላይ የሞተ ነብይ ነፃ ያወጣናል ብለው የመጠበቅ ተስፋቸው አከተመ። በሥጋ ብቻ ሳይሆን በእምነታቸውም ጠወለጉ።

እነዚህ ሰዎች ክርስቶስ ከሙታን ተነስቷል የሚለውን የሴቶችንና የደቀ መዛሙርትን ዜና ስምተዋል። ነገር ግን ተገረሙ እንጂ እሳመኑም። ጠወለጉ እንጂ እልፀኑም። ተለፋ ቆረጡ እንጂ አልበረቱም። ይህም የሆነው ሞትን አሸንፎ የተነሳውን ጌታ በዐይኔ አየሁት ያላቸው ሰው ሰላልነበረ ነው። «ደግሞም ከእኛ ውስጥ ማልደው ከሙታብሩ ዘንድ የነበሩት አንዳንድ ሴቶች አስገረሙን፤ ሥጋውንም ባጡ ጊዜ ሕያው ነው የሚሉ የመሳዕከትን ራዕይ ደግሞ አየን ሲሉ መጥተው ነበር። ከእኛም ጋር ከነበሩት ወደ መቃብር ሄደው ሴቶች እንደተናገሩት ሆኖ አገኙት እርሱን ግን አላዩትም» (ሉቃ 24:22-24) ብለው ባዘነ ልብ ለጌታ አሜውቱት። ኢየሱስም ትክክላቸውን መታ መታ እያደረገ አላፅናናቸውም ነገር ግን እንዲህ በማለት ገለፃቸው፡-

«እናንተ የማታስተውሉ! ነብያት የተናገሩትን ሁሉ ልባችሁ ከማመን የዘገየ! ክርስቶስ ይህን መከራ ይቀበል ዘንድና ወደ ክብሩ ይገባ ዘንድ ይገባው የለምን?» አላቸው። ከሙሴና ከነብያት ሁሉ ጀምሮ ስለ እርሱ በመጻሕፍት ሁሉ የተፃፈውን ተረጎመላቸው (ሉቃ 24: 25-27)።

የጌታ ሞትና ትንሳኤ ድንገት የሆነ እንግዳ ነገር አይደለም። ሙሴና ነብያት አስቀድመው ተናግረውታል። ጌታም ለደቀ መዛሙርቱ እንደሚሞት ከሞትም እንደሚነሳ ነግሯቸዋል። ከሞት ከተነሳ በኋላ ደግሞ የነገራቸውን አሳለባቸው፤ የእግዚ አብሔርንም ቃል እንዲረዱ አዕምሮአቸውን ከፈተ።

«ከእናንተ ጋር ባለሁ በሙሴ ሕግና በነብያት በመዝሙራትም ስለ እኔ የተፃፈው ሁሉ ይፈፀም ዘንድ ይገባል ብዬ የነገርኳችሁ ቃል ይሺ ነው አላቸው። በዚያን ጊዜም መፃፍትን ያስተውሉ ዘንድ አዕምሮአቸውን ከፈተላቸው። እንዲህም አላቸው ክርስቶስ መከራ ይቀ በላል በሰስተኛውም ቀን ከሙታን ይነሳል።

በስሙም ንስህና የኃጢያት ሥርየት ከኢየሩሳሌም ጀምሮ በእስካብ ሁሉ ይሰበካል ተብሎ እንዲሁ ተፅፎአል» (ሉቃ 24: 44-46)።

ደቀ መዛሙርትን የጎዳቸው የጌታ መሞት ብቻ አልነበረም። መፃፍትንም አለማስተዋላቸው እንጂ። ለአክርስቶስ ሞትና ትንሳኤ እልተረዱም፤ አላመኑም። ጌታም ካለመረዳታቸው የተነሳ ያሳዘናቸውና ተስፋ ያስቆረጣቸው ነገር ሊያስደስታቸውና እግዚአብሔርን እንዲያመስግኑ ከሚያደርጋቸው ነገር አንዱ መሆን እንዳለበት ይገልፅላቸዋል። የነብያት ቃል በመፈፀሙ ልባቸው እንዲያርፍ ያረጋጋቸዋል። «መፃህፍትንና የእግዚአብሔርን ኃይል ስለማታውቁ ትስታላችሁ (ማቴ 22:29) የሚለው ቃል ለፈሪ ላውያን ብቻ ሳይሆን ለደቀ መዛሙርትም ይሠራል። የቃሉ እውቀት ከሌለንና ቃሉ የሚለንን ከላመንን እንለታለን። በትም ህርትም ነፋስ የመው ለዳችን ዕድል ከፍ ያለ ይሆናል።

እግዚአብሔር የጌታን ሞትና ትንሳኤ መናገር የጀመረው ከሰዎች ውድቀት ጀምሮ ነው። በዘፍ 3:15 «በአንተና በሴቲቱ መካከል ጣላትነትን አደርጋለሁ፤ እርሱ እራሱን ይቀጣቅሳል አንተም ለኮናውን ትቀጣቅሳለህ» በማለት ክርስቶስና ሞት እንዴት እንደሚገናኙ ይጠቅሳል። ስዕላዊው እገላለፅ የመካከ ለኛው ምሥራቅ ገበሬ መርዛም እባብን በመንገድ ላይ አግኝቶ እንዴት አድርጎ እንደሚገድለው የሚገልጽ ነው። እባቡ ግን ሰኮናውን ይቀጣቅሳል። እባቡ በክርስቶስ ሞት እራሱን ቢመታም ሙሉ በሙሉ ለመሸነፍ ክርስቶስ ከሞት መነሳት ነበረበት። «ይህ አተረጓጎም ብዙ የብሉይ ኪዳን ሊቃውንት የሚስማሙበት ነው።» በእባብ መርዝ ሰኮናው የተነደፈ ሰው ከሞት የሚድነው በትንሳኤ ብቻ ነው።

በዘፍ 22 የምናየው የይስሃቅ ለመስዋት መሄድና የመስዋዕቱ በግ መዘጋጀት ሌላ የጌታን ሞት የሚያመለክት ነው። የዕብራውያን ፀሐፊ «በምሳሌ አገኘው።» (ዕብ 11:19) በማለት ይስሃቅ የሙታንም ትንሳኤ ምሳሌ እንደሆነ ይጠቁመናል። በዘሌዋውያን 23 የተጠቀሱት የፋሲካ፤ የበዓል ሃምላና ፤ የበኩራት (first fruit) (ዘሌ. 23:9-14) የጌታን ሞትና ትንሳኤ ያመለክታሉ። ከሞት በተነሳ በሃምላኛው ቀን የበዓል ሃምላ (ኢንጢ ቆስጢ) ቀን ሆነ በዛም ቀን በወረደው የእውነት መንፈስ ኃይል ደቀመዛሙርት የክርስቶስን ከሞት መነሳት በኃይልና በሥልጣን መለከሩ። ከዚህ እንደምንረዳው በብሉይ ኪዳን ይደረጉ የነበሩ እምልኮዎችና

ሥርዓቶች ወደፊት ሊሆን ላለው ለክርስቶስ ኢየሱስ ሞትና ትንሳኤ ጥላ እንደነበሩ ነው። በዘሌ. 23 የበኩራትን በዓል በመጠቀም ነበር። «እውነት እውነት እሳቸዳለሁ የለንዴ ቅንጣት በምድር ወድቃ ካልሞተች ብቻዋን ትቀራለች፤ ብትሞት ግን ብዙ ፍሬ ታፈራለች» (ዮሐ 12:24) ያለው። እውሎስም የበኩራትን በዓል በማሰብ የክርስቶስን ትንሳኤ በሰላዊ አነጋገር ሲገልፅ «አሁን ግን ክርስቶስ ላንቀላቶት በኩራት ሆኖ ከሙታን ተነስቶአል።» (1ኛ ቆሮ 15:20) ይላል። አለራኤል ከእግዚአብሔር አገዛዝ (Theocracy) እየራቀ በመንግሥት ደረጃ እየተጠናከረ ሲመጣ የነብያት ቃል ተፈላ ጊነቱና ተደማጭነቱ ከፍ አያለ ሄደ። ከነብያቶቻቸው አንዱ ቅዱስ ዳዊት ነበር። መዝ 18 የዳዊትን መንፈሳዊ ጥማትና ፀሎት የሚገልፅ ክፍል ነው። ቃላቶቹ ግን ከግል ሕይወቱ ውጭ በተመለሰ እንደወሰዱት እንመለከታለን። ለሰረታ ትንሳኤ ይተነብይ ነበር እንዲህ እያለ፤

ሁልጊዜ እግዚአብሔርን በፈቱ አየዋለሁ፤
በቀኝ ነውና አልታወክም። ስለዚህ
ልቤን ደስ አለው ምላሴም ኃሊት አደረ
ገች፤ ሥጋዬ ደግሞ በተስፋ ታድራለች፤
ነፍሴን በሲኦል አትተ ሞትምና፤ ቅዱስህ
ንም መበሰበሰን ያይዘንድ አትተወውም።
(መዝ 18:8-10)

ሲኦል ለአይሁዶች የመቀጫ ሥፍራ ነው። ከእግዚአብሔር ፊት የኮበለለው የኖሰ «በሲኦልም ሆድ ውስጥ ሆኜ ጮኽሁ» (ዮናስ 2:3) ይላል። በሕይወታቸው ያለውን ፈተና በመዝሙር ሲገልፁ የቆሬ ልጆች «ነፍሴ መከራን ጠግባለችና ሕይወቴም ወደ ሲኦል ቀርባለችና... በጨለማና ሰሞት ጥላ ውስጥ በታችኛው ጉድጓድ (በሲኦል) አስቀመጥኻችኋል» (መዝ. 87, 88) +3-8) ብለዋል። ከዚህም ስቃይና ቅጣት አምላካቸው እንደ ሚያድናቸው «ነገር ግን እግዚአብሔር ይቀበለኛልና ነፍሴን ከሲኦል እጅ ይቢሃታል» (መዝ 48(49)+15) በማለት ይናገራሉ።

ሲኦል የመቀጫና የስቃይ ቦታ ብቻ ሳይሆን የሞተ ሁሉ፤ የድቅም ሆነ ኃጥእ የሚሄድበት ለፍሬ ነው ብለው ያምኑ ነበር። ያዕቆብ «ወደ ሙታን ሥፍራ እያዘንሁ አወርዳለሁ» (ዘፍ 37:35) ሲል በዕብራይስጥ «የሙታን ሥፍራ» የሚለውን ቃል ሲኦል ነው የሚለው። ቅዱስ ዳዊት «ነፍሴን በሲኦል አትተ ሞትምና» ሲል በእርግጥ በመንፈስ ትንሳኤን እንደተረዳ ያሳያል። ነፍሱ በሞት ጥላ ውስጥ እንዳታድር፤ ሥጋም መበሰበሰን እንዳያይ የእግዚአብሔር

ፈቃድ ነው። ለዚህ ነው ኢፕሮስና እውሎስ አጠንክረው ዳዊትን የጠቀሱት (ሐዋ 2:25-31; 13:15)። ጌታም «በመዝሙራትም መፃሕፍት» ስለ እኔ የተነገረው ይፈፅም ዘንድ ያለው ይህንን በማስመልከት ነው።

ነብዩ ኢሳያስ ስለ ክርስቶስ ኢየሱስ ሞትና ትንሳኤ ከ700 ዓመት አካባቢ በፊት አለቀድሞ «ከከፋዎች ጋር መቃብሩን አደረጉ ከባለጠጎችም ጋር በሞቱ ሆኖም ግፍን አላደረገም ነበር፤ በአፋም ተንኮል አልተገኘበትም ነበር። እግዚአብሔር በደዌ ያደቀው ዘንድ ፈቀደ ነፍሱን ስለ ኃጢአት መስዋዕት ካደረገ በኋላ ዘሩን ያያል፤ ዕድሜውም ይረዝማል የእግዚአብሔርም ፈቃድ በእጁ ይከናወናል» (ኢሳ 53:9-10) በማለት ተናግሯል። እንደ ኢሳያስ አባባል ጌታ ከከፋዎች ጋር ተስቅሎ ከከፋዎች ጋር መቀበር ነበረበት። ነገር ግን የአርማትያው ዮሴፍ መቃብሩን ለሰለጠ ሞቱ በሸክላ ለሪዎች መቃብር መሆኑ ቀርቶ «ከባለጠጎች» ጋር ሆነ። «ነፍሱን ስለ ኃጢአት መስዋዕት ካደረገ በኋላ» ጌታ ምን እንደሚሆን ኢሳያስ ሲናገር «ዘሩን ያያል ዕድሜውም ይረዝማል የእግዚአብሔርም ፈቃድ በእጁ ይከናወናል» ይላል። ይህም ከክርስቶስ ትንሳኤ በስተቀር ሌላ አርዚ ማብራሪያ አይገኝለትም። በብሉይ ኪዳን የሞቱትን ሕይወት መስጠት የእግዚአብሔር ኃይል መግለጫ ሆኖ ቀርቧል። «አሁንም እኔ ብቻዬን እምላክ እንደሆንሁ ከእኔም በስተቀር አምላክ እንደሌለ እዩ፤ እኔ እገድላለሁ አድንማለሁ» (ዘዳ 32:39) (I kill I make alive) እግዚአብሔር እኔ «የእብረሃም፤ የይለህቅ የያዕቆብም አምላክ ነኝ» (ዘፀ 3:6; ማቴ2:32) ሲል የሕያዋን እንጂ የሙታን አምላክ እንዳልሆነ ያስረዳል። ነብዩ ኢሳያስ «ሞት ለዘለዓለም ይዋጣል» (ኢሳ25:7-8) «ሙታንህ ሕያዋን ይሆናሉ ራሳዎችም ይነሳሉ» በምድርም የምትኖሩ ሆይ ጠልህ የብርሃን ጠል ነውና ምድርም ሙታንን ታወጣለችና ንቁ ዘምሩም (ኢሳ 26:19) በማለት ሰብኳል። ነብዩ ኤርምያስ በ31:15-17፤ ሕዝ 37:1-14፤ ዳንኤ 12:2፤ ሆሴዕ 8:1-3፤ 13:4) ስለ ሙታን ትንሳኤ ተናግረዋቸዋል።

የተፃፈው ሁሉ ለትምህርታችን ስለ ተፃፈ፤ ቅዱሳት መጽሐፍት ስለ ሙታን ትንሳኤ የተናገሩትን ጠንቅቀን ልናውቅና በሀሴት፤ በእምነትና በማይከሰም ተስፋ ልንኖር ያስፈልገናል። ግሪኮች ሞት ነፍስን አርነት ያወጣታል ይላሉ። እኛ ግን ትንሳኤ ነፍስን አርነት ያወጣታል እንላለን። ያለ ትንሳኤ ተስፋ

መኖር ሕይወትን በጨለማ እንደመጻበስ ነው። በትምህርት ድግሪ በንብረት በብዙ ሀብት ቢኖረን፤ ከመንገድ ከከተማና ከሀገር አልፈን በዓለም ደረጃ ዝናንና መታወቅን ብናተርፍ፤ ሞት ዐይኑን አፍጥጦ ቢመጣ ሁላችን የምንጠይቀው ጥያቄ ቢኖር እንደ ኢየሱስ «በውኑ ሰው ከሞተ በኋላ ሕያው ይሆናል?» (ኢዮብ 14:14) ብለን ነው። ኢየሱስ በእግዚአብሔር የመሰከትና መንፈሳዊ ባለጠግነት ውስጥ ገብቶ የጠየቀው ጥያቄ ሲመለስለት ነው፤ ከሀብቱ መጥፋት፤ ከልጆቹ ሞት፤ ከወዳጆቹ ነቀፋና ከለበሰው ቁስል ተጽናንቶ። «እኔ ግን የሚቢዝኝ ሕያው እንደሆነ በመጪ ረገጥ ቀን በምድር ላይ እንዲቆም ይህ ቁርበት ከጠፋ በኋላ በዚያን ጊዜ ከሥጋዬ ተለይቼ እግዚአብሔርን እንዳይ እውቃ ለሁሉ እኔ እራሴ እየዋለሁ ዓይኖቼም ይመለከቱታል። ከእኔም ሌላ አይደለም። ልቤ በመ ናፈቅ ዝሎአል።» (ኢዮብ 19:25-17) ያለው።

የትንሳኤን ምስጢር ለንረዳ ከሕይወት ግራቪቲ በላይ ነው የምንኖረው። እንደዘመኑ ሳይኮሎጂስቶች ትንተና ቢሆን ኢየሱስ በኪኒን የሚኖር፤ ካልሆነም እራሱን መግደል ያለበት ሰው ነበር። እርሱ ግን በእምነት ዐይኖቹ ከሚታየው ዓለም ውጭ ሊኖር ያለው ሕይወት እያለበ ልቡ በመናፈቅ ይዝል ነበር። ይህ ናፍቁ ያስቸገረውና የትንሳኤን ምስጢር የተረዳው እውሎስም «ልሄድ ከክርስቶስም ጋር ልኖር እናፍቃለሁ ከሁሉ ይልቅ እጅግ የሚሻ ነውና» (ፈሊ. 1:23) ይላል። ዛሬ የእኔና የእናንተ ትልቁ ናፍቁ ምንድነው? ትዳር መመስረት? ትምህርት መጨረስ? ልጄ መውሰድ? ቤት መስራት? መኪና መግዛት? ይህ ሁሉ ለእግዚአብሔር ክብር እስከሆነ ድረስ ከፋት የሰውም ነገር ግን በምድር የምንጫብጠው ሁሉ የትንሳኤን ጋይል ካዘናጋን ሄደን ከክርስቶስ ጋር ከመኖር ይልቅ የምድሩ ኦርላችን ከተስማማን ምን ላ እንደቆምን ሕይወታችንን ልንመረምር ያስፈልጋል። ድንኳን በሆነው ምድራዊ መኖሪያችን ውስጥ ስንኖር የማንቃት ከሆነና ከሰማይ የሆነውን መኖሪያችንን እንድንለብስ የማንናፍቅ ከሆነ (2ኛ ቆሮ 5:1-4) ስለ መታን ትንሳኤ መሰረታዊ የሆነውን ትምህርት ልናጠና ያስፈልገናል። ያለ ትንሳኤ ተስፋ የክርስቶስ ሕይወት ሊጥፍ

አይቻልም። ስለዚህ እውነት የበለጠ ለመረዳት በኤልደን ላይ የተፃፈውን መጽሐፍ ያንብቡ

የቢ መፃሕፍት

1. J.N.D Kelly, Early christian doctrines Sanfrancisco; Harper and Row ,1970
2. J. Barton payne, Old Testament Theology Grand Rapids, zonderrran publishing House.
3. Merril E. Tenny Resurrection Realities, <<Now is Christ Risen,>> Bible House of Los Angeles 1945.
4. oscar Cullmann, Immortality of the soul or Resurrec tion of the Dead? Londnn, The Epworth press,1958.
5. George Eldon Ladd, I helieve in the Rescrrrection of Jesus Hodder and Stoughton,1979.

ምዕራፍ ዘጠኝ

የትንሳኤ ኃይል

«ከሁሉ የሚበልጥ የኃይሉ ታላቅነት ምን እንደሆነ ታውቁ ዘንድ . . . ክርስቶስንም ከሙታን ሲያስነሳው ክላላቅ ነትና ከስልጣንም ከኃይልና ከኔት ነትም ሁሉ በላይና በዚህ ዓለም ብቻ ሳይሆን ነገር ግን ሊመጣ ባለው ዓለም ደግሞ ከሚጠራው ስም ሁሉ በላይ በስማያዊ ሥፍራ ሲያስቀምጠው» (ኤፌ 1:18-20)

ብዙዎቻችን ትንሳኤ ከዕለት ኑሮአችን ርቆ ወደፊት የሚገለፅ ክስተት አድርገን ነው የምናየው። በምዕራቡ ቤተክርስቲያን ትንሳኤ በዓመት አንድ ጊዜ እንደ አደዋ ድል የሚነገር ታሪክ ሊሆን ምንም አልቀረውም። ነገር ግን በታሪክ የተረጋ ገጠው የክርስቶስ ኢየሱስ ሞትና ትንሳኤ ታሪክ ብቻ አይደለም። በዓለም መጨረሻ (ዓለም መጨረሻ አላት ብለው ለሚያምኑ) የሚገለጥ ምስጢር ብቻም አይደለም። የክርስቶስ ትንሳኤ ዛሬ በግል ሕይወታችን በእርሱ ለምናምን የሚያደርገው ለውጥ አለ። ያ ለውጥ በሕይወታችን ካልተከሰተ የትንሳኤው ምስክርነት መሆን አንችልም። እንደ ቴዎድሮስ፤ እንደ ዮሐንስ፤ እንደ ምኒሊክ ስለ ክርስቶስ በታሪክ ልናውራ እንችላለን። የትንሳኤው ኃይል ሕይወታችንን ካልለወጠውና

በዕለት ተግባራችንና ባህሪያችን ላይ ልዩነት ካላሳየ ገና የትንሳኤውን ኃይል አልቀመስንም። የሚከተሉትን ነጥቦች ደግሞ እንመልከት፤

1. የትንሳኤ መንፈሳዊ ኃይል ነው።

ሐዋርያው እውሎስ በኤፌሶን 1:19-20 የሚጻፉት ፀሎት ወደፊት መንግስተሰማያት ቅዱሳን እንዲገቡ መግለጹ አይደለም። የጂሆቭ ምስክሮች እንደሚሉት ቁጥሩ (ኮታው) ሳይሞላ ማመልከቻ ማስገባቱም አይደለም። ክርስቶስ ከሞት በመነሳቱ በዚህ ምድር መኖር ስለሚገባን ሕይወት ነው። እግዚአብሔርን በማወቅ የጥበብና የመገለጥ መንፈስ እንዲበዛላቸው፤ የልባቸው አይኖች እንዲበሩ፤ የኃይሉን ታላቅነት በቅዱሳን ዘንድ ያለውን የርስት ክብር፤ የኤፌሶን ክርስቲያኖች እንዲያውቁ ይጸልያል። ይህ ሁሉ ደግሞ ከክርስቶስ ትንሳኤ ጋር እንደተያያዘ ይነግራቸዋል።

ዳግም ተወልደን የእግዚአብሔር ልጆች ተብላን ለመጠራትና ኃጢአትን አሸንፈን ለመኖር የቻልነው ክርስቶስ ከሞት ስለተነሳ ነው። ስለዚህ ከኢፕሮስ ጋር «ኢየሱስ ክርስቶስ ከሙታን በመነሳቱ ለሕያው ተስፋና ለማይጠፋ እድፈትም ለሌለበት ለማያልፍም ርስት እንደ ምህረቱ ብዛት ሁለተኛ የወለደን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አምላክና አባት ይባረክ» (1ኛ ኢፕ 1:3) ልንል ይገባናል። ጌታ ከሞት ባይነሳ ኑሮ እኛም በሥጋና በነፍስ ሙታን ሆነን እንቀር ነበር። ዳግም ያልተወለደ፤ በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ አዲስ ፍጥረት ያልሆነ ለመንፈሳዊ ነገር ስሜት የሌለው በድን ነው። እውሎስ ይህንን አረጋግጦ ይነግረናል።

«በበደላችሁና በኃጢአታችሁ ሙታን ነበራችሁ በእነርሱም በዚህ ዓለም እንዳለው ኑሮ የማይታዘዙትም ልጆች ላይ አሁን ለሚለራው መንፈስ አለቃ እንደሆነው በአየር ላይ ሥልጣን እንዳለው አለቃ ፈቃድ በፊት ተመላለሳችሁባቸው። በእነዚህም ልጆች መካከል እኛ ሁላችን ደግሞ የሥጋችንና የልቦናችን ፈቃድ እያደረግን በሥጋችን ምኞት በፊት እንኖር ነበርን። እንደ ሌሎችም ደግሞ ከፍጥረታችን የቁጣ ልጆች ነበርን፤ ነገር ግን እግዚአብሔር በምህረቱ ባለጣጋ ስለሆነ ከወደደን ከትልቅ ፍቅሩ የተነሳ በበደላችን ሙታን እንኳ በሆንን ጊዜ ከክርስቶስ ጋር

ሕይወት ሰጠን በፀጋ ድናቸዳልና በሚመጡት ዘመናትም በክርስቶስ ኢየሱስ ለእኛ ባለው ቸርነት ከሁሉ የሚበልጠውን የፀጋውን ባለጠግነት ያሳይ ዘንድ ከእርሱ ጋር አስነሳን በክርስቶስ ኢየሱስም በለማያዊ ሥፍራ ከእርሱ ጋር አስቀመጠን» (ኤፌ 2:1-6)

በበደላችን ሙታን ከተፈጥሮአችንም የቁጣ ልጆች ነበርን። ሼክስፒር እንዳለው ሰው «ቋሚ ትንግርት አይደለም» እስት ገፋሉ እንደ እንፋሎት በኖ የሚጠፋ፣ ከብሩ እንደ እበባ የሚረግፍ፣ በበደሉምውት የሆነ «እኔ ምንኛ ንስቋላ ሰው ነኝ ለእዚህ ሰዎች ከተሰጠ ሰውነት ማን ያድነኛል?» ብሎ የሚጮህ ምስኪን ፍጡር ነው። የትንሳኤ ኃይል ከሕይወቱ ውስጥ ገብቶ ምውት ለሆነው ሕይወቱ ሕይወትን ሲሰጥ ሰው አዲስ ፍጥረት ይሆናል(2ኛ ቆሮ5:17)። ክርስቶስ በአብ ክብር ከሙታን እንደተነሳ እኛም በአዲስ ሕይወት እንድንመላለስ እግዚአብሔር አድርጓል።(ሮሜ 6:4)

2ኛ የትንሳኤ ኃይል በአዕምሮአችን ይገለጣል።

በአዲስ ሕይወት ለመመላለስ አዲስ የሆነ እስተሳሰብ አስፈላጊ ነው። ለዚህ ነው በአዲስ ኪዳን «አሮጌውን ሰው ስለማለወገድና አዲሱን ሰው ስለመልበስ» የሚናገረው። የትንሳኤ ኃይል አስተሳሰባችንና አመለካከታችንን ካለወጠ ክርስቶስን እንደሚገባ ማወቅ አንችልም። ከሙታን መሐከል ተነስቶ ከክርስቶስ ጋር ሕያው የሆነ ሁሉ ሊሻ የሚገባው በእግዚአብሔር ዘንድ ያለውን ነው። ንስር ከፍ ብሎ መብረሩን ትቶ እንደ አይጥ ቢርመሰመስ ንስርነቱን እንጠራጠራለን። ከክርስቶስ ጋር ህያው የሆነም ለሞተ ነገር እራሱን ቢያስገዛ ሕያውነቱ ጥያቄ ምልክት ይኖርበታል።

«እንግዲህ ከክርስቶስ ጋር ከተነሳችሁ ክርስቶስ በእግዚአብሔር ቀኝ ተቀምጦ ባለበት ያለውን እሹ፣ በላይ ያለውን አለቡ እንጂ በምድር ያለውን አይደለም»(ቆላ3:1-2)። በትንሳኤ ኃይል አዕምሮአችን የእግዚአብሔርን ፈቃድና ሃሳብ እንዲያደርግ ታድሏል (ሮሜ 12:1-2)። የእግዚአብሔርን ነገርና የሳሰምን ነገር ከሞት የተነሳ ክርስትያን እኩል መወደድ አይችልም። በባሌ ገባ በተማርኩበት ትምህርት ቤት ፊት ለፊት ሻይ ቤት የነበረው አውሎ የሚባል ሰው ነበር። ደህና የነበረው ሰው መጮህ ብቻውን እያወራ መሄድ ሥራውንና ቤተሰቡን ችላ ማለትና መጠጣት ጀመረ። በእምነታችን ምክንያት የታሰርንበት ፖሊስ ጣቢያ ቧት ቧት እየመጣ ምግብ ስጡኝ እያለ ይጠይቀን ነበር። ብዙዎቻችን ጋሽ አውሎ

የለየለት ለካራም ይሁን የለየለት እብድ መለየት ተቸግረን ስለነበር «ጋሽ አውሎ አንተ ለመሆኑ እብድ ነህ ለካራም አልኩት» እርሱም «በሁለት ፈረስ በአንድ ጊዜ የሚጋልብ ማንን አይተሃል? እባክህ የምበሳውን ሰጠኝ» አለኝ። የጋሽ አውሎ መልስ ለሕይወቱ እስካሁን ድረስ ትምህርት ሆኖኛል። ለሁለት ጌታ ተገዝቶ መኖር አይቻልም። የትንሳኤ ኃይል አዕምሮአችን በእግዚአብሔር ነገር እንዲያዝ ያደርገዋል። ለዚህ ነው በሀገራችን ሃኪሙም፣ ነጋዴውም፣ እስተማሪውም፣ ተማሪውም፣ ወታደሩም፣ ገበሬውም፣ ፓይለቱም ሾፊሩም፣ ወንዱም ሴቱም እንደተሰጠው ፀጋ መጠን ለእግዚአብሔር ሥራ ቢደክም የምናየው። እንደ ቀበሌ በጡርንባ ሳይጠራ፣ ደምዝ ሳይ ከፈለው፣ እየታሰረና እየተደበደበ የእግዚአብሔር ሕዝብ ወንጌልን ሲያስፋፋ የቆየው። ከክርስቶስ ጋር ከሙታን በመነሳቱ ነፍሱ አጥብቃ ሰማያዊውን «መንፈሳዊውን» ነገር ስለምትሻ ነው።

የሙታን ትንሳኤዎች ቅደም ተከተል

ትንሳኤ በእግዚአብሔር ቅዱስ ቃል አሳማ ውስጥ ትልቅ ሥፍራ ቢኖረውም የሞተ ሁሉ በአንድ ጊዜ አይነሳም። የሐንስ «በመቃብር ያሉቱ ሁሉ ድምፁን የሚለሙበት ጊዜ ይመጣል። መልካምም ያደረጉ ለሕይወት ትንሳኤ ከቶም ያደረጉ ለፍርድ ትንሳኤ ይወጣሉና በዚህ አትደነቁ» (የሐንስ 5:28-29) በማለት ዕፎዋል። ስለመጨረሻው ሁኔታ (Escathology) ያጡ ሰዎች እንደሚሉት በሕይወት ትንሳኤና በፍርድ ትንሳኤ መሐከል የአንድ ሺህ ዓመት ልዩነት እንዳለ ይናገራሉ። ሐዋርያው አውሎስ ለሰሙታን ትንሳኤ ቅደም ተከተል ሲናገር፡-«ሁሉ በአዳም እንደሚሞቱ፣ ሁሉ በክርስቶስ ሕያዋን ይሆናሉና። ነገር ግን እያንዳንዱ በእራሱ ተራ ይሆናል። 1+ ክርስቶስ እንደ በኩራት ነው። በኋላም በመምጣቱ ለክርስቶስ የሆኑት ናቸው። በኋላም መንግስቱን ለአባቱ አሳልፎ በሰጠ ጊዜ ፍፃሜ ይሆናል። (1ኛ ቆሮ 15:22-24) እነዚህን ተራ በተራ እንመለከታለን።

የክርስቶስ ኢየሱስ ትንሳኤ

በአዲስ ኪዳን ብቻ ሳይሆን በብሉይ ኪዳንም የሞቱ ሰዎች እንደተነሱ በ1ኛ ነገስት17:17-24፣ በ2ኛ ነገ 13:21 ተጽፎ እናገኛለን። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስም በዚህ ምድር በነበረው የአገልግሎት ዘመኑ ሙታንን አስነስቷል። (ሉቃ7:12-15)

የኢያሊርስን ልጅ አስነስቷል። ዮሐ11:41-44፤ ማቴ11:5 ሌሎችንም አስነስቷል። ማቴ11:5። እነዚህ ሁሉ ግን ተመልሰው ሞተዋል።

ክርስቶስ ኢየሱስ ከሙታን በኩር <1ኛ ቆሮ. 15:12-20> የሆነው ተመልሶ ሞትን ላይቀምስ በመጀመሪያ ከሙታን መሐከል ሕያው ሆኖ ስለተነሳ ነው። «ክርስቶስ ከሙታን ተነስቶ ወደፊት እንዳይሞት ሞትም ወደፊት እንዳይገዛው እናውቃለንና» (ሮሜ 8:9) በተመሰጦ ሆኖ ሐዋርያው ዮሐንስ እንደሞተ ሰው ከእግሩ በታች ሲወድቅ ቀኝ እጁን በላዩ ላይ ጥኖ «አትፍራ ፊተኛውና መጨረሻው እኔ ነኝ ሞቼም ነበርሁ እነሆ ከዘላለም እስከ ዘላለም ድረስ ሕያው ነኝ። የሞትና የሲኦልም መከፈቻ አለኝ።» (ራዕ 1:18) በማለት ለዘላለም ሕያው እንደሆነ ጌታ ተናግሯል።

ከሙታን በኩር መሆኑ ክርስቶስ ኢየሱስ በቤተክር ሰቲያንም በሰማይም እንዲከበር አድርጎታል። ከእርሱም በኋላ ከሞት የሚነሱትን ሁሉ ይበልጣቸዋል። «እርሱም የአካሉ ማስት የቤተክርስቲያን ራስ ነው። እርሱም በሁሉ ፊተኛ ይሆን ዘንድ መጀመሪያ ከሙታንም በኩር ነው።» (ቆላ 1:18፤ ራዕ1:5) እርሱ ከሞት በመነሳቱ ለሌሎችም ህያዋን መሆን ምክንያት ሆነ። «እኔ ሕያው ነኝና እናንተ ደግሞ ሕያዋን ትሆናላችሁ» (ዮሐ14:19) የሚለውን ቃሉንም ፈፀመ።

የአማኞች ትንሳኤ <በክርስቶስ የሆኑት>

ይህ ትንሳኤ የሚፈፀመው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ሲመጣ ነው። <1ኛቆሮ 13:23>። ይህ ትንሳኤ በአዲስ ኪዳን በተለያዩ መንገድ ተጠቅሷል። የመጀመሪያው ትንሳኤ (ራዕ 20:6)፤ የፃድቃን ትንሳኤ ሉቃ 14:14፤ የሕይወት ትንሳኤ ዮሐ 5:29፤ የሚበልጠው ትንሳኤ ዕብ 11:35፤ የሙታን ትንሳኤ ሉቃ 20:35። በዚህ ትንሳኤ ወደ አራት አይነት ሰዎች ከሞት ይነሳሉ።

ሀ. በቤተክርስቲያን ንጥቀት ጊዜ ከሙታን የሚነሱ አሉ።

«ነገር ግን ወንድሞች ሆይ ተስፋ እንደሌላቸው እንደ ሌሎች ደግሞ እንዳታዝኑ አንቀላፍተው ሰላሉት ታውቁ ዘንድ እንወዳለን።» እየሱስ እንደሞተና እንደተነሳ ካመንን እንዲሁም በኢየሱስ ያንቀላቱትን አግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ያመጣቸዋልና። በጌታ ቃል የምንላችሁ ይህ ነውና እኛ ሕያዋን ሆነን ጌታ እስኪ መጣ ድረስ የምንቀር ያንቀላቱትን አንቀድምም ጌታ አራሱ በትዕዛዝ በመላዕክትም አለቃ ድምፅ በአግዚአብሔር መለከት ከሰማይ ይወርዳልና

በክርስቶስም የሞቱ አስቀድመው ይነሳሉ። ከዚያም በኋላ እኛ ሕያዋን ሆነን የምንቀረው ጌታን በአየር ለመቀበል ከእነርሱ ጋር በደመና እንጠቃለን። <1ኛ ተስሎንቄ 4:13-17>

ሲ. በሰባቱ የመከራ ዘመን አጋማሽ ላይ ሁለቱ ምስክሮች ይነጠቃሉ እነዚህ ምስክሮች በሙሴና በኤልያስ መንፈስ የመጀመርያውን አጋማሽ 3.5 ወንጌልን የሚለብኩ ናቸው <ራእ 14:4-12>

ሐ. በሰባቱ የመከራው ዘመን መጨረሻ ላይ ሁለት አይነት ሰዎች ከሞት ይነሳሉ። የብሉይ ኪዳን ቅዱሳንና <ዳንኤ 12:1-2፤ ኢሳ 26:19-21> እና በሰባቱ የመከራ ዘመን የተገደሉ ሰማዕታት <ራዕ 7:4፤ 20:4>

ሐዋርያው ዮሐንስ ይህንን ፊተኛው ትንሳኤ ይለዋል። ለለዚህም ትንሳኤ ሲጽፍ «በፊተኛው ትንሳኤ ዕድል ያለው ብፁዕና ቅዱስ ነው። ሁለተኛው ሞት በእነርሱ ላይ ስልጣን የለውም። ዳሩ ግን የአግዚአብሔርና የክርስቶስ ካህናት ይሆናሉ። ከእርሱም ጋር ሺሕ ዓመት ይነግሳሉ <ራዕ 20:6> ይላል። እኛ ሺህ ዓመት ስንነግስ ሰይጣን ለሺህ ዓመት ይታሠራል። እኛ የበጉን ሠርግ ስንበላ ከክርስቶስ ውጭ የሞቱት ያለቅሰሉ ጥርላቸውንም ያፋጫሉ። እውነትም በፊተኛው ትንሳኤ ዕድል ያለው ብፁዕ ነው።»

የመጨረሻው ትንሳኤ

ይህ ትንሳኤ በራዕይ 20:11-14 የተጠቀለው ትንሳኤ ነው። በሕይወት መጽሐፍ ያልተገኘ በሙሉ በእሳት ባህር ውስጥ ለመጣል ከሞት የሚነሳበት ትንሳኤ ነው። ጌታ ለዚህ ነው ደቀ መዛሙርትን «መናፍሰት ስለተገዙላችሁ ደስ አይበላችሁ ሰማችሁ ግን በሕይወት መጽሐፍ ስለተፃፈ ደስ ይበላችሁ» (ሉቃ 10:20) ያለው። በሕይወት መጽሐፍ የተፃፉ ሁሉ ከጌታ ጋር ለዘላለም ስለሚኖሩ ነው።

የመጨረሻው ትንሳኤ የአመፀኞች ትንሳኤ (ሐዋ 24:15)፤ የፍርድ ትንሳኤ (ዮሐ 5:29) በመባል ይታወቃል። በዚህ ትንሳኤ የኃጢያትን ይቅርታ ላያገኙ የሞቱ ሁሉ ይነሣሉ <ራዕ 19:20፤ 20:10>። ከሞት ከተነሱ በኋላ የሚያገኙትን ፍርድ በለፈው በሚቀጥለው ምዕራፍ እንመሰክታለን።

በአጭሩ ትንሳኤን ለክርስቲና እምነታችን ምን ያህል አስፈላጊ ዶክትሪን እንደሆነ ላላችሁ ሞክራለሁ። የዚህ መጽሐፍ ዓላማ ስለ ትንሳኤ ብቻ ለመፃፍ ስላልሆነ ሃሳቤን በዚህ መግታት

ግድ ሆኖብኛል። በጥናትም፣ በሕይወትና በአገልግሎትም የኋላችንን አየተውን ወደፊት ያለውን ለመያዝ እጃችንን እንዘርጋ ከአውሎሰ ጋር «አርሱንና የትንሳኤውን ኃይል እንዳውቅ በመከ ራውም እንድካፈል፤ ወደ መታንም ትንሳኤ ልደርሰ ቢሆንልኝ በሞቱ እንድመለለው አመኛለሁ» (ፈሊ. 3+11) ለማለት የምንበቃ ደቀመዛሙርት እንድንሆን ጌታ ፀጋውን ያብዛልን። ትንሳኤ የኑሮአችንና የሩጫችን ግብ ይሁን። «ትንሳኤና ሕይወት እኔ ነኝ የሚያምንብኝ ቢሞት እንኳ ሕያው ይሆናል። ሕያው የሆነ የሚያምንብኝም ሁሉ ለበለአለም አይሞትም።» (ዮሐ 11+25-28)፤ የሚለውን የጌታ ቃል እያለብን እንኑር።

ዋቢ መጻሕፍት

1. Ladd , George E. The Blessed Hope. Grand Rapids, Eerdmans, 1956.
2. Sauer , Erich, The Triumph of the Crucified. Grand Rapids, Eerdmans, 1952.
3. Snowden, Janes H. The coming of the lord. New York : Macmillan, 1919.
4. Hocking, william Ernest, Meaning of Immortality in Human Experience. New york < Harpe 1957.>

ምዕራፍ አሥር

መለኮታዊ ፍርድ

እስፒናዛ <1832-77>፤ ካርልማርክስ <1818>፤ ሴግመንድ ፍሮይድ <1856>፤ ዴካርት፤ ሮሱ፤ ኒቼ፤ የሚባሉት ፈላስፋዎች ከተነሱበት ጊዜ ጀምሮ የዕብራውያን አምላክ የተለያየ ባሕሪ፤ ቅርፅና ይዘት ተሰጥቶታል። ከተሰጠውም የተዛባ መልክ እንዲ ፍርድን የሚመለከት ነው። እነዚህ ሰዎች የፈጣሩት እግዚአብሔር አያት የልጅ ልጁን እንደሚንከባከብ ሁልጊዜ በፍቅርና በምህረት የሚያለታምም አምላክ ነው። ለአንዳንዶችም እግዚአብሔር በሰው ላይ ሥልጣን ያለውና የሚፈርድ አምላክ ላይሆን ሰው ሊመራ ምረውና ሊፈርድበት የሚችል አምላክ ነው።

የመጽሐፍ ቅዱስ አምላክ ግን ከሕይወት «ሀሁ» ጀምሮ እስካሁን ድረስ ወደፊትም፤ በምህረትና በቅን ፍርድ የታወቀና የሚታወቅም ነው። የዳሪዊን ደቀመዛሙርት እንደሚሉት ላይሆን እግዚአብሔር የመጀመሪያዎችን ሰዎች አዳምና ሄዋንን ፈጣሪ። የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ ሲጥሱ በኤደን ገነት ፍርድን ሰጣቸው <ዘፍ. 2+16-17>፤ 3+1-24> የእግዚአብሔር ጓደኛ ተብሎ የሚጠራው አብርሃም ዳኝነቱ ስለተሰማማው እግዚአብሔርን «የምድር ሁሉ ፈራጅ» <ዘፍ 18+25> ይለዋል። የነብያትና የሐዋርያት ትንቢት፤ የታሪክ እሩጫና የሰልጣኔ ምጥቀት ሁሉ የሚያቆመው በእግዚአብሔር የፍርድ ወንበር ፊት ነው። ባለ ራዕዩ ዮሐንስ ስለዚህ ነገር ሲፅፍ «የፍርዱ ሰዓት ደርሶአልና እግዚአብሔርን ፍሩ ከብርንም ለጡት።» ይላል <ራዕ 14+7>።

ሐዋርያት ስለ ፅድቅና ኩነቷ፤ ስለፍርድም ሲያለተምሩ ጥበበኞቹ ግሪኮች አማልክት በሰው ላይ አይፈርዱም ብለው ያለተምሩ ነበር። ለዚህ ነው አውሎሰ በኦቴንስ «እግዚአብሔር ያለማወቅን ወሬት አሳልፎ አሁን በየቦታቸው ንለህ ይገዡ። ዘንድ ሰውን ሁሉ ያዛል፤ ቀን ቀጥሮአልና በዚያም ቀን ባዘጋጀው ሰው እጅ በዓለሙ ላይ በፅድቅ ሊፈርድ አለው።» <ሐዋ 17+30-31> ያለው። ምንም እንኳ ሰው ከአዕምሮው እውቀትና ከልቡ ትዕቢት የተነሳ እራሱን አምላክ ለማድረግ እየጣረ የእግዚአብሔር ቅን ፍርድ እንደማይኖር አድርጎ ቢመላለስም የእግዚአብሔር ቃል መለኮታዊ ፍርድ እንዳለ ይነግረናል። « . . . በበጎ ሥራ በመፅናት፤ ምሥጋናንና ከብርን

የማይጠፋንም ሕይወት ለሚፈልጉ የዘላለምን ሕይወት ይሰጣቸዋል። ለዓመፃ በሚታዘዙ እንጂ ለእውነት በማይታዘዙትና በአመፀኞች ላይ ግን ቁጣና መቅሰፍት ይሆንባቸዋል። . . . እግዚአብሔር ለሰው ፊት አያዳለምና።» (ሮሜ 2:2-11)። አንድ ቀን የተዛባው የዚህ ዓለም ፍርድ በመለኮታዊ ፍርድ ይስተካከላል። (ሉቃ 16:25) ለውም ለሰራው ሥራ ተገቢውን ዋጋ ይቀበላል። (ማቴ25:40)። እግዚአብሔር በሚያምኑበትም ሆነ በማያምኑበት ፊቱን ከቅን ፍርድ (Justice) ዘወር እንዳደረገ ዳኛ ተደርጎ ሲቆጠር ደስ አይለውም። «እግዚአብሔርን በቃላትሁ አታከታችሁታል። እናንተም ያታከ ትነው በምንድነው? ብላችኋል። ከቶን የሚያደርግ ሁሉ በእግዚአብሔር ዘንድ መልካም ነው። እርሱም በእነርሱ ደለ ይለዋል። ወይስ የፍርድ አምላክ ወዴት አለ? በማለታችሁ ነው።» (ሚልኪያስ 2:17)።

መለኮታዊ ፍርድ በብሉይ ኪዳን

የእግዚአብሔር ፍርድ በብሉይ ኪዳን በሁለት የዕብራይስጥ ቃላቶች ሻፋት (ግሥ) 175 ጊዜ፣ ሚሽሻት (ለም) 294 ጊዜ ተጠቅሷል። እነዚህ ሁለት ቃላቶች በአጠቃላይ ሲታዩ ያዘሉት ሶስት ሃሳቦች ነው፡

1. ከሃይማኖታዊ አመለካከት አንፃር የሚደረግ በፅድቅና በግዳን አገዛዝ ፍርድን ያመለክታል (1ኛ ሳሙ. 8:5፣ 1ኛ ነገ 3:9፣ መሳ 2:16-18)
2. በሥርዓትና በልማድ የተመሰረተ ፍርድ (አዎፅ 5:21-24)
3. ትክክለኛ የሆነውን ወገን የሚለይ (ዘፀ18:16) እንዲሁም መልካሙንና ክፉውን የሚለይ ፍርድ ነው። (1ኛ ነገ 3:9)

በብሉይ ኪዳን የመፍረድ ሥልጣን የተሰጣቸው ለዎች በእግዚአብሔር መለኮታዊ ፈቃድና ትዕዛዝ መልካሙንና ክፉውን እየለዩ እንዲፈርዱ ነው። ትክክለኛና እውነተኛ የሆነውን ነገር ለመካሰና አጥፊውን ለመቅጣት ነው። በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ (ማለትም ራሱ ያስነሳቸውንና የመረጣቸውን በመጠቀም) እግዚአብሔር በሕዝቡ ላይ ይፈርድ ነበር።

መለኮታዊ ፍርድ በአዲስ ኪዳን

በአዲስ ኪዳን ሶስት የግሪክ ቃላቶች ኅልተው ይታያሉ።

1. ኪሪኖ፡- ይህ ቃል እንደ መለየት፣ መቀበል፣ መኮነንና መወሰን ስቃለ መጠይቅ ማቅረብ ተደርጎ ቀርቧል።
2. ኪሪሲስ፡- ነገሮችን የማጣሪያና የመመዘኛ ጊዜ ነው።
3. ኪሪማ፡- መበየን። መፍረድ ማለት ነው።

በአዲስ ኪዳን የተፃፉት መለኮታዊ ፍርድን የሚያመለክቱ የግሪክ ቃላቶች እነዚህ ብቻ ናቸው ማለት አይደለም። እነዚህ ቃላቶች በተደጋጋሚ ተጠቅሰዋል። የተጠቀሱበትም ምክንያት ፍርድን ለመግለፅ የተሻሉ ሆነው ስለተገኙ ነው።

የመለኮታዊ ፍርድ አይነቶች

ሁለት አይነት መለኮታዊ የፍርድ አይነቶች አሉ።

1. ጊዜያዊ ፍርድ፡-

- እግዚአብሔር፣ ግብፅ እስራኤልን በባርነት ስለገዛ ቀጥቶታል (ዘፀ 15:14፣12+2)።

- እስራኤል በአመፅ ከአምላኩ ዘወር ሲል ሁልጊዜ ጊዜያዊ ቅጣትን ያገኘ ነበር (ዘዳ 32:36)።

2. የዘላለም ፍርድ (ፅብ 6:2)።

እግዚአብሔር በማይመረመረው ጥበብ፣ በዘላለማዊ እውቀትና ኃይሉ በሰዎች ላይ የሚሰጠው ፍርድ ነው። ስለዚህ የዘላለም ፍርድ ጌታ ሊናገር «የሚጥለኝ ቃሌንም የማይቀበለው እርሱ የሚፈርድበት አለው። እኔ የተናገርኩት ቃል እርሱ በመጪ ረሻው ይፈረድበታል» (ዮሐንስ 12:48)።²

በጊዜያዊ ፍርድ ሰዎች ፅድቅን ይማሩና እርሱንም ይፈሩ ዘንድ እግዚአብሔር ከቶ አድራጊዎችን ይቀጣል። ኢላያስ፡-«ፍርድህን ባደረግህ ጊዜ በዓለም የሚኖሩ ፅድቅን ይማራሉና ነፍሴ በሌሊት ትናፍቅሃለች መንፈሴም በውሰጤ ወደ አንተ ትገሰግላለች» (26:9) ይላል። ሰው በስልጣን ወንበር ላይ ሲቀመጥ ብዙ ጊዜ ክራሱ በላይ

ማንም ያለ አይመስለውም። እግዚአብሔር ፍርድን ሲያደርግ ግን አሳሪው ይታሰራል፤ አሳዳጁ ይሰደዳል፤ የተናቀው ከብሮ የከበረው ይናቃል፤ ያጣው እግኞቱ ያገኘው ያጣል። በዚህን ጊዜ አስተዋይ የእግዚአብሔርን ፅድቅ ይማራል።

እግዚአብሔር በማያምኑት ላይ ብቻ ሳይሆን አምነው በቤተክርስቲያን ውስጥ እየተመላለሱ በሚያቃሉትም ላይ ፍርድ ይሰጣል። <1ኛ ቆሮ 11:30-32፤ የሐናንያና የሰሊራ ሀገራት <ሐዋ 5:1-11>።

የፍርድ ምክንያቶች

የዘላለም ፍርድ ዋናው ምክንያት ሰዎች ለሰሩት ሥራ በግል ዋጋቸውን እንዲቀበሉ ነው። ይህም የዘላለም ፍርድ የሚካሄደው ነው።

1. ቁልጭ ብለው በታወቁና በተገለጡ ማስረጃዎች መሰረት ላይ ነው። በዚህ ዓይነት ፈራጅ ፊት እውሉስ እንደሚናገር የእያንዳንዱ ሥራ ይገለጣል። <1ኛ ቆሮ 3:13፤ 4:15>። ያደረግነውን ሁሉ ለምን? እንዴት? የት? እንዳደረግን የሚያውቀው ኢየሱስ፤ «ስለሰውም ማንም ሊነግረው የማያስፈልግ» ጌታ ለሰዎች እንደ ስራቸው ይከፍላል።
2. በማያዳላ ሚዛን ሥራችን ተመዝና ነው <ዳንኤል 5:27፤ ሉቃ 12: 47-49>።
3. የዘራውን ግጭድ ስላለብን ነው <ገላ8:7፤ 2ኛ ቆሮ 5:10>።

መለኮታዊ ፍርድ ያስፈለገበት ምክንያቶች

1. የሰው ተፈጥሮ ግብረገባዊ ስለሆነ (The moral nature of man) ነው።

በዚህ ዓለም ካሉ ፍጥረታት በክፉና በደግ፤ በጥፋና በመጥፎ መሐከል ምርጫ እድርጎች የሚኖር ፍጡር ሰው ብቻ ነው። ምርጫ ማድረግ ብቻ ሳይሆን በመወሰንም የሚኖር ፍጡር ሰው ብቻ ነው። እንደ አይሁዶች ሕግ የሌላቸው አሕዛብ እንኳ የህሊና ሕግ አላቸው። «ሕግ የሌላቸው አሕዛብ ከባሕሪያቸው የሕግን ትዕዛዝ ሲያደርጉ እነዚያ ሕግ ባይኖራቸው እንኳ ለራሳቸው ሕግ ናቸውና» እነርሱም ህሊናቸው ሲመሰክርላቸው አሳባቸውም እርስ በእርሳቸው ሲካሰስ ወይም ሲያመካኝ በልባቸው የተፃፈውን የህግ ስራ ያሳያሉ <ሮሜ

2:14-15>። ሰው ለማድረግና ላለማድረግ ፈቃድና እውቀት አለው። ይህም የሞራል ሕግ እንዲኖረው አድርጎታል። የሰው የሞራል ሕግ ፍፁም (absolute) የሆነው የእግዚአብሔር ሕግ እንዲጻገው ያስፈልጋል።

2. ሰው የማለብ ችሎታ ያለው ፍጡር ስለሆነ ነው።

የተለያዩ ፍልስፍናዎችንና ሃይማኖቶችን ነድፈው ለዎች እንዲከተሉአቸውና እንዲያምኑባቸው ያደረጉ ሰዎች ሁሉ በእስተ ሳስባችን ልክ ነን ነው የሚሉት። ካርል ማርክስ፤ ሂትለር፤ ኢድያሚን፤ ኮንፈሸስ ወ.ዘ.ተ. ሁሉም ያደረጉትን ነገር በእስተ ሳስባችን ልክ ነን ብለው ነው። «ሃሳቤ ከአሳባችሁ መንገዴም ከመንገዳችሁ ሰማይ ከምድር እንደሚርቅ እንዲሁ የራቀ ነው <ኢሳ 55:8> ያለ እግዚአብሔር በሰዎች ሃሳብና ተግባር ላይ ሲፈርድ ያስፈልጋል። ከሰው ጥበብ የእርሱ ሞኝነት ይበልጣልና <1ኛ ቆሮ 1:25> «የእንዳንድ ሰዎች ኃጢአት የተገለጠ ነው ፍርድንም ያመለክታል» <1ኛ ጢሞ 5:24>

3. በክርስቶስ ማመን አለማመን ምክንያት ነው።

የእግዚአብሔር ፍርድ ባይኖር የክርስቶስ ሞትና ትንሳኤ ሁሉ ትርጉም አይኖረውም። ክርስቶስ ከሚመጣው ቁጣ የማያድን ከሆነ አዳኝ ነው ብለን ማምሰካችን፤ የጊዜውንም መከራና ነቀፋ መታገላችን ዋጋ አይኖረውም። <1ኛ ተሰሎ. 1:10> ለዚህ ነው ወንጌል «በእርሱ በሚያምን አይፈረድበትም በማያምን ግን በእንዱ በእግዚአብሔር ልጅ ስላላመነ አሁን ተፈርዶበታል» <ዮሐ 3:18> የሚሰው። ከአሁንም ሆነ ከሚመጣው ፍርድ ነፃ ስለሆኑት የእግዚአብሔር ቃል ሲናገር «እንግዲህ በክርስቶስ ኢየሱስ ላሉት አሁን ኮነኔ የለባቸውም» <ሮሜ 8:1> ይላል።

4. ቅዱሳት መጽሐፍት ስለ ፍርድ ቀን ስለሚናገሩ ነው።

እግዚአብሔር ይዋሽ ዘንድ ሰው ስላይደለ ቃሉን ይፈፅም ዘንድ ገድ ነው።

ብሉይ ኪዳን ለለጊታ ቀን ይናገራል ኢዮኤል 2:31-32፤ 3: 7፤ 14፤ 18፤ ለፎንያስ 1:14-18፤ ሚል 3:1-5፤ 4:1-8፤ ዳንኤል 12:1-2

አዲስ ኪዳን፡- ማቴ 10:15፤ 11:22፤ 24፤ 12:36፤ 2ኛ ዲሞ. 2:4፤ 9:3-7፤ 2ኛ ጢሞ 4:1

5. እግዚአብሔር ቅዱስ በመሆኑ ነው።

ነብያት በለ እግዚአብሔር ቅዱስነት ሲናገሩ «ዓይኖቻህ ከፋ እንዳያዩ ንፁሐን ናቸው ጠማምነትንም ትመለከት ዘንድ አትቸልም።» (ዕንባ. 1+13) የዚህንም ሃላብ ዳዊት ሲያረጋግጥ «የኩፋንህ መሰረት ፅድቅና ፍርድ ነው...» መዝ 89:14 ይላል።

እስራኤል እርስ በእርሱ ተበዳድሮ እግዚአብሔር ዝም ባለ ጊዜ ከእነርሱ እንደ አንዱ ቆጠሩት። እግዚአብሔርም ለሃሳ ባቸው ሲመልስ እንደዚህ አለ።

አፍህ ከፋትን እበዛ አንደበትህም ሽንገላን ተበተበ ተቀምጦህ ወንድምህን አማኸው ለእናትህም ልጅ እንቅፋት አኖርህ ይህን አድርገህ ዝም አልሁህ። እኔ እንደ አንተ እሆን ዘንድ ጠረጠርህ እዘልፍሃለሁ በፊት ህም እቆማለሁ። (መዝ (50)+21)

ሐዋርያው ዲዋርሶ በእግዚአብሔር ላይ ስለሚዘብቱ ለዎች መልስ ሲለጥ፤ እግዚአብሔር በትዕግስት ለንስሃና ለምህረት ዕድል ለመስጠት እንጂ የሚደረግ አምላክ ሆኖ አይደለም። በማለት ፅፎዋል (2ኛ ዲዋ 3+3-9)

6. በዚህ ዓለም ትክክለኛ ፍርድና ፍትህ ስለሌለ ነው።

ሐጢያተኞች ከፃድቃን ይልቅ ለምን ኑሮ ይላካላቸዋል? የሚለው የእነ ዕንባቆምና የአላፍ ጥያቄ (ዕንባቆም 1+2-4፤ መዝ (73)) የሚመስለው በዘለለም ፍርድ ብቻ ነው። ይህ ሲገባን እንደ ዳውሎስ «ለእኛም ይገለጥ ዘንድ ካለው ከብር ጋር ሲመዛዘን የአሁኑ ዘመን በቃይ ምንም እንዳይደለ አስባለሁ» (ሮሜ 8+18) እያልን ወደፊት የሚጠብቀንን የፅድቅ ብድራት እያስብን በእምነት እንኖራለን። «ወደፊት የፅድቅ አክሊል ተዘጋጅቶልኛል ይህንም ፃድቅ ፈራጅ የሆነው ጌታ ለእኔ ያስረከባል።» (2ኛ ጢሞ 4+8) እንላለን።

7. የክርስቶስ መሲህነት ነው።

ጌታ ክርስቶስ «ጠላቶቼን ከእግሩ በታች» እስኪያደርግ ድረስ መንገስ ይኖርበታል። (1ኛ ቆሮ 15+25) በአባቱ ቀኝ ይቀመጣል፤ በደመናም ይመለላል (ማቴ. 26+83-84)፤ በአህዛብም ላይ

ይፈርዳል (ማቴ 25+31-40)፤ አሕዛብንም በብረት ዘንግ ይገዛል። (መዝ 2)።

8. የክርስቶስ ሞት ነው።

«አሁን የዚህ ዓለም ፍርድ ደርሶአል፤ አሁን የዚህ ዓለም ገዥ ወደ ውጭ ይጣላል... በምን አይነት ሞት ይሞት ዘንድ እንዳለው ሊያመለከታቸው ይህን ተናገረ» (ዮሐ 12+31+33)። የዚህ ዓለም ፍርድ ኃጢያታችንን በተሸከመው በክርስቶስ እየሱስ ላይ ከወደቀ ኃጢያታቸውን በራሳቸው በተሸከሙት ላይ ደግሞ የዘለለም ፍርድ ይመጣል።

9. የክርስቶስ ትንሳኤ ነው።

ክርስቶስ ከሞት በመነሳቱ እግዚአብሔር «ያለማወቅን» ወራት አስወግዶ በየቦታው ለዎች ንስሃ እንዲገቡ ያዛል» (ሐዋ. 17+30)። ንስሃ ላይገቡ ከእነ ከፋ ሥራቸውና ኃጢያ ታቸው የሚሞቱ ለፍርድ ትንሳኤ ይነሳሉ (ዮሐ 5+22) ። በጌታ የሚሞቱ ሙታን ብፁዓን ናቸው... ከድካማቸው ያርተ ዘንድ ሥራቸው ይከተላቸዋል። (ራዕ 14+13) 3

ላ ኛ ው

ይህ የዘለለም ፍርድ ተብሎ የተጠቀሰው (ዕብ 6+2) በእግዚአብሔር እውቀትና ስልጣን የሚጠራ ፍርድ ነው። እስራኤል የእግዚአብሔርን ዳኝነት ተምሮአል። «በፍርድም አድልኦ አታድርጉ፤ ታላቁን እንደምትስሙ ታናኹንም እንዲሁ ስሙ፤ ፍርድ ለእግዚአብሔር ነውና» (ዘጸ 1+17)። ከእዲህ ኪዳንም የዕብራውያን ክርስቲያኖች የተማሩት አንድ ነገር እግዚአብሔር የሁሉ ዳኛ እንደሆነ ነው (ዕብ 13+23) ስለእግዚአብሔር መልካም ዳኝነትና የፍርድ ችሎታ በሚቀጥሉት ነጥቦች እንመልከት፤

1. ለእግዚአብሔር መፍረድ ከባህሪውና ከችሎታው አንዱ ነው።

ለወፍ መብረር ለአላም በባህር ውስጥ መኖር ከባህሪያቸው እና ከተፈጥሮአቸው አንዱ እንደሆነ ሁሉ ለእግዚአብሔርም መፍረድ ከባህሪው አንዱ ነው። ኢሳያስ «እግዚአብሔር የፍርድ

አምላክ ነውና፤ ስለዚህ እግዚአብሔር ይራራ ላቸው ዘንድ ይታገላል ይምራቸውም ዘንድ ከፍ ከፍ ይላል።» (ኢሳ 30:16)

2. እግዚአብሔር በባህሪውም በፍርድም ፍፁም ነው

የእግዚአብሔር ቃል የእግዚአብሔርን ፍፁምነትና እውነተኛነት ሲገልፅ «እርሱ አምላክ ነው ሥራውም ፍፁም ነው። መንገዱም ሁሉ የቀና ነው። የታመነ አምላክ ከፍትም የሌለበት እርሱ እውነተኛና ቅን ነው።» (ዘጸ 2:4) ይላል። እግዚአብሔር ህግን ይሰጣል፤ ፍርድን ይመዝናል፤ ፍርድን ያስፈፅማል። በፍርድ ቤት ዓለም ይህንን ሁሉ የሚያሟላ ዳኛ ማግኘት አይቻልም። እግዚአብሔር ግን ይቻላል። ኢሳያስ «እግዚአብሔር ፈራሽና ቅን ነው፤ እግዚአብሔር ሕግን ሰጪ ችን ነው፤ እግዚአብሔር ንጉሳችን ነው።» (ኢሳ 33:32) ይላል።

3. በእውነተኛ አምላክነቱ የተረጋገጠለት ነው

«በምድር ላይ የተባረከ በእውነት አምላክ ይባረካል። በምድርም ላይ የማለ በእውነት አምላክ ይምላል።» (ኢሳ 65:16) በእግዚአብሔር ዘንድ አዎን አዎን አይደለም አይደለም ነው። ይዋሽ ዘንድ ሰው አይደለም። አይለዋወጥም።

4. ልዕልናን የተምሳ ነው

«የሁሉ ዳኛ ነው» (ዕብ 12:23) በመላዕክት፤ በሰማይ ታትና በቅዱሳን ላይ ይፈርዳል «እግዚአብሔር ዳኛ ነው ይህንም ያከብራል ይህንም ያዋርዳል» (መዝ 76:7) ከእርሱ በላይ ለአቤቱታ የሚኪድበት ችሎት የለም።

5. ፍርድ ሁሉን በማወቅ ችሎታው ላይ የተመሰረተ ነው።

እግዚአብሔር ጥሩ ዳኛ ለመሆን እከለፎርድ ወይም ሀርኸርድ ዩኒቨርሲቲ ሄዶ ሕግ ማጥፍት አያስፈልገውም። ዓለምንና በውስጧ ያለውን ሲፈጥር ያማከረው ማንም አልነበረም። «የእግዚአብሔርን መንፈስ ያዘዘ ወይስ አማካሪ ሆኖ ያስተማረው ማን ነው? ወይስ ከማን ጋር ተመካከረ? ወይስ ማን መከረው? የፍርድንም መንገድ ማን አስተማረው? እውቀትንስ ማን አስተማረው? የማስተዋልንስ መንገድ ማን

አሳየው?» (ኢሳ 40:13-15)። መልሳችን ማንም ነው። በከላ ለረውን እውቀት አያስተምርምና።

6. የድቅ ፈራጅ ነው።

እግዚአብሔር የድቅ ስለሆነ በፍርድ ለህተት አያደርግም። እንደ አንዳንድ ዳኞች በጠበቃ ችሎታ ወይም በሀላቲኝ ምስክርነት ሀላቡ አይወሰድም፤ ቅን ፍርድም አይዘጋም «የምድር ሁሉ ፈራጅ በቅን ይፈርዳል» (ዘፍ 18:25)፤ «እኔ እግዚአብሔር ፍርድን የምድር ስርዓትንና በደልን የምጠላ ነኝ» (ኢሳ 61:8) ይላል።

7. የሚፈርደው በትዕግስት ነው።

እግዚአብሔር በችኮላ፤ በቂም በቀል፤ የሚፈርድ አምላክ አይደለም። ከቁጣውና ከፍርዱ በፊት ለረዥም ጊዜ ፍቅሩን ምህረቱንና ትዕግስቱን ያሳያል። (መዝ 94:2፤ ያዕ. 5:7፤ 2ኛ ኢፕ3:9) ፍርዱ በትዕግስቱ መጠን ነው።

እነዚህ ከላይ የጠቀስኳቸው መለኮታዊ ባህርያትና ችሎታዎች እግዚአብሔር በደልን የማያይ፤ ግፍንና ስቃይን የማይመለከት ቢመስለን ቀን እንደቆረጠ እንዘንጋ። በጤ ለማየት ሰወረው ሁሉ ወደ ብርሃን የሚወጣበት ጊዜ አለ።

ወሳኝ ዳኛ

በዘለዓለም ፍርድ ጊዜ ውላኔ የሚሰጠው ዳኛ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ለስሆንም በእርሱ ላይ ያሰን አመለካከትና እምነት ለዘለዓለም ልማታችን ወይም ለዘለዓለም ጥፋታችን ወሳኝ ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ ወሳኝ ዳኛ የሚሆንባቸው ምክንያቶች፡-

ስሙሉ ሥልጣን ጋር ለዳኝነት ተሾሞአል።

ጌታ ገና ከመሞቱ በፊት አብ ሁሉን አሳልፎ እንደሰጠው በዮሐ 13:3 ተናግሯል። ከሞት ከተነሳ በኋላ «ሥልጣን ሁሉ በሰማይና በምድር ተሰጠኝ» (ማቴ 28:18) በማለት ክርስቶስ የተቀዳጀውን ከፍተኛ ሥፍራ ለሐዋርያት ነግሯቸዋል። የእግዚአብሔር ቃል ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ወሳኝ ዳኝነት (Mediating gudge) በግልፅ ሲያስረዳ «ሰዎች ሁሉ አብን እንደሚያከብሩት

ወልድን ያዘበሩት ዘንድ፤ «ፍርድን ሁሉ ለወልድ ሰጠው እንጂ አብ በእንድ ሰው እንኳ አይፈርድም» (ዮሐ 5:22) ይላል። ስለዚህ ዳኛው ገብርኤል፤ ሚካኤል፤ ማርያም ወይም አቦ ሳይሆኑ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤ እንኳን መላዕክትና በማዕታት አብና መንፈሳ ቅዱስ አይፈርዱም፤ ፈራጁ ወልድ ነው፤

2. በማይናወጥ ምስክር የፀና ዳኝነት አለው።

ክርስቶስ ኢየሱስ የመጨረሻውን ፍርድ ለመፍረድ በትን ላኤው ኃይልና በሐዋርያት ምስክር ፈራጅነቱን አረጋግጧል። «ለሕዝብም እንድንሰብከና በሕያዋንና በሙታን ሊፈርድ በእግዚአብሔር የተወሰነ እርሱ እንደሆነ እንመስክር ዘንድ እዘዘን» (ሐዋ 10:42) በዚህ ሥፍራ ብቻ ሳይሆን በተደጋጋሚ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ 9ድቅ ፈራጅ እንደሆነ አዲስ ኪዳን ይናገራል። (2ኛ ጢሞ4:8)።

3. ፍፁም ሰውና ፍፁም አምላክ በመሆኑ ወሳኝ ዳኛ ለመሆን በቅጥል።

ኢዮብ እንደ ጊዜ እግዚአብሔርን እንዲህ በማለት ወቅለት ነበር።

«እንድመልሰለት አብረን ወደ ፍርድ እንገባ ዘንድ እርሱ እንደኔ ሰው አይደለም። እኛን በሁለታችን ላይ የሚያደርግ ዳኛ ምነው በተገኘ» (ዓ+32-33)።

እግዚአብሔር ሰውን ይፍጠር እንጂ ሰው መሆን ምን እንደሆነ አያውቀውም አልተለማመደውም። በእኔና በእርሱ መሐ ከል ዳኛ መሆን የሚችል የእኔን ሕይወትና ዓለም እንዲሁም የእግዚአብሔርን የሚያውቅ መሆን አለበት ነው የሚለው። በፈጣሪና በፍጡር መሕከል ገብቶ በሁለቱም ያለውን በማወቅና በመረዳት መዳኘት የሚችል ክርስቶስ ብቻ ነው።

እርሱ እንደ እግዚአብሔር ሁሉን የማወቅ ችሎታ አለው። «የተለወረ የጥበብና የእውቀት መዝገብ ሁሉ በእርሱ ዘንድ ነው ያለው» (ቆላ 2:3)። «እርሱ ሰዎችን ሁሉ ያውቅ ነበረና ማንም ስለሰው ሊመሰክር አያስፈልገውም ነበር. . . ራሱ በሰው ያለውን ያውቅ ነበረና» (ዮሐ 2:24-25)። ክርስቶስ መለኮታዊ ባህርይ አለው። (ዕብ 1:3)። እንደ ሰው ሆኖ በዚህ ምድር ላይ ስለ ኖረ ስለ

ሰው ሁኔታ በደንብ ይገባዋል ያውቃልም። «ከሃጢያት በቀር በነገር ሁሉ እንደእኛ የተፈተነ ነው» (ዕብ 4:15)። ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም ሲመጣ በሥጋና በደም ተካፈለ። የአብርሃምን ዘር ይዞአል እንጂ የያዘው የመላዕክትን አይደለም። (ዕብ 2:16-18)። የመላዕክት ሳይሆን «የሰው ልጅ ስለሆነ ይፈርድ ዘንድ ስልጣን ሰጠው» (ዮሐ 5:27)። «እንድ እግዚአብሔር አለና በእግዚአብሔርና በሰው መካከል ያለው መካከላኛው ደግሞ እንድ አለ። እርሱም ሰው የሆነ ክርስቶስ ኢየሱስ ነው።» (1ኛ ጢሞ 2:5) ሐዋርያት ቢታሰሩም፤ ቢደበደቡም፤ ቢለቀሱና ቢሰጩም እንኳ «መዳን በሌላ በማንም የለም እንድንበት ዘንድ ከስማይ በታች የተሰጠ ሌላ ስም የለምና» (ሐዋ 4:12) ይሉ የነበረው ለዚህ ነው። «የሚያፀድቅ እግዚአብሔር ነው የሚኮንንስ (የሚፈርድ) ማን ነው? የሞተው ይልቁንም ከሙታን የተነሳው በእግዚአብሔር ቀኝ ያለው ደግሞ ስለ እኛ የሚማልደው ክርስቶስ ኢየሱስ ነው።» (ሮሜ 8:33-34)።

የዘላለም ፍርድ ከፍሎች።

በእብዛኛው ሕብረተሰብ የተለያዩ ጉዳዮች እንደከብ ደታቸው የሚቀርቡበትና የሚበየኑበት ፍርድ ቤቶች አሉ። በእኔ ኃይለስላሴ ዘመነ መንግስት ፍርድ የሚጀምረው ከሰፈር ሽማግሌዎች ነበር። ከዚያም አጥቢያ ፍርድ ቤት፤ ወረዳ ፍርድ ቤት፤ የአውራጃ ፍርድ ቤት፤ ከፍተኛ ፍርድ ቤት፤ የጦር ፍርድ ቤት፤ ጠቅላይ ፍርድ ቤት፤ ዙፋን ችሎት ተብሎ የተከፋፈለ ነበር።

ይህ አይነት የፍርድ ከፍፍል በእግዚአብሔርም የፍርድ አፈፃፀም ውስጥ አለ። እግዚአብሔር የዓለምን ሕዝብ ሁሉ በእንድ የፍርድ ወንበር ፊት አይፈርድበትም። የእግዚአብሔርን ፍርዶች በሙሉ እርግጠኛ ሆኖ በቅደም ተከተል ማቅረብ ያስችላል። በመፅሐፍ ቅዱስ ውስጥ ጎሳ ብለው ከሚታዩት የፍርድ ከፍሎች ወይም አይነቶች አስራ ሁለቱን በአጭሩ እንመለከታለን።

የመስቀል ፍርድ

የመስቀል ፍርድ ከዘላለማዊ ፍርድ አንዱ ነው። (ዮሐ 12:31-33) እግዚአብሔር የኃጢያትን ዋጋና ክስ በመክፈል የከሉን መዝገብ ይዘጋዋል። «ተፈፀመ» (ዮሐ 19:30) የሚለው የመስቀል ቃል ይህንን ያመለክታል። ክርስቶስ «በዓለም ፍፃሜ ራሱን በመለዋት ኃጢያትን ሊሸር ተገልጾአል» (ዕብ 9:26-27)። የመስቀል ፍርድ ሶስት ነገሮችን ይይዛል።

• ሀ. በኃጢአት ለመፍረድ «እግዚአብሔር የገዛ ልጁን በሃጢአትና ሥጋ ምሳሌ በኃጢአት ምክንያት ልኳል» (ሮሜ 8:3)»

• ለ. በተላከው በክርስቶስ ያመኑትም ከእርሱ ጋር በእምነት ተስቅለዋል።
«እንዲሁ ለሁሉ ሞተ እንግዲያስ ሁሉ ሞቱ» (2ኛ ቆሮ 5:14)
«ከክርስቶስ ጋር ተለቅያለሁ እኔ አሁን ሕያው ሆኜ አልኖርም» (ገላ 2:20)»

• ሐ. ይህች ዓለምና የዚች ዓለም ንጉስ ተፈርዶበታል (ዮሐ 13:31-33:18+11)

ው ጤ ቱ ፡-

• ሀ. ክርስቶስ በኃጢአትና ምሳሌ መጥቶ የኃጢአትን ዋጋ በመክ ፈሉ ኃጢአታችንን ከላያችን አሰወገደ (ዮሐ 1: 29: ዕብ 9:26)

• ለ. ዓለምና የዚህ ዓለም ገዢ ስለተፈረደበት በጌታ በሚያምኑት ላይ ለልጣትና ሃሳቡን መፈፀም አይችልም። «እንግዲህ በክርስቶስ ኢየሱስ ላሉት አሁን ኩነኔ የለባቸውም። በክርስቶስ ኢየሱስ ያለው የሕይወት መንፈስ ሕግ ከኃጢአትና ከሞት ሕግ አርነት አውጥቶልናል» (ሮሜ 8:1-2፣ ገላ8:14-15፣ ሮሜ 8:6-7፣ ሮሜ7:6)

ከዚህ ከፍል እንደምንረዳው የእግዚአብሔር ፍርድ ኤግዚቢሽን ነው። የመስቀል ፍርድ የእግዚአብሔርን የፅድቅ ፍርድ ያሳያል። «እርሱንም እግዚአብሔር በእምነት የሚገኝ በደሙም የሆነ ማስተላለፊያ አድርጎ አቆመው፤ ይህም በፈት የተደረገውን ኃጢአት በእግዚአብሔር ችሎታ ስለመተው ፅድቁን ያሳይ ዘንድ ነው» (ሮሜ 3:25) በክርስቶስም ሞት ምክንያት ሰዎች በመደብ፣ በዘርና በጎሳ ሳይሆን በፃድቃንና በኃጢአት ምክንያት ተከፍለዋል (ዮሐ3:14-8)»

2. የአውነተኛ ቤተክርስቲያን ፍርድ»

ይህ ፍርድ የሚፈፀመው በክርስቶስ ፍርድ ወንበር ፊት ነው። (2ኛ ቆሮ 5:10፣ ሮሜ 14:10) የሚፈፀመው በሰማይ ነው። (ራዕ 19:1፣ 7-8)። ይህም የሚሆነው ከቤተክርስቲያን ንጥቀት በኋላ ነው። በዚህ ፍርድ ወንበር ፊት ሁላችን የአገልግሎታችንን ብድራት ከጌታ የምንቀበልበት ነው። ይህ ፍርድ በአማኞች ላይ የሚደረግ ፍርድ ስለሆነ ጌታን በማመ ናችንና እርሱን በማገልገላችን

ለከፈለንው መለዋዕት ሙሉ ዋጋ ይከፈለናል (1ኛ ቆሮ 3:10-17፣ 2ኛ ቆሮ 8:10)

3. የመከራው ዘመን ፍርድ

የራዕይ መጽሐፍ የፍርድ መጽሐፍ ነው ብንል የተላላት አለቅያየት አይሆንም። ከምዕ 4-19 ባለው ከፍል ውስጥ እግዚአብሔር በዚች የኃጢአት ዓለም ላይ በተከታተይ የሚለ ጠውን ፍርድ ያሳያል። ለሰ ፍርዱ ዙፋን (ዮሐራዕ 4+2-3፣ 5) ላይ ይናገራል። ለሰት ፍርዶች በዚህ ዓለም ላይ በተከታተይ ሲወርዱ ይታያል። ማህተሞቹ ሲፈቱ የተደረጉ ፍርዶች በዚህ ዓለም ላይ በተከታተይ ሲወርዱ እንመለከታለን። ማህተሞቹ ሲፈቱ የተደረጉ ፍርዶች፣ መለኮቶች ሲነቱ የተፈፀሙ ፍርዶች፣ የለባቱንም መቅለፍቶች ፍርድ በራዕይ መፅሐፍ ተፅፎ እናገኛለን። ስድስተኛው ማኅተም ሲፈታ «ታላቁ የቁጣ ቀን እንደመጣ» ይናገራል። (ራዕ 8:12-17) ለባተኛው መለኮት ሲነቱ «የዓለም መንግስት ለጌታችን ለኢየሱስ ክርስቶስ እንደሆነች እርሱም ከዘለዓለም አበክ ዘለዓለም እንደሚነግሰ » ያውጃል! (ራዕ 11:15-18)። በራዕ 14:7 ላይ «የፍርድ ሰአት ደርሶአልና እግዚአብሔርን ፍሩ ከብርንም ሰጡት » (14:7) የሚል ድምፅ መጣ ለባቱም የቁጣ መቅለፍቶች ተራ በተራ ሲወርዱ እንድ መላክ « አዎን ሁሉን የምትገዛ ጌታ አምላክ ሆይ ፍርዶችህ አውነትና ፅድቅ ናቸው። ብሎ ሲናገር ለማሁት» (ራዕ 18:7) ይላል። ዮሐንስ ሰማይ ተከፍቶ የእግዚአብሔር ልጅ ሲወርድ « የታመነና አውነተኛ እንደሚባል በፅድቅም እንደሚፈርድና እንደ ሚዋጋ » ይናገርለታል።(ራዕ 19-21)»

4. የጋለምታይቱ ፍርድ»

በዮሐንስ ራዕይ ጋለምታ እየተባለች የምትጠራው የሀሰት አማኞችን ተከታዮች በድርጅት አቅፋ የምትይዘው ሃሰተኛይቱ ቤተክርስቲያን ነች። «ጋለምታይቱ» ተብላ የምትጠራው ብዙ ትርጉም ይለጣል። በዚህ ከፍል በግሌ የማምንበትን ትርጉም ነው የሰጠሁት። ጋለምታይቱ የምታገኘው ፍርድ ከሀሳዊ መሊህ በሚደርሰባት ቁጣ ነው። በሰባቱ የመከራ ዘመን አጋማሽ ላይ ሀሰተኛው ክርስቶስ በዚህ ዓለም ያለውን ስልጣን ሲይዝ (ራዕ 17:18-17) በጋለምታይቱ ላይ ይፈርዳል። ፍርዱም ለዘለዓለም ነው። (ራዕ 19:1-3)»

5. የመከራው ዘመን የቅዱሳን ፍርድ»

በባቀ የመከራው ዘመን አልቆ ሃሰተኛው ክርስቶስና ተከታዮቹ ከተደመሰሱ በኋላ በመከራው ዘመን የሞቱ ቅዱሳን ይነሳሉ። (ራዕ 20+4-6) ከሞት ከተነሱ በኋላ «የእግዚአብሔርና የክርስቶስ ካህናት ይሆናሉ ከእርሱም ጋር ይህን ሺህ ዓመት ይነግሳሉ» (ራዕ 20+6) ።

6. የብሉይ ኪዳን ቅዱሳን ፍርድ»

በዚህ ፍርድ ወቅት በብሉይ ኪዳን ጊዜ የሞቱ ቅዱሳን ይነሳሉ (ዳንኤል 12+1-2፤ ኢሳ 28+19-20) እነ አብርሃም ይስሃቅና ያዕቆብ ይገኛሉ። (ማቴ 8+11) «ዳዊትም በዚያ ይኖራል። (ሕዝ 37+24-25) ለእነዚህ ቅዱሳን እራሱን የቻለ ፍርድ ይደረግላቸዋል። (ዳንኤል 12+3፤ ሚል3+16-17)»

7. የእስራኤል ፍርድ»

ከሰባቱ የመከራው ዘመን በፊት፤ በሰባቱ የመከራው ዘመንና የመከራው ዘመን ከማስቀ በፊት በሁኔታዎችና በአስደናቂ ተዓምራቶች ምክንያት እስራኤላውያን ከያሉበት ይሰበሰባሉ። (ማቴ 24+31፤ ሕዝ 37+1-14)። ነገር ግን ሁሉም ከመግባታቸው በፊት፡-

1. በምድረበዳ እግዚአብሔር ይቀጣቸዋል (ሕዝ 20+33-36)።
2. በዚህ ጊዜ እግዚአብሔርን የሚከተሉና በእግዚአብሔር ላይ የሚያምፁ ይለያሉ (ሕዝ 20። 37-39) አመፅኞች ወደ ምድሪቱ መግባት አይፈቀድላቸውም።
3. ፍርዱ አስቃቂ ስለሆነ የሚቋቋመው ማን ይሆን? ብለው ይጠይቃሉ (ሚል3+1-5፤ 4+1-3)።
4. በዚህ የእስራኤል ፍርድ የሕዝቡ አንድ ሶስተኛ /ሲሶ/ ብቻ ይተርፋል። ይህ የሕዝቡ አንድ ሶስተኛ በማቴ 25፤ 1-13 የተጠቀሱትን አምስቱን ደናግሎች ይወክላል የሚሉ አሉ። ፍርዱም ጥራትና ብቃት የሽልማቱንም መሰረት ያሳያል። (ማቴ. 25+14-30)

8. የአሕዛብ ፍርድ»

ከመከራው (ከሰባቱ ዓመት) ዘመን በኋላ (ኢዮኤል 3፤ ማቴ 25+31-46፤ ራዕ 19+11-21) የሚሆን ፍርድ ነው። በመጀመሪያው ሶስት ዓመት ተኩል (3.5) የመከራው ዘመን ሃሰተኛው ክርስቶስ

ኃይሉን ሁሉ በእስራኤል ላይ ያስተባብርና ይነሳል። (ዳንኤል 9+27፤ ራዕ 19+5-7) ከዚያ በኋላ በመሬት (ራዕ 2+1)

በተለይም በኢየሱሳሌም ከተማ ላይ ውግያን ይከፍታል (ዘካ 14+1-2)። በኢየሱሳሌም ላይ ኃይሉን አስተባብሮ ከመነሳቱ በፊት ሀሰተኛው ክርስቶስ «በእራሱ ዋና ከተማ በባቢሎን ላይ ፍርድ ይወርድባታል። (ራዕ18+2-8)። ይህንን ፍርድ ሊያይ በቁጣና በንዴት ለአርማጊዶን ጦርነት ይሰለፋል። (ራዕ 18+12-18)። ጌታም በታላቅ ግርማና ኃይል ተገልጦ ሀሰተኛውን መሲህና ተከታዮቹን ድል በመገባት ወደ አላት ባህር ይጥላቸዋል (ራዕ 19+11-21)። ይህ የአሕዛብ ፍርድ በጎች ከፍተኛ የሚ ለቆበት ነው (ማቴ 25+31-46) ።

9. የጎግ ግንጎግ ፍርድ»

ከሺህ ዓመት መንግስት በኋላ ሰይጣን ከእስራቱ ይፈታል። አሕዛብንም ያስታል። (ራዕ 20+3፤ 7-8) ይህም በነገሱ ክርስቶስ ላይ አመፅን ያስነሳል። (ራዕ 20+8-9) ጥቂቶች ይድናሉ። (ኢሳ 11+9) ብዙዎች ግን በእሳት ይጠፋሉ። (ራዕ 20+9)።

10. የሰይጣን ፍርድ»

ሰይጣን በእግዚአብሔር ላይ በማመፅ ከአምላክ ማደሪያ ወጥቶ «በዚህ ዓለምና በአየር ላይ ስልጣን ነበረው።» (ኤፌ 2+2)። ከዚያ በኋላ በአየር ላይ ስልጣን አጥቶ ወደ ምድር ተጣለ (ራዕ 12+7-12)። ከመሬት ደግሞ ወደ ጥልቅ (ራዕ 20+1-3) ተጣለ። ከጥልቀ ደግሞ ወደ አላት ባህር ተጣለ (ራዕ 20+10፤ ማቴ 25+41)። በፍርዱ ሁሉ ወደታች አያሸቅሉባቸው ቢሄድም ሰይጣን ሥራውንና ህሳቡን አለወጠም (ኢሳ 14+13-14)

11. የመላእክት ፍርድ»

«ሰይጣን ከወደቀበት ጊዜ ጀምሮ አብረውት ከላቱት መላእክት ጋር በዘላለም እስራት በታች አስከ ታላቁ ቀን ድረስ ከወልማ በታች ተጠብቀዋል» (ይሁዳ 6፤ 2ኛ ኢጥ2+4 ሌሎች በሰይጣን ትዕዛዝ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመቃወምና ቅዱሳንን ለመዋጋት በሥራ ላይ ናቸው (ማቴ 12+24-27)፤ ኤፌ 2+2-3፤ 6+11-12) በመወረሻው ግን የወደቁት መላእክትና ሰይጣን በአላት ባህር ይጣላሉ። (1ኛ ቶሮ 8+3፤ ራዕ 20+10፤ ማቴ. 25+41)።

12. የነጭ ዙፋን ፍርድ

ከዚህ ዓመት በኋላ ያላመነ ሰው ሁሉ ይዋቃል (ራዕ. 20+9)። የጥቁ በሙሉ ለሁለተኛው ዋትና ፍርድ ከነ ሰውነ ታቸው ከሙታን ይነሳሉ። ይህም የመጨረሻው ትንሳኤ ነው። (1ኛ ቅር 15+24፤ ራዕ. 20+5) ይህም የከፋዎች ትንሳኤ ነው። (ራዕ. 24+16)። ከፋ ያደረጉ (ዮሐ. 6+29) ለአፍሪትና ለዘለአለም ጉስቁልና ከሞት ይነሳሉ (ዳንኤል 12+2) *8

የታላቁ ነጭ ዙፋን ፍርድ በጣም አስፈሪ ስለሆነ ሰማይና ምድር ከእግዚአብሔር ፊት ይሸሻሉ። (ራዕ. 20+11) መጥፋ ታቸውንም ለማረጋገጥ የሙታን ስም በህይወት መጽሐፍ ሁሉ ይፈሰጋል። (ራዕ. 20+ 12-16)። በዚህ የነጭ ዙፋን ፍርድ ሲከሰት የእሳት ባህር በአንድ ላይ ይሆናሉ። (ራዕ. 20+14-16)። ከዚህ ፍርድ በኋላ ሙታን፤ ሰይጣን፤ ከሳታመላክትና ከአጋንንት ጋር በአንድ ላይ ይሆናሉ። (ራዕ. 20+10+16፤ 21+6፤ ማቴ 25+ 41፤ ሉቃ 8+30-31) ይህ ሁለተኛው ዋት ነው። በዚህ የእሳት ባህር ትሎቹ እያንቀሳቀሱም እሳቱም ለዘላለም አይጠፋም። (ይሁዳ 7፤ ማር. 9+47-48) ሰሚንከራተቱት ድትድት ጨለማ ይጠብቃቸዋል።

ከፍርድ በኋላ

በመፅሐፍ ቅዱስ ውስጥ አሁን ከምናየው ዓለም በኋላ የሚመጣው ዘላለማዊ መኖሪያችን ምን እንደሚመስልና እንዴት እንደሚዘጋጅ ሰፊ ማብራሪያ ባይሰጥም፤ በቂ የሆኑ መልዕክቶች አሉት። እነዚህን መልዕክቶች በሶስት ክፍልን እንመሰክታቸዋለን።

1. ዘላለማዊ አዲስ ሰማይና ምድር።

በተፈጥሮ ላይ ሰውጥ ይታያል። ስለዚህም ሰውጥ የሕንብ ሲናገር «አዲስ ሰማይና አዲስ ምድርን አየሁ። ፊተኛው ሰማይና ፊተኛው ምድር አልፈዋልና» (ራዕ. 21+1)። ይህ መገለጥ (በራዕ. 20+11) ላይ ከተጠቀሰው «ሰማይና ምድር በነጭ ዙፋን ላይ ከተቀመጠው ፊት ሽሹ» የሚሰውን ይከተላል።

ይህን በማስመልከት አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቃውንት የመጀመሪያው ሰማይና ምድር ፊት ምድር ይጠፋል። (annihilation) ብለው ያምናሉ። ይህ ሐሳብ በክፍል በአላ 65+17፤ 66+22 ላይ የተመሰረተ ነው። ይህ ቃል ሲተረጎም ባጠቃላይ የዓለም መጥፋት

ከሆነ ብዙ ችግር ይፈጥራል። ምክንያቱም ሙታንና ህያዋን፤ ኃጥአንና ቅዱሳን የሚኖሩበት አይኖርም።

«አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር» የተፈጥሮ መሰወጥ፤ መቀየር ወይም መታደስ ተደርጎ ከተወሰደ፤ ከላይ ለተጠቀሰው ችግር በታ አይኖረውም። እግዚአብሔር ይህችን ዓለም ፈፅሞ እንደማያጠፋ በቃሉ ይናገራል። (2ኛ ዲ. 3+3-10) ሰማይና ምድር በእሳት ሲፈተኑ ቅዱሳን በእግዚአብሔር መለኮታዊ ኃይል በሰላም ተጠብቀው «ዕድቅ የሚሞላበትን አዲስ ሰማይና ምድር (2ኛ ዲ. 3+13) እንደ ተሰፋ ቃሉ ይወርሳሉ።

በምድር ላይ ከሚታየው ለውጥ አንዱ የባህር ያለመኖር ነው (ራዕ. 21+1)። በአሁኑ ጊዜ ሶስት አራተኛው የምድር ገፅ በውሃ የተሸፈነ ነው። በሙቀት፤ በቅዝቃዜ፤ በሌሎችም ችግሮች ምክንያት ከማግኘት በላይ የሚሆነው የምድራችን ክፍል ለመኖርያ አያመችም። በአዲስቱ ምድር ላይ ግን በረሃ፤ ባህርና ገደሎች ስለሚጠፉ ከአሁኑ ስምንት ጊዜ እጥፍ የሚሆን የመኖርያ ሥፍራ ይኖራል። ሰሚንና ደቡብ ኮርያ፤ ራሽያ፤ አሜሪካ፤ ሱዳን፤ ሶማሊያ ወይም ኢትዮጵያ የሚሉ ሃገር ላይኖር ስክርስቶስ ደም የተዋጁት በፍቅርና በሰላም ይኖሩበታል።

በአርገው ምድር ማለትም አሁን በምንኖርበት ዓለም በኃጢያት ምክንያት ምድርና የሰው ዘር ተረግጧል። በዚህ ምክንያት ሰላም፤ አኩልነት፤ ፍትህ ጠፍቶ ኖርን (ዘፍ. 3+16-19)። አርግማን፡-

- ወሊድን የምጥና የጭንቀት ጊዜ አደረገው።
- መሪትን እኾህና አሜኪላ እንድታበቅል አደረጋት።
- ምድርም ከመረገጧ የተነሳ ሶስት አራተኛው ሰው የማይኖርበት ሆነ።
- ሞትም በሰዎች ላይ ሥልጣን አገኘ።

በአዲሱ ዓለም ግን እግዚአብሔር «ከእንግዲህ ወዲህ መርገም ከቶ አይሆንም» (ራዕ. 22+3) ይላል። በረከት ሞገስና ዕረፍት በዝቅልን እንኖራለን።

የምንኖርበት ከተማ

በዓለማችን ብዙ የተደነቀ ከተሞች በተለያዩ የከተማ መስፈርቶች ተለርተዋል። የድቃን የሚኖሩበት ከተማ ግን በእግዚአብሔር የተለረፈች ነች። «ቅድሳላት ከተማ አዲሲቷ አየሩ ሰሌዎ ለባልዋ እንደተሸለሙት መሽራ ተዘጋጅታ ከሰማይ ከእግዚአብሔር ዘንድ ስትወርድ አየሁ <ራዕ. 22:2> ይላል። ይህች ከተማ ናት የብሉይ ኪዳን ቅዱሳን ሊያዩዋት ይኖራል የነበረችው ከተማ <ዕብ 11:10-18> ይህች ከተማ ለዘላለም የምድር ሁሉ ፈራጅ የሚኖርበት ናት። የዚች ከተማ ዜጎች በዕብ <12:22-24> ተጠቅለዋል። ይህችን ከተማ በመናፈቅ ነበር የዕብራውያን ፀሐፊ «በዚች የምትኖር ከተማ የለችንም ነገር ግን ትመጣ ዘንድ ያላትን እንፈልጋለን» <ዕብ 13:14> ያለው።

ይህች ከተማ በእግዚአብሔር ክብር የተሞላች ናት <ራዕ 21:10-11>። በዚች ከተማ የሚታየው የግለሰቦች ስምና ዝና ሳይሆን የእግዚአብሔር ክብር ነው። እንደዘመኑ ትላልቅ ከተሞች የኤልክትሪክ መብራት አይኖራትም። ነገር ግን ከርላቶስ ባርሃኗ ስለሚሆን ጩላ ለይኖርበትም <ራዕ 21:2-3> ከተማይቱ አሥራ ሁለት በሮች አሏት። በአስራ ሁለቱም በሮች የሚጠብቁ አስራ ሁለት መላእክት እሱ <ራዕ 21:13-21> መላእክት መዳንን ይወርሱ ዘንድ ስላላቸው ለማገዝ የሚላኩ የሚያገለግሉ መናፍስት ናቸው <ዕብ 2:1-14>።

የከተማይቱ ቅጥር ከጥሩ ድንጋይ የተሰራ ሲሆን <ራዕ 19:20> አስራ ሁለት መስረቶች አለው። በአስራ ሁለቱም መስረቶች ላይ የአስራ ሁለቱ የበጎ ሐዋርያት ስም ተፅፎበታል <ራዕ 21:14>። በእምነትም በኑሮም ሐዋርያት መስረቶቻችን ናቸው <ኤፌ 2:20>።

በዚህች ከተማ የሚመለከበት መቅደስ የለም። የዲዮ ሚኒሽን ቅሪጌ የቤተክርስቲያን ፖለቲካ 1 የእምላኮ ሥርዓትና ወጋችን ይጠቀሳል። «ሁሉን የሚገዛ ጌታ እምላክና በጎ መቅደስ ናቸውና መቅደስ በእርሷ ዘንድ የለም» <ራዕ 21:22>። በዚች ከተማ «ባሪያዎቹ ያመልኩታል ፈተንም ያያሉ» <ራዕ 22:3>። በየሐንላ ወንጌል 17:24 መድሐኒታችንን አየሱስ ከርላቀለ።

«አባት ሆይ ዓለም ሳይፈጠር ስለወደድሽኝ የሰጠሽኝን ክብሪን እንዲያዩ እኔ ባለሁበት የሰጠሽኝን እነርሱ ደግሞ ከእኔ ጋር ይሆኑ ዘንድ እወዳለሁ።»

ብሉ የፀለየው ፀሎት ይፈፀማል። በዚህች ከተማ እግዚአብሔር ዓለም ከመፈጠሩ በፊት ለሰው ልጆች ያሰበው ሃላብ ይፈፀማል። «የእግዚአብሔር ድንኳን በሰዎች መካከል ነው» ከእነርሱም ጋር ያድራል። እነርሱም ሕዝቡ ይሆናሉ እግዚአብሔርም እርሱ ራሱ ሆኖ አምስካቸው ይሆናል። እንባዎችንም ከአይኖቻቸው ያሰላል። ሞትም ከእንግዲህ ወዲህ አይሆንም። ጋዘንም ቢሆን ጩሸት ወይም ሥቃይ ከእንግዲህ ወዲህ አይሆንም የቀድሞው ሥርዓት አልፎአልና» <ራዕ 21:3-4>።

በዕብራውያን 8:1-2 የተጠቀሱት መስረታዊ የእምነት ትምህርቶች መደምደሚያ ከእግዚአብሔር ጋር ለዘላለም መኖር ነው። መስረታችን ጠንካራ ያመንነውን ደግሞ ጠንቅቀን የምናውቅ ከሆነ የእምነትን ሩሜ በትዕግለት እየሮጥን በፈታችን ያለውን ለመያዝ እጃችንን እንዘርጋ። «ታላቅ ብድራት ያለውን ድፍረታችሁን አትጣሉ። የእግዚአብሔርን ፈቃድ አድርጋችሁ የተሰማችሁን የተሰፋቃል እንድታገኙ መፅናት ያስፈልጋችኋልና» <ዕብ 10:38-39>። የሚለውን የእግዚአብሔር ቃል እያሰበን የእምነት ሩሜችንን እንፈፅም። መስረታችንን ጠንቅቀን ካወቅን ወደ ፍፃሜ እንሂድ።

ዋቢ መጻሕፍት

1. Frederick Copleston, S.J A History of Philosophy from Decartes too Leibniz, volume 4, Garden city, Image books, 1963.
2. Millard J. Enckson, Contemporary Options in Eschatology, A study of the Millenium Grand Rapids, 1997.
3. Herman A. Hoyt, The End Times , Chicago ,Moody Press,1969..
4. Lewis, Gordon, Biblical Evidence for Pretribulationism 1968: 216-26

5. Snowden, James H. The Coming of the Lord: Will it be Premillenical? New York: Macmillan, 1919.
6. Summers, Ray. The Life Beyond. Nashville :Broadman, 1959.
7. Morris, Leon, The Biblical doctrine of Judgment, Graud Rapids, Baker 1948
8. Peutecost, J.durgst Things to come findlay, Dunham, 1958.
9. Buis, Harry. The Docrtine of Eternal Punishment. Philadelphia, presh &Ref, 1957.
10. Cameron, Rohert, Scriptural Truth About the Lord's Return, New york, Revell, 1922.
11. Augustine, A City of God, Vol. II of the Nicene and post Nicene of the New Testament. Chicago, the oniverstiy of chicago press.